B26

Hic vita scotie lege pontificis Malachie.

Nempe deo carum. signis virtuteque clarum.

Quam clare vallis percurrens [illegible] gaudes

Abbas Bernardus. fragrat nobis quasi nardus.

Corpora nec quorum [illegible]

Vere fulgentium [illegible] quiescunt.

post [illegible]

Liber sancte marie [illegible] B[illegible] domus [illegible]

KGL. LANDES-BIBLIOTHEK ZU DÜSSELDORF

Fol 1

Incipit plog' dñi Bernardi abbis.
In vitā Scī Malachię epī & confessor.

SEMP QVIDē operepciū fuit illustres
scōrū describere uitas. ut sit in spe
culū & exemplū. ac qddam ueluti
condimentū uitę hominū sup terrā.
p hoc enī qdāmodo apud nos etiam
post mortē uiuunt. multosq; ex
his q uiuentes mortui sūt. ad uerā puocāt et
reuocāt uitā. uerū nc maxime id reqrit rari
tas scītatis. & nrā plane ętas inops virorum.
Quā sane inopiā sup nos adeo ualuisse uidem.
illa sen ut nulli sit dubiū [illegible]tentia nos feriri. qm
tescit habundabit iniqtas [illegible]gescet karitas multoꝝ.
Et ut suspicor ego. aut presto. aut ppe est. de q
scriptū est. faciē eius pcedet egestas. Ni fal
lor antixpc est iste. quē fames ac sterilitas to
ti boni & preit & comitat. Siue g nuncia
iā psentis siue iā iāq; affuturi. pnuncia ege
stas in euidenti est. Taceo uulgus. taceo vilē
filioꝝ filioꝝ hui scli multitudinē. in ipsas ęcclę co
lūnas uolo oculos leues. Quē m ostendas.

uel de illorum numero qui uident dati in lucem gentium. et non magis de sublimi fumantem quam flammantem. Et si lumen quod in te est inquit tenebre sunt. quante sunt tenebre. Nisi tu illos forte quod non credo lucere dixeris. qui questum estimant pietatem. qui in hereditate domini non que domini sed magis que sua sunt queritant. Quid dico que sua sunt. Perfectus sit ut sanctus. etiam sua queres. sua que retinens. si ab alienis cor manusque contineat. Meminerit tamen quod sibi usque forte peruenisse uidetur. eundem exigi scitatis gradum et ab ethnico. Annon milites suis iubentur contenti fore stipendiis. ut salui fiant. Magnum uero nec doctori [illegible] est. si sit sicut unus militum. aut certe quod ad [illegible] imperium propheta loquitur. sicut populus ita et sacerdos fuerit. O deformitatem. Ita ne summus merito reputandus erit. qui de summo corruens. herebit infimo. ne abysso absorbeatur. Quam rarus tamen iste ipse in clero. Quem mihi das mihi contentum necessariis. contemptorem superfluorum. Lex est tamen prefixa ab apostolis. apostolorum successoribus. Victum et uestitum habentes inquiunt. his contenti simus. Ubi forma hec. In libris certe

certe illos

mus eam. sed non in viris. Habes vero de iusto. quia
lex dei eius in corde ipsius. et non in codice. Nec
perfectionis hic gradus. Perfectus carere etiam neces
sariis paratus est. At gratis istud. Utinam super
fluis ponatur modus. utinam non cupiamus infinitum.
Sed quid. Forte requiras qui hoc possit. Optimus
hodie est. qui non est nimis malus. Unde quoniam
a terra defecit sanctus. videor mihi non supervacue ex his
qui empti sunt de terra. revocare ad medium episcopum
MALACHIAM. virum vere sanctum. et nostrorum quidem
temporum singularis sapientie et virtutis. Iste e
rat lucerna ardens et lucens. nec extincta est
tamen. sed sub modio. Quis mihi iure succenseat.
si adremovero eam. Immo vero non est quod mihi ingra
ta esse mea scripta homines debeant. et omnis deinceps
generatio ventura. si quem conditio tulit. revo
cem stilo. si mundo restituam quo dignus non erat
mundus. si servem memorie hominum hominem
cuius memoria in benedictione sit omnibus qui legere
dignabuntur. si me excitante amici dormientem.
vox turturis audita fuerit in terra nostra dicens.
ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consu

3

mationē scī. Deinde sepult᷒ apud nos est. nobis
specialr̄ hoc opus incūbit. Q̄d q̊d me int̄ spe
ciales amicos scs̄ ille habebat. & eo loci ut nulli
in hac parte glē secdm̄ fuisse me credā. Nec mer
cede uacat michi. tante familiaritas sanctitatis.
Primitias iam accepi. In extremis iam posit᷒ erat.
in imo in p̄ncipiis. iuxta illud. cū consūmat᷒ fue
rit homo tūc incipit. Accucurri ego. ut bene
dictio morituri sup me ueniret. At ille cū iam
mēbra alia mouere n̄ posset. fortis ad dandam
benedictionē. eleuatis manib᷒ sup caput meum
benedixit michi. & benedictionē hereditate
possideo. Et quom̊ ... ullū silere queam. ego
Postremo tu id michi abba Longane iniungis. abba
reuerendus frat̄ & dulcis amicus meus. ac tecū
parit̄ ut ex hybernia scribis. urā illa omīs ecclā
scōrum. Libens obedio. p̄serti cū n̄ eloquium
exigitis. sed narrationē. Dabo ū ope
rā. ut ea sit pura & luculenta. deuotos
informās. fastidiosos n̄ onerans. Sane
narratiōis ueritas secura apud me est.
intimata a nobis. haut alia peuldu

bio pręstantib9. quā que certissime cōpta sūt nob.

Vita Venerabilis viri Malachyę epi.

MALACHYAS noster ort9 in hybernia de pplō barbaro. ibi educat9. ibi litteras edoct9 est. Ceterū de natali barbarie traxit nichil. n̄ magis quā pisces maris de sale matno. Quā ū suaue. qd̄ incultā nobis barbaries tā urbanū ptulit. ciuē scōrum & domesticū dī. Qui pducit mel de petra. oleū q; de saxo durissimo. ipse fecit hoc. Parentes tam̄ illi fuere genere & potentia magni. iuxta nom̄ magnorū qui sūt in terra. At mat̄ mente quā sanguine generosior. satagebat in ipso inicio uiarum suarū notas facere paruulo uias uitę. has pluris illi existimās uentosa scientia litteraturę scl̄aris.

Ad utrāq; tam̄ huic n̄ defuit ingeniū p ętate. In scolis litteras. domi timorē dn̄i docebat. & cotidianis pfectib9 respondebat ambob9 satis. magistro & matri. Nempe a pncipio spm̄ sortit9 est bonū. p quē erat puer docilis. & amabilis ualde. mire. admodū omib9 p omia gratiosus.

Bibebat aut̄ p lacte de pectore matris aquas sapi
entiȩ salutaris. & fiebat in dies se ipso prudentior.
Prudentior dicā an scior? Vtrūq; si dixero. n̄ me
penitebit. ueritatē enī dicā. Agebat senē morib⁹
annis puer. expers lasciuiȩ puerilis. Cū q; ex hoc
cunctis esset reuerentiȩ & stupori. n̄ tam̄ inde ut as
solet insolentior inueniebat̄. sed magis q̇et⁹ & sub
dit⁹ in omi mansuetudine. Non impatiens magi
sterij. n̄ fugitās disciplinȩ. n̄ lectionis fastidiens.
n̄ ludorum deniq; appetens. qđ ut maxime illa e
tas dulce ac familiare habere solet. Et pficiebat
supra omis coetaneos suos. in ea quidē litteratura
quȩ illi cōpetebat ętati. Nā in disciplina morū
pfectu q; uirtutū. etiā sup omis docentes se in
breui enituit. n̄ tā matre tantū quā unctione
magistra. Hac sollicitante. haut segnit̄ & in di
uinis exercebat̄. petere secretū. anticipare uigi
lias. meditari in lege. refici parci⁹. orare fre
quenti⁹. Et quia ei ecclām frequentare. nec uaca
bat pp̄ter studiū & p uerecundia. nec licebat.
leuare puras man⁹ in omi loco ubi tamen secrete
id posset solebat. Iam tunc siquidē caut⁹ fuit. de

clinare uirus uirtutum. manem gloriam. Est uicus prope ciuitatem in qua discebat puer: quo magister eius frequenter pergere solitus erat. ipso solo comite. Illo euntibus ambobus pariter. ipse ut postea referebat retrahebat pedem. sistebatque gradum. et stans a tergo magistri. illo quidem non conpiente. expansis ad celum manibus raptim. quandam ac ueluti iaculatam emittebat orationem. et sic dissimulans magistrum denuo sequebatur. Istiusmodi pio furto. puer sepius eludebat comitem pariter et magistrum. Non est dicere omnia. que eius principia colore bone indolis decorauere. ad maiora atque utiliora currendum.
Unum tamen refero ad huc. quod hoc meo quidem iudicio. non modo bone. sed et magne in puero dederit insigne spei. Excitus aliquando cuiusdam opinione magistri. erat enim famosus in disciplinis quas dicunt liberales. adiuit illum discendi cupiditate. Quippe extrema iam puericie captans. ad eas litteras anhelabat. Intrans uero domum. uidit uirum ludentem subula. crebrisque sulcantem tractibus. nescio quo notabili modo parietem. Et solo uisu offensus puer. serius. quod leuitatem redoleret. resiluit ab eo.

ac deinceps illū nec uidere curauit. Ita cum esset studiosissim⁹ litterarū. p̄ honesto tamen spreuit eas uirtutis amator. Tali quodā pre ludio puer p̄parabat̄ ad eū, q̄ se manebat in fortiori etate conflictū. iā q; ipse aduersariū p̄uocabat. Et malachię quidē puericia sic erat.

Porro adolescentiā simili transiuit simplicitate & puritate. nisi q̄d crescente etate, crescebat simul illi sapientia & gratia apud dñm & homines.

Hinc iā id est ab ineunte adolescentia eius. cepit manifesti⁹ apparere q̄d esset in homine. & gratia dī in illo uacua n̄ uideri. Videns enī industri⁹ adolescens. quā in maligno mundus positus sit. et cogitans qualē spiritū accepisset. dicebat intra se. Non est spiritus huius mundi iste. Quid isti & illi. Non est societas alteri ad alterū. n̄ plus quā luci ad tenebras. Meus ex deo est. & scio quę in illo do nata sunt michi. Inde michi interim, [ad huc] innocentia mea. inde continentię decus. inde iusticię fames. inde quoq; illa eo securior quo secretior gloria est. testimoniū conscientię meę.

Nil horũ michi tutũ sub principe mundi. Denique habeo thesaurũ in fictili uase. Verendũ ne impingat & frangatur. & effundatur oleũ leticię qd porto. Et quidẽ nõ impingere int saxa & scopulos, distortę & anfractuosę uię & uitę huius. difficillimũ. Ita ne in momento pdam simul omis, quib9 ab inicio preuent9 sum benedictiones dulcedinis. Resigno illi poti9 a quo sunt. & me parit. Et ego enĩ & ea. ipsi debemur. Perdã ipsam ad tempus animã meã. ne pdam in eternũ. Et quod sum. & quę habeo. omia ubi michi eque salua. uti in manu auctoris sunt.

Quis ita ad seruandũ sollicit9. ad retinendũ potens. ad restituendũ fidelis. Seruabit tuto. restituet oportune. Sine retractatione me do ad seruiendũ illi, de donis suis. Non potest michi perire. ex omĩbus quę in opus pietatis expendo. Forte & sperare plus aliquid licet. Solet reddere cũ usura. qui dat gratis. Ita etiam cumulabit & multiplicabit in anima mea uirtutẽ. Hec cogitauit & fecit. sciens absque facto uanas esse cogitationes hominum. V. 03.

Erat homo in ciuitate ardinacha . ipsa est
in qua altus est MALACHYAS . & homo ille
scs . & austere admodum uite . inexorabilis casti
gator corporis sui . Cellam habens iuxta ecclam
in ea manebat . ieiuniis & obsecrationib' seruiens
dō die ac nocte . Ad hunc se contulit MALACHY
AS . formam uite accepturus ab eo . qui uiuum se
tali damnauerat sepultura . Et uide humili
tatem . A primeua etate in sancta arte magi
strum qd dubium n̄ est habuerat dnm . & ecce fact'
est denuo discipulus hominis . homo mitis et
humilis corde . Si nesciebam . hoc uel solo no
bis ipse pbauit . Legant hoc qui docere que
n̄ didicere conantur . discipulos sibi coaceruan
tes . qui nunquam discipuli extitere . ceci duces
cecorum . MALACHYAS doctus a dō . docto
rem nichilominus quesiuit hominem . & quidem
caute & sapient. Quid simile queso afferre
quibat . in quo eque daret & caperet experi
mentum profectus sui . Si MALACHYE
exemplum eis p minimo est . pauli opus atten
dant . Nonne euangelium suum qd n̄ ab homine

acceperat sed a xp̄o. cū hominib' tam̄ censuit . conferendū. ne forte in uacuū curreret aut cucurrisset. Ubi ille securus n̄ est. nec ego. Si quis alit̄ senserit. uiderit ne n̄ tā securitas sit quā temeritas. Sed hec alterius temporis. Hoc uero sonuit in ciuitate q̄d factū erat. et cōmota est uniuersa ad inopinatā nouitatē. Stupebant aūt om̄s & mirabant̄ uirtutē. eoq; amplius. quo minus usitatā in gente fera. Uideres tunc reuelari ex multis cordibus cogi tationes. Pleriq; humano affectu pensantes factum. plangere & dolere ceperūt. quod dilectus ab omnib' delicatusq; adolescens. du ris se adeo laboribus mancipasset. Alij suspi cati leuitatē propt̄ etatem. diffidere de per seuerantia. timere de casu. Nonnulli teme ritatē causantes. indignari & fremere in eū. q̄d supra etatē & uires. inconsulte rem ardu am fuisset aggressus. Uerū ille egit sine con silio nichil. Nam habuit consiliū a prophe ta. qui ait. Bonum est homini. si portauerit

iugum ab adolescentia sua. Et addit. Sedebit solitarius et tacebit. quia leuauit se supra se. Sedebat sibi iuuenculus secus pedes ymari. hoc enim nomen uiro. et aut discebat obedientiam. aut se didicisse docebat. Sedebat ut quietus. ut mansuetus. ut humilis. Sedebat et tacebat. sciens secundum prophetam cultum iusticie esse silentium. Sedebat autem ut perseuerans. tacebat ut uerecundus. nisi quod suo illo silentio in dei auribus loquebatur cum sancto dauid. Adolescentulus sum ego et contemptus. iustificationes tuas non sum oblitus. Et sedebat interim solitarius. quia et sine socio. et sine exemplo. Quis enim ante Malachyam districtissimum uiri propositum uel cogitaret attemptare. Hempe mirabile omnibus habebatur. sed non imitabile. Malachyas imitabile persuasit. sedendo duntaxat et tacendo. Infra paucos dies

habuit imitatores non paucos. prouocatos
exemplo sui. Ita qui primo solitarius se
dit. & unicus patris sui. fit iam unus ex
multis. fit ex unigenito primogenitus in
multis fratribus. Et ut prior
in conuersione. ita in conuersatione sub
limior. Et qui ante omnes uenit.
omnium iudicio supra omnes eminuit
in uirtute. Et dignus uisus
est episcopo pariter et magistro.
qui ad diaconii gradum
promoueretur. Et coegerunt
eum. Hinc iam leui
ta dni. publice se ad omne
opus pietatis accinxit.
plus uero ad eas res. in
quibus aliqua iniuria
uideretur.
Deniq; cura ei maxima erat. in
sepeliendis defunctis pau

peribus. quod hoc sibi non minus humili
tatem saperet quam humanitatem.
Hec defuit nouo nostro tobię.
rediviva a muliere temptatio. immo
a serpente per mulierem.
Germana enim eius indignitatem.
ut sibi videbatur officii exhorrens.
quid facis inquit o insane.
Dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos. Et hoc illi
cotidie exprobrans ingerebat.
sed respondebatur mulieri stultę iux
ta stulticiam suam. Misera
tu eloquii casti uocem tenes.
sed virtutem ignoras.
Ita ministerium ad quod coactus
accesserat. deuotus tenuit.
indefessus exercuit. Unde et cen
suerunt. etiam sacerdotale offi
cium imponendum illi.

Et factum est ita. Erat autem
cum sacerdos ordinatus est. an
nos natus quasi viginti
quinq;. In qua eius utraq;
ordinatione. si quid preter
canonum formam processisse
videtur. siquidem infra vi
cesimum quintum annum. le
viticum ministerium.
infra tricesimum adeptus
est. sacerdotij gradum.
donandum sane tum zelo ordina
toris. tum meritis ordinati. Ego uero
istud nec in sco redarguendu. nec usurpandum
consulo ei q scs n fuerit. Hec contentus eps etia
uices suas comisit ei. seminare sem scm in gente
n scã. & dari rudi pplo & sine lege viuenti legē
uite & discipline. Suscepit ille mandatu in omi
alacritate. sicut erat spu ferues. nec talentis incu
bās. s; inhians lucris. Et ecce lingue sarculo cepit
euellere. destruere. dissipare. de die in diē factitans
pua in directa. & aspa in uias planas. Exultabat ut
gigas ad dis—

currendum ubiq;. Diceres ignem u
rentem in consumendo ... ue
pres. diceres securim uł asciam inde
ciendo plantationes malas. Extyrpare
barbaricos ritꝰ. plantare ecclesiasticos.
Veternosas omnes. neq; enim paucę in
ueniebantur. abolebat supstitiones
seu quaslibet ubicumq; dephendisset
malignitates. in missas p anglos ma
los. Deniq; quicqd incompositum. quic
qd indecorum. quicqd distortum. obuium
habuisset. n parcebat oculis eius. s; uelut
grando grossos ficub;. & sic puluerē
uentꝰ a facie terrę. sic coram facie sua
eiusmodi nitebatur totum pluribꝰ exturbare ac delere de poplo suo. Et plus
omnibꝰ tradebat iura cęlestia. optimus
legis lator. leges dabat plenas iustitię.
plenas modestie & honesti. S; & applicas
sanctiones. ac decreta scorum patrum.
pcipueq; consuetudines scę romane
ecclesię in cunctis ecclesiis statuebat.

Hinc est quod hodieque in illis regionibus ad horas canonicas cantatur et psallitur iuxta morem universe terre. Nam minime id ante fiebat ne in civitate quidem. Ipse vero in adolescencia cantum didicerat. et in suo cenobio mox cantari fecit. cum necdum in civitate seu in episcopatu universo cantare scirent vel vellent. Deinde usum saluberrimum confessionis. sacramentum confirmationis. et contractum coniugiorum. que omnia aut ignorabant aut negligebant. malachias de novo instituit. Et de his ista per exemplo sufficiant. Nam et per totum historie textum. brevitatis studio plurima preterimus. Cum esset illi studium et zelus maximus circa cultum divinorum. et veneracionem sacramentorum. ne forte de his aliquid constitueret ut doceret. secus quam ritus habet universalis ecclesie. subiit adire animum episcopum malchum. qui se plenius de omnibus informaret. Hic erat senex. plenus dierum

et uirtutum. et sapientia dei erat in illo.
Natione quidem hibernus. sed in anglia
conuersatus fuerat. in habitu et proposi
to monachili. Wintoniensi monasterio.
De quo assumptus est in episcopum in lesmor ciuita
tem mumunie. et ipsa nobilior inter ceteras ciuita
regni illius. Ibi tanta ei desuper collata est gratia.
ut non modo uita et doctrina. sed et signis clare
ret. Quorum duo pono exempli causa. ut
omnibus innotescat. qualem in scientia sanctorum
malachias habuerit preceptorem. Pue
rum mente captum ex his quos lunaticos
uocant. inter confirmandum sacra uncti
one sanauit. Hoc ita notum certumque
fuit. ut illum postmodum constituerit ostiarium
domus sue. uixeritque puer idem incolumis
in eo officio usque ad uirilem etatem. Surdo
auditum restituit. in quo idem mirabile
quiddam confessus est. quod cum sanctus utrique auri
cule hinc inde digitos immisisset duos quasi
porcellos ex ipsis exire senserit. Pro his atque
huiusmodi fama crebrescente. nomen gran

de adept⁹ ÷. ita ut ad eum scoti hybniq;
confluerent. ⁊tanq̃ uni⁹ omnium patᷣ
ab omnib; colerer. Ad hũc g̃ malachias
accepta benedictione patᷣs ẏ marii. ⁊ab
ep̃o missus cum pspe puenisset. benig
ne suscept⁹ est. Qui annos aliquot cum
eo mansit. ut phanc tempis morã
hauriret plen⁹ de pectore ueterano.
sciens scriptum. quia in antiq̃s ÷ sapi
entia. S; ne hoc q̄q; ad causam defuisse
reor. qđ magn⁹ ille prouisor uniuersor
uoluit seruum suum malachiam in
loco tam celebri notũ fieri omnib;. qui
erat omnib; pfuturus. Nec eni potterat
ñ ee gratus. quib; not⁹ fuisset. Denique u
num accidit. pqđ ex aliqua parte qđ
notũ dõ erat in illo. manifestum fecit
hoib;. Inter regem australis mumu
nię quę ÷ hybnię pars ⁊ germanũ ei⁹
ortã simultate. ⁊ frẽ facto superiori. rex
pulsus regno confugit ad epm̃ mal
chum. Non tam ut ope illi⁹ regnum

recuperaret. Sed magis princeps devotus
dedit locum irae. et necessitatem in uirtu
tem conuertit. priuatam eligens uitam ducens.
Cumque episcopus regem suscipere debito hono
re pararet. abnuit ille. se malle inqui
ens tanquam unum ex illis esse pauperibus fratribus.
qui illi adhererent. regium fastum
deponere. et communi paupertate fore
conten_tum. expectare potius domini uo
luntatem. quam per uim recipere regnum.
nec uelle pro suo honore terreno sangui
nem humanum effundere. qui contra
se clamet ad deum de terra. Quo audito
exultat episcopus. et admiratur deuotionem. Sa
tis facit uoto. Quid plura? Traditur
regi paupercula domus ad habitandum.
et malachias in magistrum. ad uictum
panis cum sale et aqua. Porro ad delicias
sufficiebat regi malachie presentia. uita
atque doctrina. ita ut diceret ei. Quam
dulcia faucibus meis eloquia tua. super
mel ori meo. Ad hec per singulas noctes

lacrimis suis stratum rigabat. sed et cotidi
ano aque frigide balneo male calentem
extinguebat in carne libidinem. Et orans
rex cum rege dicebat. Vide humilita
tem meam et laborem meum. et dimitte
universa delicta mea. Et non amovit deus ora
cionem eius et misericordiam suam ab eo. Et ex
audita est oratio eius. et si secus quam inten
deret ipse. Nam non quidem sollicitus erat
de patria sua. sed iudex innocencie deus
hominibus ostendere volens. quia sunt
reliquie homini pacifico. parabat
interim facere iudicium iniuriam pacien
ti qd ille penitus non sperabat. Et sus
citavit deus spiritum vicini regis. neque enim
unum est hybrina regnum. sed divisa in
plura. Hic itaque videns que facta sunt.
repletus est zelo. et hic quidem indignans
pro donum libertati. et insolencie superborum. in
de vero miserans regni desolationem et re
gis deiectionem. descendit ad cellulam
pauperis. Suadet regem clericum. sed non persuadet.

Instat tamen, spondet opem, de effectu non diffidere monet, diuinum adiutorium promittit, cui non poterunt resistere omnes aduersarii eius. Proponit et oppressionem pauperum, patrieque uastationem, et non proficit. Ceterum accedente mandato episcopi et malachie consilio, de quibus ille pendebat totus, uix tandem acquiescit. Sequitur rex regem, et iuxta uerbum regis sic fuerat uoluntas in celo, tota facilitate pulsis predonibus, reducitur homo in sua cum exultatione suorum, regnoque restituitur suo. Dilexit exinde rex ille et semper reueritus est malachiam, eoque propensius quo plenius spiritum dignum ueneratione et amore comperit. Cui enim tantam meruit in sua aduersitate familiaritatem, sanctitatem ignorare non potuit. Propterea magis in sua prosperitate precibus illum amicis deuotisque colebat obsequiis. Et libenter audiebat eum, et audito eo multa faciebat. Et de his satis.

Verum tamen non fortuitu factum reor,
quod ita iam tunc magnificavit eum dominus
in conspectu regum; sed quia vas electio-
nis sibi erat ille, portaturus nomen suum
coram regibus et principibus. Mortua est interim
soror eius illa quam prefati sumus; nec pretereun-
dę visiones quas vidit de ea. Huius siqui-
dem sanctus carnalem exhorruerat vitam,
et tanto zelo, ut se voverit non visurum
eam in carne viventem. At illa carne
soluta, solutum est votum, et cepit videre
in spiritu quam in corpore noluit. Quadam
nocte audivit per somnium vocem sibi
dicentis, sororem eius stare foras in atrio,
et ecce per totos xxx dies nichil gustasse.
Qui evigilans, cito intellexit cuius esce
inedia maceraretur, et diligenter discusso
numero dierum quem audierat, ipsum
esse repperit ex quo panem de celo vivum
non obtulisset. Tum ille qui sororis non
animam oderat sed peccatum, beneficien-
tiam quam intermiserat rursum adorditur.

Neque id frustra. Non multo post uisa
est illi peruenisse ad limen ecclesie, nec dum
tamen posse intrare, apparere et in ueste
pulla. Cumque ille perseueraret, curans
ne qua die fraudaretur solita stipe, secundo
uidit eam in ueste sub candida ad
missam quidem intrantem ecclesiam, sed altare
contingere non permitti. Tercio tandem
uisa est aggregari cetui candidatorum, in
ueste candida. Uides lector quantum
ualeat deprecacio iusti assidua? Uere
regnum celorum uim patitur, et uio
lenti rapiunt illud. Nonne tibi ui
detur malachie oratio effractoris ui
cem quodammodo exhibuisse celestibus por
tis, quando peccatrix mulier fraternis obti
nuit armis, quod suis meritis negabatur?
Hanc uim ihesu bone tu qui pateris fa
cis, ualidus et potens ad saluandum, faciens
misericordiam et potentiam in brachio tuo,
et in sacramento tuo, seruans uis ad uitam scis qui in
traturi sunt usque in consummationem

sci. Hoc plane sacramentum. potens pec
cata consumere. debellare obuias potes
tates. inferre celis reuertentes de terra.
Et dominus quidem in regione illa sic pre
parabat dilectum suum malachiam.
ad gloriam nominis sui. Verum qui mise
rant eum mumuniam ! iam feruentes absentiam
eius. missis episcopis reuocant illum. Quo
reddito sunt. et quidem instructiore de omnibus
que oportebat in opus adeo paratum et ser
uatum malachie. Vir diues et potens
qui locum benchor et possessiones eius tene
bat. inspiratus a deo confestim in manum
eius sua omnia dedit. et se quoque. Et si
au unculus eius fuit ! sed malachie spiritu quam carnis
plurs propinquitas fuit. Ipsum quoque locum ben
chor de quo cognominabatur. tradidit ei prin
ceps. ut edificaret ibi monasterium. uel
potius reedificaret. Nempe nobilissimum
extiterat ante sub primo patre congello.
multa milia monachorum generans. mul
torum monasteriorum capud. Locus uere

sanctorum fecundaque sanctorum copiosissime fructifi
cans deo: ita ut unus ex filiis sanctae illius con
gregationis nomine luanus centum solus
monasteriorum fundator extitisse feratur.
Quod ideo dixerim: ut ex uno conitiat
lector quam ingens fuerit reliqua multitu
do. Denique ita hyberniam scotiamque reple
uerunt genimina eius: ut ea potissimum
tempora dauitici illi uersiculi precinuisse ui
deantur. Visitasti terram et inebriasti eam.
multiplicasti locupletare eam. Flumen dei
repletum est aquis. parasti cybum illorum.
quoniam ita est preparatio eius. Riuos eius inebrians.
multiplica genimina eius: in stillicidiis
eius letabitur germinans; et in hunc modum
cetera quae sequuntur. Nec tantum in prefatas sed in
exteras regiones. quasi inundatione facta
illa se sanctorum examina effuderunt. E quibus ad
has nostras gallicanas partes. sanctus columba
nus ascendens. luxouiense construxit
monasterium: factus ibi in gentem mag
nam. Aiunt siquidem tam magnam fuisse: ut

succidentib; sibi uicissim choris. continuaren-
tur sollempnia diuinorum. ita ut ne momen-
tum quidem diei ac noctis uacaret a laudi-
bus. Hec de antiqua dicta sunt benchoren-
sis monasterii gloria. Hoc olim destructum
a piratis. ob insigne dignitatis antique mala-
chias uelud quendam replantaturum
paradisum amplexus est. et quia multa cor-
pora sanctorum dormierunt ibi. Nam ut taceam
illa que in pace sepulta sunt. feruntur non-
gentos simul una die a piratis occisos.
Erat quidem ingens possessio loci illius.
sed malachyas solo contentus loco sancto. totas pos-
sessiones et terras alteri cessit. Siquidem a tem-
pore quo destructum est monasterium. non
defuit qui illud teneret cum possessio-
nibus suis. Nam et constituebantur per elec-
tionem qui et abbates apellabantur. seruantes
nomine et si non re quod olim extiterat. Cumque
suaderent multi non alienare possessiones.
sed totam simul retinere sibi. non acquieuit
paupertatis amator. sed fecit eligi iuxta morem

qui eas teneret. loco ut predictum est retento sibi et suis. Et fortassis consuleret ut prius aparuit integrum retinuisset; sed magis sue prospexisset humilitati quam paci. Itaque ex mandato patris et matris assumptis secum decem circiter fratribus, veniens ad locum cepit edificare. Ubi die quadam cum in securi ipse secaret, casu ex operariis unus illo vibrante in aera securim. locum incaute occupavit quo ictus destinabatur, et cecidit super spinam dorsi eius. tanto utique impetu quanto ille impingere valuit. Corruit ille, accurrere omnes, putantes aut percussum ad mortem aut mortuum. Et tunica quidem scissa a summo usque deorsum, homo vero illesus inventus est, tam modice et summatim perstricta cute ut vix in superficie vestigium appareret. Stabat homo incolumis quem securis prostraverat, intuentibus et stupentibus qui circumstabant. Unde et facti alacriores, promptiores exinde ad opus inventi sunt. Et hoc

iniciam signorum malachie. Porro oratoriū
intra paucos dies consummatum ē. de lig
quidē nis leuigatis. s; apte firmit̄q; contextum.
op9 scoticum pulchrum satis. Et exinde
seruit̄ dō meo sicut in dieb; antiquis. simi
li quidem deuocione. 7 si n̄ pari numero.
Prefuit malachias loco illi tempore aliquan
to. patre ymaro ita constituente. ipse rec
tor. ipse gl̄a frm̄. Legebant in uita eius
q̄m̄ conuersarent̄. 7 ipse ante illos preibat.
in iusticia 7 s̄citate coram dō. Nisi qd̄ pre
ter instituta communia. multa singl̄arit̄
faciebat. in quib; poci9 preibat omīs. 7 alior
nemo illum poterat ad tam ardua seq̄.
Eo temporis 7 eo loci. quidam infirmabat̄.
Cui assistens diabolus. 7 aperte loquens sug
gerebat. ne umq̄ credet̄ monitis malachie.
s; si intraret ad se. cultello eum peteret
et occideret. Quo cognito qui illi minis
trabant. ipso infirmo pcipiente. uerbum
pferunt ad malachiam. premunientes.
At ille solita arma orationis arripiens.

in pauidus hostem aggressus. 7 infirmitatē
fugat 7 demonem. Erat autē nomē uiro
malchus. Fr̄ ÷ iste scdm carnem xpiani
mī. melli fontis abbis. ambo enim sup̄sti-
tes adhuc sunt. sibi in spū in̄ gmaniores.
Nam ille ut liberat' ē. contin͡uo n̄ ingr'.
loco eodem conuisus ad dnm̄. abitum simul
animūq; mutauit. Et cognouere fr̄s
malignum inuidē bonis eorū. 7 edifica-
ti sunt. facti dereliq cautiores. / Cleri-
cum nomine michahelem dissenteria
laborantē 7 de spatu. mittens ei aliqd
de mensa sua. eodem loco sanauit. Scdo
eundem ipsum grauissima infirmita-
te correptum. 7 corpore pariť curauit
7 mente. Hic enim adhesit dō 7 malachie
seruo ei'. timens ne deteri' aliquid sibi
contingeret. si denuo ingr' tanto inue-
niret' 7 beneficio 7 miraclō. Et nc̄ ut
audiuim'. p̄est cuidam monasterio suo
in partib; scotie. 7 hoc nouissimū omnū
que ille fundauit. / Pro huiusmodi au

crescebat in dies et opinio et rumor [illegible] gratio
[illegible] ma [illegible] et grande ei nomen intus et foris. Non tamen
re grandius. Nempe ibi demorabatur
et factus est episcopus. quod locus esset vicinus civitati.
Vacabat eo temporis episcopalis sedes.
et iam diu vacaverat. malachia nolente
assentire. Siquidem ipsum elegerant.
Persistentibus tamen illis. tandem aliquando
cessit. accedente ad vim faciendam. man
dato magistri sui. necnon et metropolitani.
Tricesimo ferme etatis sue anno. mala
chias consecratus episcopus. introductus est in con
reth. Hoc enim nomen civitatis. Cum autem
cepisset pro officio suo agere. tunc intellexit
homo dei. non ad homines se sed ad bestias desti
natum. Nusquam adhuc tales expertus fuerat
in quantacumque barbarie. Nusquam reppere
rat sic protervos ad mores. sic ferales ad ritus.
sic ad fidem impios. ad leges barbaros.
cervicosos ad disciplinam. spurcos ad vi
tam. Christiani nomine. re pagani. Non
decimas. non primitias dare. non legitima

inire coniugia. non facere confessiones. penitentias nec qui peteret. nec qui daret inveniri. Ministri altaris pauci admodum erant. Sed enim quid opus pluribus. ubi ipsa paucitas inter laicos prope modum ociosa vacaret. Non erant quod de suis fructificarent officiis in populo nequam. Nec enim in ecclesiis aut predicantis vox. aut cantantis audiebatur. Quid faceret athleta domini. Aut cedendum turpiter. aut periculose certandum. Sed qui se pastorem et non mercennarium agnoscebat. elegit stare quam fugere. paratus animam dare pro ovibus. si oportuerit. Et quamquam omnes lupi. et oves nulle. stetit in medio luporum pastor intrepidus. omnimodis argumentosus. quomodo faceret oves de lupis. Monere communiter. secreto arguere. flere per singulos. nunc aspere. nunc leniter convenire. prout cuique expedire videbat. In quibus et si hec minus profecisset. cor contritum et humiliatum

offerebat pro eis. Quociens noctes totas
pervigiles duxit. extendens manus in oracio
ne. Et cum venire ad ecclesiam nollent.
per vicos et plateas occurrebat in vitis. et
circuiens civitatem perquirebat anelus
quem xpo acquireret. Sed et foris circa
et opida nichilominus sepius percurrebat
cum sco illo comitatu discipulorum suorum.
qui nunquam deerant lateri eius. Ibat. et eroga
bat ut inveniret celestis tritici mensuram.
Nec vehebatur equo. sed pedes ibat. et in hoc
utrum se apostolicum probans. Ihu bone
quanta passus est pro nomine tuo bellator
tuus a filiis sceleratis. quanta sustinuit
pro his ipsis. quibus et pro quibus loquebatur
bona tibi. Quis digne exprimat. in quan
tis vexatus. quibus affectus sit contume
liis. et quibus iniuriis lacessitus. quociens
lassus inedia. quociens afflictus in frigo
re et nuditate. Ad tamen cum his qui ode
runt pacem erat pacificus. instans
nichilominus oportune inportune.

Blasfematus obsecrabat. iniuriatus oppo
nebat scutum patientie. et uincebat in
bono malum. Quid non uicerit? Perseue
rauit pulsans. et secundum promissionem
tandem aliquando pulsanti apertum
est. Quoniam poterat non sequi. quod ueritas
prenunciauerat secuturum. Dextera
domini fecit uirtutem. quia os domini locutum
est ueritatem. Cessit duritia. quieuit bar
baries. et domum exasperans paulatim lenire
cepit. paulatim correptionem admitte
re. recipere disciplinam. Fugiunt de medio
barbarie leges. romane introducuntur.
Recipiuntur ubique ecclesiastice consuetu
dines. contrarie reiciuntur. Reedificantur
basilice. ordinantur clerici in illis. sacramen
torum rite sollempnia celebrantur. Con
fessiones fiunt. ad ecclesiam conueniunt
plebes. concubinatus honestat celebritas
nuptiarum. Postremo sic mutata in
melius omnia. ut hodie illi genti conue
niat quod dominus per prophetam dicit. Qui ante

n̄ popl̄s mē. nunc popl̄s meus. Contigit post annos aliquot destrui ciuitatem. a rege aquilonaris partis hyb̄nie. quia ab aquilone panditur om̄e malum. Et forte malum illud bene utentib; bonum fuit. Quis scit enī si tali flagello d̄s delere uoluit antiqua mala popli sui. Istiusmodi necessitate malachias compulsus. ⁊ ipse exiit cum turba discipulorum suorum. Nec ociosus exit͛ eius. Hac occasione monasterium ybraense constructum ē. euntem illo malachia cū suis numero centum. xx. fr̄ib;. Ibi occurrit ei cormarcus rex. ipse ē qui olim regno pulsus sub cura malachie de mīa dī consolationē accepit. Et loc͛ ille sit͛ in regno ei͛. Gauisus ē rex uiso malachia. se ⁊ sua om̄ia exponens ei. ⁊ his q̄ cum eo erant. ut pote n̄ ingrat͛ nec inmemor beneficii. Adducta in continenti animalia multa ad usum fr̄m. multa insup in auro ⁊ argento adsumpt͛ edifi

ciorum per regia liberalitate collata.
Ipse quoque erat intrans et exiens cum
eis sedulus et officiosus. habitu quidem
rex. sed animo discipulus malachie. Et
benedixit loco illi dominus propter malachiam.
et in brevi factus est magnus. rebus. et pos
sessionibus. et personis. Ubi velud
de novo inchoans. legem et discipli
nam quam aliis imponebat. magis
ipse portabat episcopus et magister. Ipse in
ordine vicis sue coquine ministerio
inserviebat. ipse fratribus cum recum
berent ministrabat. Inter succeden
tes sibi invicem fratres ad cantandum
legendumve in ecclesia non se preteriri
patiebatur. strenue implens et ipse
officium loco suo tanquam unus ex il
lis. Sancte paupertatis non modo participem
sed et principem se exhibebat. ipsius pre
cipue super omnes habundantius emula
tor existens. Dum hec ita aguntur.
contigit infirmari archiepiscopum celsum.

ipse: qui malachiam in diaconem. presbyterum.
episcopumque ordinavit. Et cognoscens quia
moreretur. fecit quasi testamentum. quatenus mala-
chias deberet succedere sibi: quod nullus
videretur dignior qui epāretur in sede
prima. Hoc presentibus indixit. hoc man-
davit absentibus. Hoc specialiter ambobus
mumonie regibus et maioribus terre. sancti
patricii auctoritate precepit. Cuius reve-
rentia et honore tanquam apostoli illius gentis.
qui totam patriam convertisset ad fidem.
sedes illa in qua et vivens prefuit. et
mortuus requiescit. in tanta ab initio
cunctis veneratione habetur. ut non modo
episcopi et sacerdotes et qui de clero sunt. sed et
regum ac principum universitas sub-
iecta sit metropolitano in omni obe-
dientia. et unus omnibus ipse presit. Verum
mos pessimus inoleverat quorundam
diabolica ambitione potentum: sedem
sanctam obtentum iri hereditaria suc-
cessione. Nec enim patiebantur episcopari:

nisi qui essent de tribu et familia sua. Nec parum processerat execranda successio, decursis iam in hac malicia quasi generationibus quindecim. Et eo usque firmauerat sibi ius prauum, immo omni morte puniendam iniuriam generacio mala et adultera, ut et si interdum defecissent clerici de sanguine illo, sed episcopi nunquam. Denique iam octo extiterant ante Celsum uiri uxorati et absque ordinibus, litterati tamen. Inde tota illa per uniuersam Hyberniam de qua multa supra diximus dissolutio ecclesiastice discipline, censure eneruatio, religionis euacuatio. Inde illa ubique pro mansuetudine christiana seua subintroducta barbaries, immo paganismus quidam inductus sub nomine christiano. Nam quod inauditum est ab ipso christianitatis initio, sine ordine, sine ratione mutabantur et multiplicabantur episcopi pro libitu metropolitani, ita ut unus episcopatus

unio n̄ eēt contentus. s; singlē pene ecclīe sin
glos haberent epōs. Nec mirum. Nam
qm̄ tam morbidi capitis membra ualerent?
Prīus celsus atq; huius modi malis popli sui
uehementer dolens. erat enim uir bonus et
timoratus. curauit omni m̄ habere sibi suc
cessorem malachiam. qd̄ p ipsum ɔfideret
posse explantari maleradicatam successionē.
q carus eēt omnib; · ⁊ quem omīs emularentur.
et dn̄s erat cum eo. Nec frustratus ē a spe
sua. Nam illo mortuo substitutus ē mala
chias. n̄ tam̄ mox. neq; id facile. Ecce enī
de semine neqm̄ q occupet locum. mau
ricius nomine. Is per qnquennium fretus
potentia sclari. incubauit ecclīe. n̄ epc̄
s; tirannus. Nam uota piorum. magis in ma
lachya conuenerant. Denīq; suadebant eū
subire on̄. iuxta constitutionē celsi. s; ille
q omne sublime haud secus q̄ suū p̄cipici
um declinabat. bonam sibi uidebatur
nactus occasionē excusandi. qd̄ p id tem
poris introitus ei pacificus eē n̄ posset. Inita

21

bant tam sco op[er]i. & sollicitabant om[ne]s
duo, tam potissimu[m] ep[iscop]i. malchus & gesilbert[us].
Quoru[m] prior ipse est senior lesmorensis. &
de q[u]o supra mentio facta est. Alter. quem aiunt
p[ri]ma functum legatione ap[osto]lice sedis p[er]
uniuersam hyberniam. Qui triennio iam
decurso in hac p[re]sumptione mauricii.
& malachie dissimulatione. non ferentes ult[ra]
eccl[esi]e adulterium. dedec[us] x[risti]. conuocatis
ep[iscop]is & principib[us]. toto uno sp[irit]u adeunt
malachiam. parati uim facere. At ille
renuere primum. pretendens siquidem cepit
difficultatem rei. & nobilis illius p[ro]sapie
multitudinem. fortitudinem. ambitionem. &
multum esse ad se paupculum opponere
se tot. tantis. talib[us]. . taliter radicatis. qui
iam annos ferme ducentos quasi here
ditate possedissent scuarium d[e]i. & nec
q[uo]d id p[re]occupassent. non posse illos extyrpari
nec cum morib[us] hominum quid[em]. sua n[on]
int[erest] esse fundi humanum sanguinem occa
sione sui. postremo iunctum se sponse

alteri quam dimittere non licere. Verum
illis econtra instantibus. & clamantibus;
quia a domino sermo egressus est. sed & tota auc
toritate iubentibus subire onus. atque in
tentantibus anathema. ad mortem inquit
ducitis me. sed obedio spe marti... hac
tamen conditione. ut si iuxta fidem uestram
res in melius cedat. & uendicet sibi deus
suam hereditatem adripientibus eam. &
tum demum omnibus consummatis. & ec
clesia pacem habente. liceat redire ad
priorem sponsam meam. & amicam
de qua rapior paupertatem. & pro me illic
alium substituere. qui te forte repertus ydo
neus fuerit. Nota lector uirtutem ui
ri & animi puritatem. nec honorem scilicet
affectantis. nec formidantis mortem
pro Christi nomine. Quid hoc animo purius. quid
ue fortius. ut se exponens periclo & labori.
alteri fructum cedat. ipsam in loco
principatus securitatem & pacem. Fac
hoc cum librum sibi ex pacto retinet

reditum ad paupertatem, pace et libertate
ecclesie restituta. Spondentibus illis, de-
mum adquievit voluntati eorum,
vel potius divine, a qua sibi iam olim prostensum
recordabatur, quod de se modo dolebat fieri.
Nempe iam egrotante Celso, apparuit
Malachie, et quidem longe posito et nesci-
enti, mulier procere stature et reverendi
vultus. Percunctanti que nam esset, res-
ponsum est esse uxorem Celsi. Que ei tra-
dens virgam pastoralem quam manu te-
nebat, disparuit. Paucis decursis diebus,
Celsus moriens misit baculum suum
Malachie, tanquam sibi successuro: quem
ut vidit, agnovit ipsum esse quem vi-
derat. Huius precipue recordatio visio-
nis terruit Malachiam, ne si quod diu sa-
tis dissimularat ulterius renueret, divine
iam videretur resistere voluntati. Ve-
runtamen civitatem non intravit, quam
diu ille incubator vixit, ne hac occasi-
one contingeret mori quemquam ex his quibus

uiam magis ministraturus ueniebat.
Ita per biennium iam id temporis super
uixit ille. agens extra urbem. strenue
in uniuersa prouincia opus episcopale exer
cuit. Ille quoque celeri morte facto de me
dio. rursum nigellus quidam immo uere
nigerrimus sedem preripuit. Et in hoc
anime sue mauricius adhuc uiuens
prouiderat. ut hunc haberet heredem.
in quo quasi damnandus exibat. operibus dicte
damnationis persisteret. Erat enim ipse
ex damnata progenie. cognatus mauricii.
Ceterum rex et episcopi et fideles terre. nichilominus
conuenerunt. ut introducerent malachiam.
Et ecce concilium malignantium ex ad
uerso. Quidam de filiis belial. promptus
ad maliciam. potens in iniquitate. sciens
locum ubi partes conuenire decreuissent.
multis aggregatis sibi. latenter uicinum
occupat collem eminentem e regione.
unde illis tractantibus. alia repentino im
petu super incautos irruerent. et interfice

rent innocentes. Condixerant enim et regem
cum episcopo trucidare, ut non esset qui vindicaret
sanguinem iustum. Rex innotuit Malachie,
et intrans ecclesiam. erat enim prope. elevatis
manibus oravit ad dominum. Et ecce nubes. et ca
ligo. sed et tenebrosa aqua in nubibus aeris. diem
verterunt in noctem. Fulgura quoque et toni
trua. et horribilis species procellarum. di em
ultimum minantur. vicinamque ele
menta intentant omnibus mortem. Et ut sci
as lector quod oratio Malachie con
cusserit elementa. solos invenit tempes
tas qui querebant animam eius. solos turbo
tenebrosus involvit. qui paraverant opera
tenebrarum. Denique ipse qui princeps extite
rat tanti mali. fulmine percussus interiit
cum tribus aliis. et fuere consortes mortis.
qui fuerant participes sceleris. Quorum sequen
ti die inventa sunt corpora semiusta. et
putida. herentia ramis arboreis. ubi quemque
species elevans allisisset. Alii quoque tres semi
vivi inventi sunt. ceteri circumquaque dispersi.

Illos autem qui cum malachia erant quamuis pri
mo loco. & tempestas omnino non tetigit. nec quic
quam molestie intulit. In facto isto recens
capimus experimentum ueritatis illius.
quia oratio iusti penetrat celos. Sed & no
uum antiquum exemplum miraculi. quo to
ta ol[...]im in egypto uersante in tenebris so
lus [...] israel in lumine mansit. dicente
scriptura. Ubicumque israel erat. lux
erat. Huc enim accurrat & factum sancti he
lie. nunc quidem ab extremis terre
nubes & pluuiam educentis. nunc uero super blas
phemos euocantis ignem de celo. Et enim
de simili glorificatur dominus in seruo suo ma
lachia.

Anno etatis sue tricesimo octauo.
pauper malachias pulso incubato
re intrauit ardmacham. pontifex
et metropolitanus totius hybernie. Rege uero ce
terisque qui introduxerant eum ad propria
remeantibus. ipse remanet in manu domini.
et remanserunt illi foris pugne. intus timo

rex. Nam ecce uiperea soboles. frendens et
uociferans se exheredari. tota se intus et fo
ris suscitat aduersus dominum, et aduersus christum eius.
Porro nigellus uidens sibi imminere fu
gam. tulit secum insignia quedam se
dis illius. textum scilicet euuangeliorum qui
fuit beati patricii. baculumque auro tec
tum et gemmis preciosissimis adornatum.
quem nominant baculum ihesu. eo quod ipse
dominus ut fert opinio. eum suis manibus
tenuerit. atque formauerit. Et hoc sum
me dignitatis et uenerationis in gente
illa. Nempe notissima sunt celeberrimaque
in populis. atque in ea reuerentia apud
omnes. ut qui illa habere uisus fuerit.
ipsum habeat episcopum populus stultus et insipi
ens. Ibat homo gyrouagus. et alter satanas
circuibat terram. et perambulabat eam.
insignia sacra circumferens. Que ubique
ostentans. ubique eorum gratia receptabatur.
concilians sibi per hec animos omnium. et
a malachia quoque potuit; auertens. hec

ille. Erat autem princeps quidam de potentioribus iniquus ue pergeniei quem rex prius quam ciuitatem exiret. iurare coegerat pacem tenere episcopo et acceptis ab eo insuper obsidibus multis. Ipse regis exitum nichilominus ciuitatem ingressus. consilium habuit cum propinquis et amicis. quo modo eum dolo tenerent. et occiderent. Timebant enim plebem. Et coniurantes

Lachne

innecem constituere locum et diem. et traditor dedit eis signum. Ipso die cum uespertina iam solempnia in ecclesia celebraret antistes. cum uniuerso clero et multitudine populi. mittit ad illum nequam ille nuncius pacificus. rogans. quatinus ad se dignetur descendere. ut faciat pacem. Respondentibus qui assistebant ipsum potius ad episcopum debere uenire. et ecclesiam esse competentiorem locum firmande pacis. et siquidem presenserant dolum. subiungunt qui missi erant hoc tutum non esse principi. timere eum

capiti suo. nec se credere uelle turbis. que se
ante hos dies causa episcopi prope modum inte
missent. Contendentibus in hunc modum.
illis quidem ut iret. istis uero ne iret. episcopus
cupidus pacis. et mortis non timidus. sinite
inquid fratres. sinite me imitari magistrum
meum. Sine causa sum christianus. si christum
non sequor. forte flecto humilitate tyran
num. et si non uinco. tamen exibeo oui pastor.
sacerdos laico. quod non ille debuerat.
Vos quoque quod in me non parum edifico
exemplo tali. Quid enim si contingat
occidi? Non recuso mori. ubi uos uite
ex me teneatis exemplum. Oportet episcopum
ut ait episcoporum princeps. non dominari
in clero. sed formam fieri gregis. Hanc
aliam sane formam ab illo accepimus.
qui humiliauit semet ipsum factus obe
diens usque ad mortem. Quis non decet hanc
relinquere filiis signatam sanguine
meo? Exprimimi certe. an sacerdos uere digne
satis a christo dicitur et mortem non timere pro

xp̄o. R̄ surgens cepit ire. flentibus cunc
tis et supplicantibus. ne tantum cuperet pro xp̄o
mori. ut tantum xp̄i gregem desolatum
relinqueret. Verum ille totam spem suā
ponens in dn̄o. tota alacritate preivit. tribus
tantū comitatus discipulis paratis mori cū
eo. Qui ut calcato limine domus. repente
se medio intulit armatorum. scuto fidei ipse
munitus. et concidere faciens omnium. quos pauor
irruit sup eos. ita ut dicere posset ep̄c.
Qui tribulant me inimici mei. ipsi infir
mati sunt et ceciderunt. Hoc verbum ue
rum ē. Viderēs hostiam stantem. et carnifi
ces non armatis manibus. undique circumstan
tes. et qui immolaret non erat. Putares stupe
lacertos. sic non fuit qui extenderet manū.
Nam et is quoque qui caput malicie uidebatur.
assurgit ei potius quam insurgit. Ubi sig
num o homo quod dederas in mortem pontifi
cis. Hoc magis honoris quam mortis signum.
Deferre est hoc. non mortem inferre. Res mira.
Pacem offerunt. qui necem parauerant.

Non est quod abnuat. qui in uite periculo quesie
rat eam. Itaque facta est pax. et tam firma. ut
ab illa die hostem sacerdos non iam pacatum
habuerit. sed subditum. sed deuotum. Quo
audito fideles quique gauisi sunt. quod non iam
saluatus sit sanguis innoxius in die illa.
sed et nocentium multorum anime Mala
chie meritis euaserint ad salutem. Et
apprehendit omnes quicumque timor. audien
tes quoniam duos inimicorum eius quos uiderent
ferociores et fortiores in generatione sua.
sic subita uirtute prostrauit deus. istum
loquor qui in manibus est. et eum de quo
supra dixi. Alterum enim tribulatione multatum
in corpore. alterum mutatum misericorditer in corde. ambos
mirabiliter comprehendit. in consiliis que
cogitabant. His ita pactis. cepit iam in ciui
tate episcopus tota libertate disponere et ordi
nare de omnibus pertinentibus ad ministerium
suum. non tamen [hole] sine continuo discri
mine uite sue. Nam et si iam nemo qui
palam noceret. ab insidiantibus tamen nec

loc^o satis tut^o ep̄o erat. nec tempus feria
tum. Et deputati sunt ei uiri armati
ad custodiam die ac nocte. s; ille magis
in dn̄o confidebat. Fuit ū consilium
p̄fatum scismaticum inseq̄. eo qd seduce
ret multos ex insignib; que ferebat.
suadens omīb; se epm̄ ēē debere. 7 sic
sollicitans plebes adu̇sus malachiam
atq; ecc̄le unitatē. Et fec̄ sic. Et sine
diffi cultate ita in breui uniu̇sas sepi
uit uias eius p gr̄am sibi a dn̄o da
tam 7 quā habebat ad om̄s. ut ma
lign^o ille coact^o sit dare man̄. red
dere insignia. 7 quiescere de reliq^o
in om̄i subiec tione. Ita malachias
licet p multa p̄cl̄a 7 labores prosp̄a
batur indies 7 confortabat̄. magis
ac magis habundans in spe et uir
tute sp̄c sci. Nec in^o malefacto
res. s; 7 detracto res malachie
corripuit ds. Quidā ubi grā grām
habens principium 7 potentium.

ī ipsius regis q̄d eēt adulator et
garrulus ⁊ potens in lingua. fauebat pompā adūsariis malachie.
et pcaciť tuebať partem eorū.
Sed ū ⁊ presenti resistebat in facie. ⁊
idetrahebat absenti. irreuerent oc
currens ei in omī loco. maximeq; ū
celebriorib; illum sciuet mīt esse
conuenientib;. Sed cito digna ling
ue pcacis mercede donať est. In
tumuit ⁊ conputruit lingua ma
ledica. uermib; ex ea scatentib;
et diffluentib; toto ore blasphe
mo. Quos p septem ferme dies
incessant uomens. tandem cum
illis miseram expuit animam.
Loquente aliquando ma
lachia poplm exortante. mulier
quedam infelix ausa ē interrumpe
sermonē clamorib; inprobis. ⁊ reuerer
ñ deferens sacerdoti et spiu qui
loquebať. Erat autē de progenie

impia. et spiritum habens in naribus blasphe
mias contumeliasque evomebat in sanctum.
dicens hypocritam et invasorem
aliene hereditatis. sed et calumniei illius
imperans. At ille nichil respondit ei.
sicut erat verecundus et mitis. sed dominus
respondit pro eo. Versa illa in insaniam
est domino iudicante. et crebris vocibus cla
mitans se suffocari a malachia.
morte demum horrenda luit peccatum
blasphemie. Sic misera assumens ad
usus malachiam in typum helisei.
vere illum sibi alterum experta est heliseum.
Porro quo causa pestilentie cuiusdam
orte in civitate. multitudinem cleri
et populi sollempniter cum memoria
sanctorum. de foras eduxerat. ne hoc qui
dem pretereundum. quod orante mala
chia. pestilentia illico conquievit. Ex hoc
qui iam murmuret adversus eum non fu
it. dicentibus qui de semine chana
an fuerunt fugiamus malachiam quia

dominus pugnat pro eo. At sero istud: quia
zelus domini ubique occurrens eis persecutus
est eos usque ad internitionem. Quoniam intra
paucos dies periit memoria eorum cum
sonitu. Quomodo facti sunt in desolatio
nem? subito defecerunt, perierunt propter iniquitatem suam. Gran
de hodieque miraculum facit tam velox
generationis illius deletio. his presertim qui
eorum noverant superbiam. atque poten
tiam. Multa quidem et alia signa fue
re. quibus deus glorificavit nomen suum. et servum
suum inter sudores et pericula confortavit.
Quis digne commemoret? Non tamen pre
termittimus. et sint sufficientia ad omnia. Propter
seriem autem narrationis ne impediatur.
aliqua que dicturi sumus. reservamus in
finem. Igitur malachias intra trien
nium reddita retributione superbis. et
libertate ecclesie restituta. pulsata barbarie.
et reformatis ubique moribus christiane reli
gionis. videns omnia in pace esse.
cepit cogitare et de sua pace. Et memor

propositum suum. et constituit ipse gelasium
virum bonum et dignum tali honore.
convenientes clero et populo quae potius sunt
tenentibus propter pactum. Nam aliter
durum visum omnino. Quo consecrato.
regibusque ac principibus attentius com-
mendato. ipse clarus miraculis et triumphis
ad suam parochiam redit. Non tamen
connereth. et ob causam dignam re-
latu. Diocesis illa duas fertur habuisse
episcopales sedes. et duos extitisse episcopatus.
Id visum melius malachie. Itaque quos
ambitio conflavit in unum. mala-
chias revocavit in duos. partem
alteri episcopo cedens. partem retinens sibi.
Et propterea non venit connereth. quod
in ea iam episcopum ordinasset. sed du-
num se contulit. ut determinarent
parrochias sicut in diebus antiquis.
O purum cor. o oculum columbinum.
Locum tradidit novo episcopo qui videretur
esse paratior. principalior haberetur. lo-

cum in quo sederat ipse. Ubi sunt
qui de terminis litigant? et pro uno viculo
perpetes adinvicem inimicicias exer
centes? Nescio si quod genus hominum
magis quam istos antiquum vaticinium
tangat. Secuerunt pregnantes galaad
ad dilatandum terminos suos. Sed hec
alias. Malachias factus dunensis episcopus.
confestim more suo curavit adscis
cere ad solatium sibi de filiis suis.
conventum regularium clericorum.
Et ecce rursus accingitur quasi novus
Christi tyro ad spiritale certamen. rursus
induitur arma potencia deo. sancte pau
pertatis humilitatem. et rigorem discipli
ne cenobialis. et ocium contemplan
di. orandi assiduitatem. Que tamen
omnia voto magis valuit diu tenere
quam actu. Etenim universi confluebant
ad eum. nec modo mediocres. sed et nobi
les et potentes. illius se sapientie et scita
ti instruendos. corrigendos. committere

seminabant. Et ipse interdum ibat
et exibat seminare semen suum. disponens
et decernens tota auctoritate de rebus
ecclesiasticis. tamquam ex apostolis unus. Ac nemo
illi dicebat in qua potestate hec facis.
uidentibus cunctis signa et prodigia que fa
ciebat. et quia ubi spiritus domini, ibi libertas. Visum
tamen sibi non tute satis actitari ista absque
sedis apostolice auctoritate. et romam proficisci
delibat. Maximeque quod metropolice
sedi deerat adhuc et defuerat ab inicio
pallei usus. quod est plenitudo honoris.
Et uisum est bonum in oculis eius. si ecclesia
pro qua tantum laborat. quem actenus
non habuerat. suo acquireret studio et
labore. Erat et altera metropolica sedes
quam de nouo constituerat celsus. et prime
tamen sedi illi et archiepiscopo subdita tamquam
primati. et huic quoque optabat nichilominus
pallium malachias. et confirmarique auc
toritate sedis apostolice prerogatiuam quam be
neficio celsi adipisci meruerat. Innotes

cente proposito. displicuit fratribus. nec non et magnatibus et populo terrae. Omnes enim intolerabilem sibi iudicabant tam diu tam diuturnam omnium patris parentis absentiam. et quod metuerent de morte ipsius. Contigit interea mori germanum eius christianum nomine. virum bonum. plenum gratiae et virtutis. Episcopus erat. illi quidem secundus in celebri opinione. sed vitae sanctimonia. iustitiae zelo forte non impar. Huius decessus magis terruit universos. et discessum malachie reddidit molestiorem. Dicebant autem nullo modo assentiendum peregrinationi unici patroni. ut non desoletur omnis terra. si duabus tantis columnis sub uno momento temporis destituatur. Ergo omnes pariter contradicunt. Et vim faciebant. cum ille divinam ultionem minatus est. Non tamen destitere illi. nisi tamen missa sorte prius cum voluntas super hoc interrogaretur. Prohibente illo nichilominus miserunt. sed illa pro malachie parte

ter respondisse inuenta ē. Nec enī una
contenta uice fuere. cupidi retinendi
eum. Demum cedentes dimittunt
illum. ñ tamē sine ploratu 7 ululatu
multo. S; ne q̄d inp̄fectum relin
queret tractare cep̄ q̄m defuncti pa
tris semē suscitaret. 7 accersitis dis
cipłis suis. anxius estuabat quis nā
dignior ad hoc op9 siue utilior uide
retur. Et diligent̄ intuit9 singłos.
tu inq̄t oedane sic enī uocabatur
un9. suscipe on9. Illo cunctante et
flente. ne timeas ait. tu enim a
dn̄o designat9 es. quia anulum
aureum quo desponsandus es iam
nc̄ p̄uidi in digito tuo. Acquieuit
ille. 7 malachias eo consecrato pro
ficiscitur. Cumq; egressus de
scocia p̄uenisset eboracum. sacer
dos q̄dam sycar9 nomine intuit9
eum agnouit. Nec enī faciem eius
uiderat ante. s; cum haberet spm̄

prophetie. reuelatum fuerat ei iam pridem
de illo. Et hunc in ciuitatem circumstan
tibus digito eius demonstrans. hic
est inquid de quo dixeram. quia de hyber
nia sanctus ueniet pontifex. qui scit cogita
tiones hominum. Sic non potuit latere
lucerna sub modio. prodente eam per
os sycani spiritu sancto. qui illam accenderat.
Nam et multa secreta de ecclesia suo suorumque
dicta sunt ei a sycano. que ita esse uti
fuisse omnia recognouit. Sed et sociis ma
lachie percunctantibus de suo reditu. res
pondit sicanus incunctanter. quod post rei
probauit euentus. paucos uidelicet admo
dum de numero illo cum episcopo redituros.
Illi audito hoc suspicati sunt mortem.
sed deus aliter adimpleuit. Nempe rediens
ab urbe quibusdam apud nos. quibusdam
et in aliis locis ad discendam conuersatio
nis formam relictis. iuxta uerbum sicani
cum paucis admodum repatriauit.
Hec de sycano. In ipsa urbe eboracensi

accessit ad eum uir nobilis secundum seculum.
[W]alenus nomine. tunc prior in Kirkehede
regularium fratrum. et nunc uero monachus et mona-
chorum pater in mailros monasterio ordinis
nostri. qui deuotus malachie se orationibus
satis humiliter commendauit. Is aduertens
multos habere episcopum socios. et equos paucos.
nam preter ministros et clericos alios quinque
cum eo erant presbiteri et equi non nisi tres. obtulit ei
suum quo ipse uehebatur. hoc solum dolere
se inquiens. quod esset runcinus dure portans.
Et addit. Libentius dedissem si melior fuis-
set. Sed si dignamini ducite qualemcumque
uobiscum. Et ego ait episcopus ego libentius
accipio quo predicas uiliorem. quia non potest mihi uile
esse. quicquid tam preciosa uoluntas obtu-
lerit. Et conuersus ad suos. hic inquid ster-
nite mihi. quia commodus satis et sufficiens
erit in longum. Quo facto ascendit.
et primo quidem durum ut erat sensit.
post modum mira mutatione ualde com-
modum sibi. et sua inter ambulantem inue-

nit. Et ne caderet sup̄ t̄ram de sermone
quem dixerat. usq; ad nonum annum
q̊ mortuus ÷ ipse. n̄ defecit ei. factus op
timꝰ ⁊ preciosissimꝰ palefridus. Quodq;
audienciꝰ miraclm̄ cernentib; fecit. de
sub nigro cap̄ albescere. ⁊ n̄ multo p̊ uix
inueniebat̄ albior illo. Michi q̊q;
in uia hac datum ÷ uidere uirū. et in
eiꝰ uisu ⁊ u̇bo refectus sum. ⁊ delecta
tus sum sicut in omnib; diuiciis. Et
ego uicissim peccator licet inueni
grām in ocl̄is eiꝰ. ex tc̄ ⁊ deinceps usq;
ad obitum ipsius. sic in proemio p̄fatꝰ
sum. Ipse ṅ dignatꝰ diuertere clarā
uallem. uisis frib; cō punctus ÷.
⁊ illi n̄ mediocr̄ edificati in p̄sencia
et sermone eiꝰ. Et acceptans locum
et nos. atq; intimis uisceribꝰ colligens.
uale dixit nob̄ ⁊ abiit. Qui transal
pinans cum uenisset yporiam ciui
tatem italie. hospitis sui paruulum
filium qui male habens erat moritur.

continuo sanatur. Erat eo tempore in
sede apostolica felicis memorie secundus inno
centius papa. qui eum benigne suscepit. hu
mane satis illi super longa peregrinatio
ne compassus. Et primo quidem mala
chias quod alte infixerat animo cum
multis lacrimis implorabat. licere sibi
uiuere et mori in clara ualle. permissu
et benedictione summi pontificis. Et pe
cierat hoc non oblitus ad quod uenerat. sed affec
tus qua uenerat desiderio clare uallis.
Non autem obtinuit. quod uir apostolicus iucius
potius uberioribus occupandum eum de
cerneret. Nec tamen omnino frustratus est
a desiderio cordis sui. cui mori ibi
et si non uiuere donatum. Mensem
integrum fecit in urbe. loca sancta per
ambulans. et frequentans causa ora
tionis. Cumque per id temporis sepe ac di
ligenter ab eo et ab his qui cum eo erant.
summus pontifex inquisisset esse patrie
mores gentis. statum ecclesiarum. et

quanta per eum deus operatus fuisset.
paranti iam repatriare commisit ui
ces suas. per uniuersam hyberniam legatum
illum constituens. Significatum si
quidem erat ei ab episcopo Giselberto. qui
ut supra memorauimus tunc legatus exti
terat. quod iam non posset pre senio et de
bilitate corporis uillicare. Post hec
petiit malachias confirmari noue
metropolis constitutionem. et utriusque
sedis sibi pallea dari. Et confirma
tionis quidem priuilegium mox accepit.
de palleis autem oportet ait summus
pontifex sollempnius agi. Conuocatis
episcopis et clericis. et maioribus terre. cele
brabis generale concilium. et sic
conuenientia et communi uoto uni
uersorum per honestas personas requi
retis pallium. et dabitur uobis.
Deinde tollens mitram de capite
suo imposuit capiti eius. sed et stolam
cum manipulo dedit illi. quibus uti

inter offerendum solebat. Et saluta tum in osculo pacis dimisit eum. aplica fultum benedictione et auc toritate. Qui revertens per claram val lem suam. scedam nobis largitus est benedic cionem. Et alta suspiria trahens quod non liceret sibi pro suo desiderio manere. hos inquid interim pro me oro ut retineatis. qui a vobis discant quos alios post modum doceant. Et infert: Erunt nobis in semen. et in semine isto benedicentur gentes. et ille gentes que adiebus antiquis monachi quidem no men audierunt. monachum non uide runt. Et dimissis .iiii. a latere suo. abiit. Qui pati et digni inventi. monachi facti sunt. Post aliquod tempus cum iam sanctus esset infra sua. mi sit alios. et factum est de illis similiter. Quibus per aliquantum tempus instructis et eruditis corde in sapientia. dato eis in patrem sancto fratre xpiano qui erat

34

unus ex ipsis. emisimus eos. adiungen
tes de nostris quantum sufficerent ad
numerum abbatie. Que concepit et pe
perit quinque. et sic multiplicato semine
augescit in dies numerus monachorum.
iuxta desiderium et uaticinium malachie.
Nunc iam repetamus ordinem narratio
nis. Malachias profectus a nobis. prospe
peruenit scotiam. Et inuenit dauid regem.
qui adhuc hodie superest in quodam castello suo.
cuius filius infirmabatur ad mortem. Ad quem
ingressus honorifice a rege susceptus. et
humiliter exoratus. ut sanaret filium suum.
aqua cum benedixit aspersit iuuenem. et
intuens in eum ait. Confide fili. non mo
rieris hac uice. Dixit hoc. et die sequenti
dictum secuta est sanitas. sanitatem letitia
patris. clamor et strepitus totius exultantis
familie. Exiit sermo ad omnes. nec enim
quod in domo regia et regis acciderat filio
latere potuit. Et ecce ubique resultans
gratiarum actio et uox laudis. tum pro

salute domini. tum pro miraculi novitate.
Henricus iste. nam vivit adhuc. unicus
patris sui. miles fortis et prudens.
patri sanus ut aiunt sectando ius
titiam et amorem veri. Et amavit utique
malachiam. quamdiu vixit. tanquam qui
illum a morte revocasset. Rogabant
eum manere per aliquot dies. sed ille decli
nans gloriam. moram non sustinuit. et
mane carpebat iter. Transeunti
per villam nomine erugelidum. occurrit
puella muta. Orante illo. solutum
est vinculum lingue eius. et loque
batur recte. Dehinc villam ingre
diens que nominatur ecclesiam sancti
michaelis. oblatam sibi mulierem
freneticam. et iunctam funibus. coram
omni populo curat. et dimissa incolu
mi proficiscitur. Perveniens ad por
tum lapaspi. transitum ibi per aliquot
dies prestolabatur. sed mora minime
transiit otiosa. Construitur interim

de uirgis in sepem textis oratorium.
ipso iubente. ipso operante pariter. Con
summatum circumdedit uallo. atque inter
iacens spacium in cimiterium bene
dixit. Sane merita benedicentis. mi
racula satis declarant. que usque ho
die ibi actitari feruntur. Inde est quod de
finitimis locis infirmos et male
habentes illo portare consueuerunt.
et sanantur multi. Mulier totis
dissoluta membris plaustro
uecta illuc. pedibus suis remeauit
domum. una dumtaxat
nocte non frustra in loco sancto prestola
ta misericordiam domini. Alia quedam
ibidem pernoctabat in oratio
ne. quam forte repperiens solam homo
barbarus accensus libidine. et sui
minime compos. irruit rabiosius
in eam. Confusa illa et tremefacta
suspiciens. aduertit hominem plenum
diabolico spiritu. heu tu inquit mi

ser quid agis. Considera ubi es. reuerere
hec sca. defer, honorem deo. defer seruo eius malachie.
parce et tibi ipsi. Non destitit ille. furius agi
tans iniquus. Et ecce quod horribile dic
tu est. uenenatum et tumidum, animal quod
buphonem uocant. uisum est reptans
exire de inter femora mulieris.

Quid plura. Stretus me factus resilit homo: et datis saltibus festinus oratorio exilivit. Ille confusus abcessit. et illa intacta remansit: magno quidem et dei miraculo et merito malachie. Et pulchre opere fedo et abhominando. fedum intuentem et abhominabile monstrum. Non prorsus aliter decuit bestialem extingui libidinem. quam per frigidissimi vermem. nec aliter temerarium frenari ausum. frustrari conatum. quam per vilem inutilemque bestiolam. Et hec loco isto sufficiant. pauca de pluribus. Nunc iam reliqua prosequamur. Ascendit malachias navem. et ipse navigans applicuit monasterio suo benchorensi. ut primi filii primam reciperent gratiam. Quid animi putas gessisse illos. sano de via tam longa recepto patre. et illo patre. Nec mirum si se tota in gaudium effuderunt viscera eorum in reditu eius. quando et exteris quibuscumque gentibus

incredibilem mox letitiam. uelox
rumor inuexit. Denique de ciui
tatibus et castellis et uicis occurrere
ei. et quocumque diuertebat suscipitur
uniuerse terre. Verumptamen non sa
pit honorem. opus exercetur legatio
nis. Multis in locis celebrantur
conuentus multi. nec qua regio
seu porcio regionis legationis
fructu et utilitate fraudetur. Se
minatur super omnes aquas. nec est qui se ab
scondat ab opera sollicitudinis eius.
Non sexus. non etas. non condicio repu
tatur. Vbique semen spargitur salutare.
ubique intonat tuba celestis. Vbique
discurrit. ubique irrumpit. euan
gelizato gladio lingue. ad facien
dam uindictam in nationibus.
increpationes in populis. Terror
eius super facientes mala. Clamat
iniquis. nolite inique agere. et delinquentibus
nolite exaltare cornu. Religio ubique plantatur.

propagatur. fouetur. Oculi eius super eos.
et cura ei ad necessitates eorum. In
conciliis que passim celebrantur repe
tuntur antique tradiciones. quas tam bo
nas constituerit. abolitas uel negligentia
sacerdotum. Nec modo uetera instaurantur.
cuduntur et noua. Et quecumque promul
gauerit tanquam celitus edita accep
tantur. tenentur. scripto mandantur ad
memoriam posterorum. Quid ni celitus
iussa crederentur. et que tot celestia
confirmarent miracula. Et ut fidem
dictis faciam. perstringam non nulla
paucis. Quis enim cuncta enumeret.
Quamquam libentius fateor in imitandis in
morer. quam admirandis. Et meo quidem
iudicio primum et maximum miraculum quod
dedit. ipse erat. Ut enim taceam in
teriorem hominem eius. cuius pulcritu
dinem. fortitudinem. puritatem. satis
indicabant mores ipsius et uita. ip
sum exteriorem ita uno semper modo. ipso

q; modestissimo et decentissimo gestu?
ut nil prorsus appareret in eo quod posset offen
dere intuentes. Et quidem qui non offendit
in verbo. ille perfectus est uir. At uero in malachia
quis umquam uel si curiosius obseruauerit. de
prehendit ociosum non dico uerbum sed
nutum. Quis manum pedem ue mouen
tem frustra? Immo quid non est edificans
in eius incessu. aspectu. habitu. uultu.
Denique uultus hylaritatem. nec fuscauit
meror. nec leuigauit risus. Totum
in eo disciplinatum. totum insigne
uirtutis. perfectionis forma. Per omnia
serius. sed non austerus. Remissus inter
dum. dissolutus numquam. Necligens nichil.
et si pro tempore multa dissimulans. Qui
etus sepe. sed minime aliquando ociosus.
A die primo conuersationis sue usque ad
extremum uite sue. sine proprio uixit.
Non seruos. non ancillas. non uillas. non ui
culos. non denique quicquam redditum
ecclesiasticorum secularium ue. ut in ipso

habuit episcopatu. Mense episcopali
nichil prorsus constitutum ut assigna
tum, unde episcopus viveret. Neque enim ut do
mum propriam habuit. Erat autem pene in
cessanter circuiens parrochias omnes,
euangelio serviens, et de euangelio
vivens, sicut constituit ei dominus. Dignus est
inquiens operarius mercede sua. Nisi quod fre
quentius ipsum euangelium sine sump
tu ponens, de laboribus suis suorumque se
rebat. unde se et eos qui secum labora
bant in opere ministerii sui sustentaret. Porro
si interdum quiescere oporteret, in sanctis
hoc faciebat locis, que ipse per hyberniam
sparserat, formavit moribus et obser
vantiis, communi contentus vita et
mensa. Non fuit in vestitu, non fuit in vest
itu in quo potuisset malachias dinosci
inter ceteros fratres, in tantum cum maior
esset, humiliavit se in omnibus. Denique
cum exiret ad predicandum cum pe
ditibus, pedes et ipse ibat, episcopus et legatus.

Forma apostolica hec. et inde magis mira
in malachia. quo rara nimis in aliis.
Verus profecto apostolorum heres est iste. qui
talia agit. Sed adulterae sunt. quomodo diui-
dat hereditatem cum fratribus suis. eque ne-
potibus apostolorum. Illi dicuntur in clero.
iste dum esset liber ex omnibus. omnium se ser-
uum fecit. Illi aut non euuangelizantes
manducant. aut euuangelizant ut
manducent. Malachias imitans
paulum: manducat ut euuangelizet.
Illi fastum et questum estimant pieta-
tem. malachias hereditatem uendicat
sibi opus et onus. Illi felices se credunt si di-
latauerint terminos suos. malachias
in dilatanda caritate gloriatur. Illi con-
gregant in horrea et dolia replent.
unde onerent mensas. Malachias colligit
in deserta et solitudines unde impleat
celos. Illi cum accipiant decimas et primi-
cias. et oblationes. insuper et de cesaris
beneficio telonea et tributa. et alios

re ditius infinitos. sollicitu sunt nichilo-
minus quid manducent aut quid bibant.
malachias nichil horum habens. multos
tamen locupletat de promptuario fidei.
Illis nec cupiditatis nec sollicitudinis
ullus est finis. malachias cupiens nichil.
non nouit tamen cogitare de crastino. Illi
a pauperibus exigunt quod dent diuitibus.
iste sollicitat diuites pro pauperibus sus-
tentandis. Illi marsupia uacuant sub-
ditorum. iste pro peccatis eorum altaria
cumulat uotis hostiisque pacificis.
Illi alta palatia erigunt. turres ac menia
ad celos leuant. malachias non habens ubi
caput reclinet. opus facit euuangeliste.
Illi equos ascendunt cum turba ho-
minum gratis manducantium panem
et non suum. malachias septus sanctorum
fratrum collegio. pedes circuit. portans
panes angelorum. quibus saciet animas
esurientes. Illi plebes ne agnoscunt
quidem. iste erudit. Illi potentes

& tyrannos honorant. iste punit. Quorum apostolicum. quem tot & talia nobilitant signa apostolatus sui. Quid ergo mirum. si mira operatur sic mirabilis ipse. Immo uero non ipse. sed deus in ipso. Alioquin. tu es deus inquit. qui facis mirabilia.

Erat mulier in ciuitate cultratum. demonium habens. Uocatur malachias. orat pro addicta. urget inuasorem. exit. Sed nondum ex saturata nequitia est. miseram inuadit mulier clam. que forte propter assisteret. Et malachias. Non ad hoc inquit tibi illam tuli. ut hanc inuaderes. exi & ab ea. Paret. sed repetit priorem. Qua denuo pulsus. recurrit in alteram. Ita per aliquod spatium alternatim uexabat illas. hinc inde refugiens. Tunc sanctus indignans sibi illudi a demone. colligens que spiritum infremuit. & totis uiribus fidei

facto impetu in adversarium ab utraque;
fugavit. Et quidem non minus vexatum his
quas vexaverat ipse. Ceterum quod moram
fecit sanctus, non putes lector fuisse virtutis
eius. sed dispensationis divine. ut vi
delicet ex hoc manifestior fieret et
maligni presentia. et victoria malachie.
Denique audi quid alibi fecerit. non autem per pre
sentiam suam. Et utique potuit pre
sens. qui absens valuit. In regio
ne aclonariis partis hybernie. iacebat
in domo infirmus. nec dubium quin demo
num maleficio. Nam quadam nocte au
divit eos loquentes. dicente altero ad
alterum. Vide ne miser iste hypocrite
illius stratum stramine contingat. Et sic effu
gati tam̄ manus meas. Cognovit homo quod mala
chiam loquerentur. quem non multo ante
in eadem domo meminerat pernoctasse.
et adhuc stramen in loco. Sumptaque;
fiducia et quo potuit conatu cepit
repere. debilis corpore. sed fide fortis.

Et ecce in aere clamor et uociferatio; Prohibe eum, prohibe. retine eu͂ retine. amitti mꝰ predam. Veru͂ is que͂ portabat fides et desiderium euadendi. quanto plus clamabant illi. tanto magis gemib; manib; q; nitens ad remediu͂ festinabat. Et perueniens ascendit lectulu͂. uolutatꝰ in stramine. audit ululatu͂ plangentiu͂. Heu. heu. ipsi nos prodidimꝰ. decepti sumꝰ. euasit. Et dicto. cicꝰ recessit ab eo demoniu͂ timor et horror que͂ patiebatᵘʳ. et omnis partu͂ egritudo. Jn lesmor ciuitate homo a demonio uexatꝰ. p malachiam liberatus e͂. Jtem in seuitia aliqn͂ plagiariam. oblatꝰ illi infans habens demoniu͂. sanꝰ relatꝰ e͂. Jn regione eadem ligata͂ funib; frenetica͂ solui iussit. et in aqua q͂ benedixit lauari. lota e͂. et sanata. Altam q; in saballo regione ulidie. membra propria dentib; lanianté. orando et

tangendo curauit. Amentem hominē
multa predicentē futura. amici & pro
pinqui adducunt ad dī hominē uin
c'tum funib; fortit. qd' fortem ad
nocendum rabies ipsa fecisset. & terribi
lem ualde. Orat malachias. & incon
tinenti eger sanat' et soluit'. Fact' ē
hoc loco quodā cui' nom̄ tacem'. qd'
nimis barbarū sonet. sić & alia mul
ta. Alio tp̄r in p̄fata ciuitate les
mor puellam mutā parentes ei' in
media platea offerunt transeunti.
cum multa supplicatione rogantes.
ut ei subuenire dignet'. Stat mala
chias. & facta oratione tangens di
gito linguā ei'. sputum misit in os.
& loquentē dimisit. Exiens de
quadam eccl'ia. obuium habuit ho
minē cū uxore sua. que n̄ poterat
loqui. Rogat' ut ei misereat'. stat
in porta pp'lo circumstante. &
data benedictione sup eam. uiber

dn̄icam dicere orationē. Vx̄ illa. & pp̄l's
benedixit dn̄m. In ciuitate cui nom̄
o entherebb decumbens lectulo q̄dā iā
dies .xii. p̄uat⁹ linguę officio. & ad iussionē
uisitantis se sc̄i loquelam recup&. & ei
caritatiam sumit. & ita munit⁹ extremū
in bona confessione efflauit spm̄. O uua
fructifera in domo dī. & o oleum iocun
ditatis ungens & lucens; Et splendore
miracli illustrauit sanos. & suauitate
beneficii unxit infirmū. cui mox mo
rituro. salutarem confitendi. & cōmu
nicandi obtinuit facultatē. Intra
uit ad eum q̄dam de nobilib;. habens
ei aliq̄d dicere. Q̄ inī loquendum. fi
de plen⁹. tres uincos pre furat⁹ de lec
tulo quo ille sedebat. tulit secum. &
multa dī's de furto pietatis ÷ opat⁹. fide
illi⁹ & p̄sulis seitate. Forte uenerat in
ciuitatem nomine cluenuama. Et cū
sederet ad m̄sam. & ingressus uir nobilis
de ciuitate ipsa. humilit⁹ suplicat pro

uxore pregnante, que iam sollempne
preterisset tempus pariendi. ita ut mi
rarentur omnes. et nemo qui aliud quam uite
periculum crederet imminere. Rogat et
cum eo neemias episcopus illius ciuitatis. qui
iuxta eum sedebat. rogant et ceteri quotquot
aderant simul discumbentes.
Tum ille. Compatior ei inquit. quod bona
mulier sit et pudica. Et porrigens uiro
poculum cui benedixerat. uade inquit da
illi bibere. sciens eam sumpto benedic
tionis potu. et sine mora et sine pe
riculo parituram. Factum est quod precepit.
et nocte ipsa subsecutum est quod promi
sit. Sedebat in campo cum comi
te ulidie aliqua tractans. et mul
titudo copiosa circa eos. Venit
mulier grauida. et uere grauis. Indi
cat se contra omnes nature leges
retinere partum iam .xv. mensibus. et die
bus .xx. Compassus malachias super nouo
et inaudito incommodo. orat. et mulier

partu. et qui aderant letati sunt et mi
rati. Omnis enim uiderunt in quanta faci litate
et uelocitate loco eodem extra sit.
& triste negati partus miraculum. mira
culo commutatum iocundiori. Accidit
ibidem quiddam. pari quidem, si forte miraculo.
dispari. Videt hominem quem publice te
nere diceret et concubinam fratris. et hic
minister erat miles comitis. Et publice con
ueniens incestuosum. alterum ei iohem
exhibuit. non licet tibi inquiens concubi
nam habere fratris tui. At ille alter ipsi
nichilominus herodem redibens. et non mini
audiuit eum. sed et superbe respondit. et
coram omnibus iurauit se numquam dimis
surum. Tum commotus malachias. sicut erat
pro iusticia uehementer zelans. et deus inquit
te ab illa separet uel inuitum. Parui
pendens ille. ex instanti abiit in
dignabundus. Offendensque mulierem
non longe a turba constitutam in loco.
ui oppressit eam. sicut erat sathane totus.

cui paulo ante traditus fuerat. Nec la
tuit flagitium. ancilla que dominam comitabatur
recurrens domum. nempe haut procul ab
erat loco. nunciavit anhela quod mali
accidit. Ad quam vocem germani illius qui do
mi erant. zelantes sororis stuprum. tota
illuc festinantia provolant. pudicitie hostem
ipso in loco et ope sceleris dephensum.
multis confossum vulneribus interimunt.
Nec dum conventus solutus erat. cum ecce
armiger illius quod evenerat nunciavit.
Et mirati sunt universi. quod sententia mala
eius tam celerem habuisset effectum.
Timuerunt quoque flagitiosi audito hoc verbo. et
nam multi erant in terra. et territi purgati
sunt. lavantes manus suas in sanguine
peccatoris. ¶ Warinum comitem mul
to iam tempore cubantem lecto. durius quidem
increpans quod malus homo esset. immodera
tius serviens ventri et gule. et benedicta
aspersum aqua sine mora surgere fecit.
et ita valentem ut illico equum ascen

derat. Et utique praeter spem suam ipsius et
suorum. In urbe caselensi uenit homo ante
eum cum filio paralitico, rogans illum sana
ri. Qui orans breuiter: uade inquit filius tuus
sanabitur. Et ille crastino rediit cum filio,
sed minime sanato. Tunc surgens mala
chias et stans super eum orauit denuo, et ille
sanatus est. Et conuersus ad patrem: offer inquit
illum deo. Annuit homo, sed non tenuit. Et post
aliquot annos ille iam iuuenis recidit
in id ipsum, sine dubio propter inobedientiam
patris et pacti transgressionem. Alius quidam
de longinquo, cum esset malachias in finibus
mumonie, attulit ad eum filium pedum
penitus officio destitutum. Percunctatus quomodo
ei illi accidisset: ut suspicor inquit de
monum malignitate. Et addit: Ludenti
in prato ipsi in valle inmisere soporem,
euigilansque puerulus sic se inuenit. Haec
dicens cum lacrimis, et precem fudit, et effla
gitat opem. Miseretur et orauit malachi
as, iubens egrum interim dormire

ibidem sup solum. Dormiuit. ⁊ surrexit
sanꝰ. Hc ipse q de longe uenat aliquã
diu in comitatu suo retinuit. ⁊ erat
ambulans cũ eo. In monasterio ben
corensi. paup qdã frm elemosinis sus
tentabat. Et erat cotidianã accipiens
stipem. aliqd officii factitans in pistri
no. Is claudꝰ ab annis. xii. humi manib,
repens. p se trahebat pedes emortuos.
Quẽ die quadã ante cellã suã mala
chias mestum et merentẽ inueniens.
causam pcunctat. Et ille. Vides inqt
q ex longo misellus afflicter. et manꝰ
dni sup me. ⁊ ecce ad cumulũ erump
ne homines q misereri debuerant. ir
rident me potiꝰ. miseriã exprobrantes.
Quẽ ũ audiuit. pietate motꝰ suspexꝰ
in celum. manꝰ pariter leuans. Facta
autẽ breui oratione ipse intrauit
cellam. ⁊ ille surrexit. Et stans sup
pedes suos. mirabat si uere eẽt qd
erat. pene somniũ suspicatꝰ. Cepit

tam se pedetentim mouere. neq; enim posse ire satis credebat. Tandem q̄si e gͥuu som no euigilans. cognoscit misericordiam dn̄i sup se. firmit gͣdit. & impultimu reu tatur. exiliens & exultans & laudans dn̄m. Viso eo qui ante uiderant et cognoue rant. repleti st̄ stupore & extasi. fan tasma putantes. // Virum item ydro picum orando sanauit. qui ilico re mansit in monasterio pastor ouium fact͡ꝰ. // Ciuitas hybernię noīe cortagia. uacabat ep̄o. Tractatum ē de electione. dissensere partes. & quib;q; ut assolet p̄su lem uolentib; constituere suū n̄ dn̄i. Venit illuc malachias. audita dissen sione. Conuocato clero et poplo. corda & uota discordantiū unire curauit. Et p̄suasit illis totū negotium sibi debere credi. cui potissimū sollicitudo incumbet illi. sic̄ & aliarū p hybernā ecc̄liarū. incontinenti nominat eis n̄ quempiā de nobilib; t̄re. s; magis

quendam hominem pauperem quem sci
ret sanctum et doctum; et hic erat alieni
gena. Querit ille. nunciatur decumbere
lecto, et ita debilis. ut nullo pacto
exeat. nisi in manibus portatus ministran
tium. Et malachias. Surgat inquit et
in nomine domini ego precipio. obedientia sal
uum faciet eum. Quid faceret ille?
Parere uolebat. sed inparatum se sentiebat.
Quod et si posset ire. episcopari reformi
dabat. Ita cum uoluntate obe
diendi. pugnante gemino hoste. pon
dere langoris. et metu oneris. uicit illa
tamen. data sibi in adiutorium spe salutis.
Itaque conatur. mouet sese. temptat uires.
inuenit se solito fortiorem. Crescit pariter
fides cum uiribus. et rursum facta fortior
fides. dat uicissim uiribus incrementum.
Iam surgere per se ualet. iam meliuscule
graditur. iam nec sentire in ambulando
lassitudinem. demum expeditus et alacer per
uenire ad malachiam sine hominis ad

ritorio. Qui assumens eum misit in cat-
hedram, clero et populo collaudante. Hoc
ita in pace factum est, quia nec illi ausi
sunt malachie voluntati in aliquo obviare, et
videntes signum quod fecerat, nec ille
parere dubitavit, tam evidenti argu-
mento factus securior de divina voluntate.
Mulier quedam fluxum sanguinis patie-
batur, et hec nobilis, carissima mala-
chie, et plus tamen ob morum quam generis
nobilitatem. Que ex toto deficiens, ni-
mirum cum sanguine exhaustis viribus, et
iam posita in extremis misit ad dei homi-
nem, ut quod super erat anime subveniret, et
quia se iam non esset visurus in corpore. Audiens
malachias, moleste tulit, et quod mulier
virtutis foret, et vita eius fructuosa
opere et exemplo. Et videns se non posse
satis accurrere tempestive, accito mal-
co, quod iuvenis esset et expeditus, ipse est cuius
supra meminimus frater christiani abbatis, acce-
lera inquit, fer illi tria poma hec, super que

nom̄ dn̄i inuocaui. Confido in ipso. q̄d ubi ex eis gustauerit. n̄ gustabit mortem priusq̄ nos uideat. ⁊ si tardius cule sequituros. Festinat malchus secundum mandatū. ⁊ ueniens intrat ad morituram. alterū se exhibens puerum helisei. ⁊ n̄ q̄d hui⁹ efficacioꝛ opa sunt. Iubet missam sibi a malachia benedictionē accipe & gustare. si quom̄ ualuerit. At illa exhilarata. audito nōie malachie. ut obedire possit nutu significat paulisp̄ se erigi. ⁊ nā ūbo n̄ poterat. Erigit̄. gustat. ⁊ gustato confortata loq̄t. ⁊ grās agit. Et inmisit dn̄s soporem in eā. ⁊ suauissime req̄euit in eo. cui⁹ usu diu caruerat. sicut ⁊ esu. Stetit interim sanguis. ⁊ post modicū exp̄gefacta sanā se repp̄it. n̄ q̄d longa inedia. ⁊ sanguinis minutione. adhuc debilis erat. Si quo mir⁹. die sequenti desid'at⁹ malachie aduent⁹ aspect⁹q; p̄fecit. Habitabat uir nobilis inui

cinia benchorensis monasterii. Cuius uxor
cum infirmaretur ad mortem, rogatus malachias. ut descenderet priusquam moreretur
infirma unctura oleo. descendit et
intrauit ad eam. Quo uiso exultat illa.
spe animata salutis. Et cum pararet
ungere eam. uisum est omnibus differendum
potius usque mane. Erat enim uespera. Adquieuit malachias. et data benedictione
super eam exiuit cum his qui secum erant. At
uero post modicum subito clamor factus est.
planctus et strepitus multus per totam domum. sicque innotuit quod mortua
esset. Accurrit malachias tumultu
audito. et secum iuit sicut et discipuli eius. Et accedens ad lectum ut certo comperit exspirasse. consternatus est animo. sibi imputans quod fraudata gratia sacramenti obierit. Et eleuatis in celum manibus.
obsecro domine inquit insipienter egi
ego peccaui qui distuli. non ista que uoluit. Hec dicens. contestatur in audien

cia omnium. nullam se recepturum conso
lationem. nullam daturum requiem spiritui
suo. nisi quam tulerat liceret restituere
gratiam. Et stans super eam. tota nocte la
borabat in gemitu suo. et pro oleo sancto
largo imbre lacrimarum perfundens
mortuam. vice illi unctionis quam po
terat exhibebat. Ipse quidem sic. Ad suos
autem. uigilate inquit et orate. Itaque illi in
psalmis. ille in lacrimis. noctem duxere
peruigilem. Et mane facto. exaudiuit
dominus sanctum suum. quia spiritu domini erat postu
lans pro eo. qui postulat pro sanctis gemitibus ine
narrabilibus. Quid plura? Aperit oculos
que mortua fuerat. et ut solent qui de
graui sompno euigilant. fricans sibi
manibus frontem et tempora. super lectum
se erigit. et agnito malachia incli
nans deuote salutat eum. Et uiso luc
tu in gaudium. stupor apprehendit omnes.
et qui uiderent et qui audierent. Sed et malachias
gratias agens. benedixit dominum. Et uixit

eam, nichilominus sciens in hoc sacramento re-
mitti peccata, et quod oratio fidei salva-
bit infirmum. Post hec abiit ille, et illa
convaluit, et vivens incolumis tempore
aliquanto, ut gratia domini manifestaretur
in ea, peracta penitentia quam sibi mala-
chias iniunxerat, in bona confessione
iterum obdormivit, et migravit ad dominum.
Fuit item mulier cui spiritus iracundie et
furoris in tantum dominaretur, ut non solum vi-
cini et cognati fugerent consortium
eius, sed filii quoque ipsi vix sustinerent habi-
tare cum ea. Clamor et rancor et tempestas
valida ubicumque fuisset. Audax et ar-
dens et preceps, metuenda lingua et manu;
importabilis et invisa. Dolentes filii tum
pro illa, tum pro se ipsis, trahunt illam ad presentiam
malachie, lacrimabilem cum fletu que-
rimoniam deponentes. Vir autem sanctus, et pietatem
matris et incommodum miserans filiorum,
seorsum advocat illam: fuerit ne confessa
aliquando peccata sua sollicite percunctatur.

Respondit. Nequaquam. Confitere inquit. Paret. et ille inuringens penitentiam confitenti. oransque super eam ut deus omnipotens det ei spiritum mansuetudinis. in nomine domini ihesu non ultra irascatur uiber. Sequitur tanta mansuetudo. ut pateat omnibus non esse aliud quam admirabilem mutationem dextere excelsi. Fertur adhuc hodie uiuere. et tante esse paciencie et lenitatis. ut que omnes exasperare solebat. nullis modo exasperari dampnis. contumeliis. afflictionibus queat. Si licet et me iuxta apostolum habundare in sensu meo. accipiat quisque ut uolet. ego istud superiori suscitatte miraculo mortue censeo preferendum. quia exterior quidem ibi. et hic uero interior reuixerit homo. Et nunc curramus ad reliqua.

Vir secundum seculum honorabilis. secundum deum timoratus. ueniens ad malachiam. questus est ei super sterilitate anime sue. supplicans ut sibi optineret ab omnipotenti deo gratiam lacrimarum. Et subridens malachias. quia

gratum haberet in homine solari desideri
um spiritale. Sua maxilla maxille illius que
blandiendo coniungens: fiat inquit tibi
sicut petisti. Cantos erudire. et pene conti
nuos exercitus accepit a quarum iuvenculum. Est in
sula maris in hybernia. ab olim fecunda
piscium. & mare ibi piscosum valde.
Peccatis ut creditur habitancium. adem
pta copia solita. que multos habebat
filios infirmata est. et a tanta functa
sua commoditate emarcuit. Dolentibus
acolis. et iacturam gravem populis egre
ferentibus: revelatum est cuidam mulieri.
precibus malachie posse afferri remedium.
Idque innotuit omnibus ipsa prodente. Nimi
rum contigit adesse malachiam. Dum
enim circuiret et repleret euuangelio
regionem: devenit illuc. ut et ipsis eam
dem gratiam impertiret. At barbari quibus
erat maior cura de piscibus: omni in
stancia flagitant. ut prius respicere
dignetur super sterilitatem insule sue.

Qui cum responderet se minime ad hoc ve-
nisse, et hominum magis quam piscium desiderare
capturam; videns tamen fidem eorum, flexis in
littore genibus oravit ad dominum, ut licet
indignis indultum olim beneficium tan-
ta fide repetentibus non negaret. Ascendit
oratio, ascendit et piscium multitudo, et forte
uberior quam in diebus antiquis. Et ipsa populo-
sitate perseverans usque in hodiernum diem.
Quid mirum si oratio iusti que penetrat
celos, penetravit abyssos, et de profundo
maris tantas piscium copias evocavit.
Venerunt aliquando tres episcopi in villa Focart.
quam dicunt esse locum nativitatis Brigi-
de virginis. et quartus erat Malachias.
Ad quem presbiter qui hospicio suscepit eos, et
quid faciam inquit quod pisces non habeo.
Quo respondente, ut quereret a pisca-
toribus: biennium est inquit quod non inveniuntur
pisces in flumine, unde et piscatores
prorsus dimisi, et arti sue renunciaverunt.
Et ille. Precipe inquit laxari recia in

nomine domini. Factum est, et capti sunt salmo
nes xii. Secundo missum est, et capti sunt totidem. Inopi
natum inferunt munus in Sevelin et miraculum.
Et ut clare liqueat Malachie meritis
hoc datum fuisse, aliis quoque duobus sequentibus an
nis eadem nichilominus sterilitas perduravit.
Fuit quidam clericus in Lesmor probabilis ut
ferebatur vite, sed fidei non ita. Is sciolus in oculis
suis presumpserat dicere in eucharistia
esse tantummodo sacramentum et non rem sacra
menti, id est solam sanctificationem et non corporis
veritatem. Super quo a Malachia secreto et
sepe conventus, sed incassum, vocatus ad
medium est. Seorsum tamen a laicis, ut
si fieri posset sanaretur et non confunderetur.
Itaque in conventu clericorum data
facultas homini pro sua sententia
respondendi. Cumque totis ingenii
viribus quibus non mediocriter callebat asse
rere et defendere conaretur errorem, Ma
lachia contra disputante et convincente,
iudicio omnium superatus, de conventu
confusus quidem exiit, sed non correctus.

Dicebat autē se n̄ ratione uictum. s; epi
p̄ssum auctoritate. Et tu inq̄t o malachia sine causa me hodie confudisti. adu̇sus p̄fecto ueritatē loquut̄. ⁊ contra ipsi̇ conscienciā. Mestus malachias p homine sic indurato. s; magis fidei dolens iniuriam. timens piclm. ⁊ ecctiam conuocat. errantē puplice arguit. ⁊ puplice monet ut resipiscat. Suadentib; hoc ipsum epis cum uniu̇so clero. cum n̄ adquiesceret. contumacē anathemate dāpnatū scdict. ⁊ hereticum p̄stantes. Nec sic euigilans. om̄s inq̄t fauetis homini magis q̄ ueritati. Ego p̄sonā n̄ accipio. ut deseram ueritatem. Ad hoc uerbum substomachans scs. dr̄ inq̄d fati te ueritatē faciat. ut ex necessitate. Quo respondente am̄. soluit̄ conuent̄. Tali ille inust̄ cauterio. fugam meditat̄. infamis atq; inhonor̄ ferre n̄ sustinens. Et continuo sua tollens ex ibat. cum ecce subita corrept̄ infirmitate sistit gradum. ⁊ uirib; q; deficiens eodem loco iactat se sup

solum anhelus et fessus. Forte incidens in
id loci vagabundus insanus offendit ho
minem. quidnam ibi agat percunctatur.
Respondet gravi se infirmitate tene
ri. et neque procedere neque redire valentem.
Et ille. Infirmitas ista haut alia inquit
quam ipsa mors est. Hoc autem non dixit a semet
ipso. sed pulchre dicitur per insanum corripuit
eum. qui sanis acquiescere noluit consiliis sen
satorum. Et addit. Revertere domum. ego
te iuvabo. Denique ipso duce revertitur
in civitatem. redit ad cor. ad misericordiam
domini. Eadem hora accitur episcopus. agnoscitur
veritas. obicitur error. confessus reatum ab
solvitur. petit viaticum. datur reconciliato.
Et uno pene momento perfidiam ore abdicatur
et morte diluit. Ita mirantibus cunctis
sub omni celeritate completur sermo
malachie. et scripture pariter dicentis.
quia vexatio dat intellectum auditui.
Inter populos quarundam regionum orta
aliquando gravis discordia est. Interpellatur
malachias. de componenda pace inter eos.

Et cum eet alias impeditus. iniungit nego
cium hoc uni eporum. Illo excusante et dicente.
malachiam n se quesitum. se contemptum iri. et
frustra fatigari nolle. uade inquit et dns
erit tecum. Et ille. adquiesco. sed si me n audie
rint. scito me ad tuam paternitatem appellatu
rum. Subridens malachias. fiat inquit.
Venit eps conuocatis partibus. dictat formam
pacis. adquiescunt. et reconciliantur adinuicem. et
fide hinc inde data stabilitur pax. et sic
dimisit eos. At pars una uidens hostes fac
tos securos. imparatos ee. quippe qui pace facta
mali nichil suspicarentur. loquebantur mu
tuo. et dicebat homo ad proximum suum. Quid uo
lumus facere? Victoria pmanibus e. et
ultio de inimicis. Et cepe insequi illos. Inno
tuit epo quod fiebat. et accurrens conuenit
ducem eorum super iniquitate et dolo. sed spretus ab
illo e. Inuocauit nomen malachie aduersus
eum. et inlipendit. Irridensque epm. pu
tas ne inquit ppter te amittere debeam
malefactores nros. quos ds tradidit in manus
nras. Et recordatus uerbi sui epc quod habue

rat cum malachia. flens et eiulans uiso mul
tu ad monasterium eius. ubi es aut ho di. ubi
es? Nonne hoc est pater mi quod tibi dicebam?
Heu heu. uenit ut facere bonum et non malum:
et ecce perimentur omnes illi in corpore. isti in
anima pereunt. Multa in hunc modum
loquebatur lamentans et plangens. et quasi
presentem sollicitans et conpellans mala
chiam. aduersus malignantes. Interim
uero impii cum quibus fecerant pacem insequi
non desistebant. ad perdendum eos. Et
ecce spiritus mendax in ore quorundam uirorum.
qui eos deciperet. Et occurrerunt illis in
uia uiri nunciantes factam irrup
tionem in terras ipsorum ab aduersariis.
in ore gladii consumi omnia. et diripi
bona eorum. uxores que ac liberos tolli
et abduci. His auditis. reuersi sunt festi
nanter. Sequebantur ultimi primos. quo
irent. aut quid accideret. nescientes. Nec
enim omnes audierant uiros loquentes.
Cumque uenissent et inuenissent nichil
horum que nunciata erant confusi sunt.

dep̄hensa in malicia sua. Et cog
nouerunt sp̄m erroris se traditos.
p̄pt̄ nuncium malachie quē deceperunt.
et nomī ipsi⁹ qđ spreuerunt. Porro ep̄c
audiens frustratos p̄ditores ini quitate sua.
quā cogitauerant. cum gaudio remeauit
ad malachiam. referens omnia que acci
derant sibi. Sciens malachias ei⁹modi
occasione pacem ēē turbatā. nact⁹ opor
tunū tēp⁹. p̄sentes int̄ ipsos denuo refor
mare curauit. 7 firmare reformatā. datis
7 receptis altrinsec⁹ fide 7 iuramto. Verū
illi quib; ante pax fracta fuit. iniurie
memores. neclecto pacto 7 p̄cepto mala
chie. tractauerūt de uice reddenda. Et
congregati om̄s in unū. ibant ut inpara
tos p̄occuparent. redderentq; in caput
eorū malū qđ sibi ipsi facē cogitassent.
Et magno flumine qđ interat facilli
me trāsuadato. fluuiolo quē n̄ p̄cul ab
illo offendē. retenti sunt. Neq; enī iā
fluuiolus ẽ; plane fluuī ingens apparu
it. ubiq; sui trāsire uolentib; trāsitum

negans. Mirari omnes, [ceperunt] tantum nec esse. tam
nullum [eum] ante hac fuisse scientes. et loquuntur
inter se. Unde inundatio hec? Aer serenus est.
ymbres non sunt. nec pridie fuisse meminimus.
Et si multum pluisset; quis meminit umquam acervum
meminit in quantacumque illuvie ita intu
muisse. ut operiret terram. sata. et prata perva
deret. Digitus dei iste. et dominus sepit vias
nostras propter sanctum suum malachiam. cui su
mus prevaricati pactum. transgressi manda
tum. Ita et hi infecto negotio. ad sua eque
confusi repedaverunt. Divulgatum est verbum
per universam regionem. et benedicebant dominum
qui comprehendit sapientes in astutia sua.
et confringens cornua peccatorum. sublima
vit cornu christi sui. Aliquis de nobilibus
infestus regi. reconciliatur per manum mala
chie. Nec enim regi satis fidebat ille.
ut pacem cum eo faceret. nisi mediante
malachia. aut quem rex eque revere
retur. Nec inmerito. ut post apparuit. Nam
factum securum. et minime iam caventem
sibi. captum trusit in vincula. odio an

tiquo captus plus ipse. Requiritur homo a suis
de manu mediatoris. Nec enim aliud amici poterant
expectare quam mortem. Quid faceret mala
chias? Non est quod possit, nisi ut recurrat
ad suum illud solitum unicuique refugium.
Congregato exercitu forti nimis, turba
magna discipulorum suorum, adit
hominem, requirit uinctum, negatur. Et
malachias. Inique inquit agis contra dominum, et
contra me, et contra te ipsum, pactum preuari
cans. Si dissimulas tu, sed non ego. Credi
dit se homo fidei mee, si contingat mori, ego pro
didi eum, ego reus sanguinis eius. Quid est tu iu
sum est me proditorem, te preuaricatorem constituere?
Noueris me donec liberetur nihil gustaturum, sed
neque istos. Sic locutus intrat ecclesiam,
dominum omnipotentem suis suorumque anxius genu
bus interpellat, ut iniuste addictum dignetur
eripere de manu preuaricatoris et iniqui. Et
eo die cum nocte sequenti in ieiunio et
oratione persteterunt. Planum ad regem quod
fieret, et magis inde duratum est cor eius, unde
emolliri debuerat. Init fugam, uerum homo

carnalis. ne si prope remaneret. et orationis non posset
sustinere uirtutem. Quare si uis ut absconditum non inue
niat. ut non perueniat ad remotum. Tu irritas
miser pomis orationibus sanctorum. Non est oratio
iacta sagitta. ut fugias a facie arcus. Quo
ibis a spiritu dei qui eam portat. et quo a facie eius fugi
es. Denique fugientem insequitur. inuenit lati
tantem. Erisque cecus et non uidens. ut melius ui
deas. et intelligas quam durum tibi est contra stimu
lum calcitrare. Denique senti ut nec quia
sagitte potentis acute peruenerint ad te. que
et si resilierint a corde quia saxeum est. sed non ab oculis.
Utinam per fenestras saltem oculorum perueniant
usque ad cor. et uexatio det intellectum ceci
tati. Cernere erat saulum denuo ad manus
trahi et duci ad ananiam. ad ouem scilicet
lupum. ut refunderet predam. Refudit. et recipit
insum. quod malachias usque adeo ouis esset.
ut sit misertus et lupo. Diligenter ex his aduerte
lector. et cuiusque habitatio malachie. quales prin
cipes. et quales populi. Quoniam non nisi frater fuit draco
num. et socius strutionum. Et ideo dedit ei dominus
uirtutem calcandi super serpentes et scorpiones.

alligare reges eorum in cōpedib; ⁊ nobiles
eoꝝ in manicis ferreis. Deniq; audi qđ sequat̃.
Is cui bencorienses monasterij cesserant possessio
nes. ingratꝰ beneficio. ex tunc ⁊ deinceps inso
lentissime semꝑ se habuit adu̾sus eū ⁊ suos.
in omnib; infestus eis. ubiq; insidians detrhensq;
actib; eī. At n̄ inpune hoc. Erat illi unic⁹
filꝰ. q̄ imitator patris audiens aliquid ꝯ
ipse in malachiā. eodem anno mortuus ē.
Mortuus autē sic. Visū ē malachie debe
re istruı in bencor oratoriū lapideum. in
star illoꝝ que in aliis regionib; extructa
conspexerat. Et cū cepisset iacere funda
menta. indigene quidē mirati sunt. qđ
in t̃ra illa necdū eiꝰmodi edificia inue
nirent̃. Verū ille neq̄ sic̄ erat ꝑsump
tuosus ⁊ insolens. n̄ m̄ miratꝰ ē. s; indig
natꝰ. Ex qua indignatione concepit
dolorē. ⁊ peperit iniq̄tatē. Et factus
susurro in pop̄lis. n̄c secreto detrhere. ⁊
n̄c blasphemare palam. notare leui
tatem. horrere sumptꝰ inchoati opis cepit.
Huiꝰmodi uenenatis sermonib; sollicitans

et inducens multos ad prohibendum. Sequimini
me inquit, et quod non non per nos fieri debet contra nos
fieri non sinamus. Itaque cum pluribus quos suadere
valuit descendit ad locum, repertum con-
venit hominem Dei. Primum ipse dux ubi quia
erat principium mali. O bone vir, quid tibi visum
est nostris hanc inducere regionibus novitatem?
Scoti sumus non Galli. Quae nam levitas haec?
Quid opus erat opere tam superfluo, tam superbo?
Unde tibi pauperi et inopi sumptus ad perficiendum?
Quis perfectum videbit? Quid istud praesumptio-
nis inchoare, quod non queas non dico perficere, sed nec
dum videre perfectum? Quamquam amentis magis
est quam praesumptionis, conari quod modum excedit, vi-
res superat, facultates. Cessa cessa, desine ab in-
sania hac. Alioquin nos non sinimus, non sustinemus. Hoc
dixit prodens quod vellet, non quod posset considerans.
Nam de quibus praesumebat et secum adduxerat,
viso viro mutati sunt, et iam non ibant cum
eo. Ad quem vir sanctus tota libertate utens.
Miser inquit, opus quod inchoatum vides et nunc vi-
des, sine dubio perficietur. Perfectum vide-
bunt multi. Tu vero quia non vis non videbis.

⁊ q̄d n̄ uis morieris. attendito tibi ne in pec
cato tuo moriaris. Ita ille mortuus est.
& op⁹ completum ẽ. S; ille n̄ uidit. qui ut
prefati sum⁹ anno eod̄e mortuus ẽ. In
terim pat̄ audito mox q̄d de filio uir s̄c̄s
predixisset. sciens uerbum ei⁹ uiuum &
efficax esse. interfecit ait filiũ meũ. Et insti
gante diabolo tanto furore exarsit in
illum. ut coram duce ⁊ maiorib; uiḋre
falsitatis ⁊ m̄dacij arguere n̄ uereret̄ ho
minē q̇ ueracissim⁹ ēēt. ueritatis ⁊ discipul⁹
⁊ amator. ⁊ conuitiũ intulit insaniũ eum
apellans. Et malachias quid̄ doct⁹ n̄
redd̄e maledictum pro maledicto. obmu
tuit ⁊ n̄ aperuit os suũ. dum consisteret
peccator aduersus eum. S; n̄ dn̄s ob
litus sermonis sui quē dixerat. m̄ uin
dictam ego retribuã. dic̄ dn̄s. Eadem die
domũ reuersus homo. luit lingue effrenis
temeritatem. ipso ultore quo instigatore
laxarat. Arreptũ inguē pcit demon.
S; mox manib; asistentiũ extract⁹ ẽ. ad
uisus tam̄ corpis parte. ⁊ m̄te captus.

Et dum insaniret, vocatur malachias; venit.
reperitque maledictum. spumantia ora torquen-
tem. horrendis vocibus et motibus terrentem omnia.
ac toto corpore agitatum vix posse teneri a plu-
ribus. Et orans pro inimico vir totius perfectionis
exauditur: sed ex parte. Nam illico quidem sancto
orante. ille aperuit oculos. et sensum recepit.
Relictus est autem ei spiritus domini malus. qui eum colaphi-
zet. ut discat non blasphemare. Credimus eum vi-
vere usque ad huc. et usque ad hec tempora luere pec-
catum gaudere quod peccavit in sanctum. certis tem-
poribus tamen. ferunt eum lunaticum esse. Porro predicte
possessiones cum iam pro sui inbecillitate in-
utilitate eas tenere non valuit. in pace ad locum
cui extiterant redierunt. Hec tenuit mala-
chias per multam demum vexationem. pacis obten-
tu. Sed iam ad opus edificii quod malachias aggressus
est. sermo recurrat. Pecunia quidem non erat mala-
chie non dico unde perficeret. sed unde faceret quecumque. erat
autem cor eius fiduciam habens in domino. Unus vero providit.
ut et si non sparsim in pecunie thesauris. pecunia
non deesset. Quis enim alius fecit. ut thesaurus eo loci
reponeretur. repositus non repperiretur usque ad tempus

et opus malachie. Inuenit dei famulus in dei
marsupio. quod defuit suo. Mirum quidem. Quid enim
uisum ut cui proprio non erat proprium. cum deo iniret
consortium. et marsupium unum esset amborum. Fideli
denique hominum. totus mundus diuitiarum est. Et quid ille.
non quoddam marsupium. Denique ait. Meus est or
bis terre. et plenitudo eius. Inde est quod malachias
receptos argenteos multos. non reposuit. sed expo
suit. Nam totum nummum dei. in dei opus iubet ex
pendi. Non suas. non suorum considerat necessitates.
sed iactat cogitatum suum in domino. et ad quem
utique recurrendum non dubitat. quotiens ne
cessitas postularit. Nec dubium dei opus
esse. quod deo reuelante malachias prouidit. Con
tulerat primum cum fratribus de opere illo. et multi pro
inopia minus libenter assentiebant. Inde
anxius dubiusque quid ageret. cepit interim orandum
uehementer inquirere. quod nam foret uoluntas dei.
Et die quadam de uia regrediens cum iam
loco appropiaret. prospexit eminus. et ecce
oratorium apparuit. magnum. lapideum.
et pulchrum ualde. Et intuens diligenter
situm. formam. et compositionem. cum fiducia

arripit opus. prius quidem indicata uisione
senioribus fratribus. paucis tamen. Sane totum quod at
tente notauit de loco. et modo. et qualitate. tanta di
ligentia obseruauit. ut peracto tempore factum
uiso simillimum appareret. ac si et sibi cum
moyse dictum audierit. Vide ut omnia faci
as secundum exemplar quod tibi ostensum est in mon
te. Eodem uisionis genere. id quoque quod
in sabalhino factum est. antequam fieret praeostensum
est illi. non modo oratorium. sed et monasterium to
tum. Transeunte illo per quandam ciui
tatem. et multitudine magna concurrente
ad eum. circa se uidit iuuenem inter alios uiden
di se curiosum. Ascenderat lapidem et stans
super summos articulos. extento collo. oculis
et animo intenderat in eum. quendam illi de
nouo zacheum exhibebat. Nec latuit
malachiam sancto quidem spiritu reuelante.
uere illum uenisse in spiritu et uirtute
zachei. Dissimulauit tamen. tacitusque per
transiit. Ceterum in hospitio nocte ipsa
narrauit fratribus quomodo illum uidisset.

et quid preuidisset de illo. Die autem tercia. en
ille cum uiro quodam nobili domino suo. Cui aperiens
uotum et desidium iuuenis. rogabat ut a se
commendatum recipere dignaretur. et haberet de cetero
inter suos. Et malachias agnoscens eum.
non opus inquit ut quem iam deus commendauit.
homo commendet. Apprehensumque manu sua tradi
dit abbati congano nostro. et ille fratribus. Ipse uero
iuuenis adhuc ni fallor uiuens. primus con
uersus laicus suriensis monasterii. testimo
nium habet ab omnibus. quod sancte conuerset inter fratres
secundum ordinem cisterciensem. Et cognouerunt
discipuli. et in hoc malachiam prophetie
spiritum habuisse. Non solum autem. sed et in
eo quod subiuncturi sumus. Cum sacra
menta offerret. et appropiasset ei diaconus
facturus aliquid pro officio suo. intuitus eum sa
cerdos ingemuit. quod sensisset penes
illum latere quod non conueniret. Facto sa
crificio. secreto percunctatur de conscien
cia sua. et confessus est et non negauit. illusum
se per somnium nocte ipsa. Cui iniungens
penitentiam. non debueras inquit hodie

ministrasse · s; uerecunde te subtrahere sacris.
& deferre, honore tantis tamq; diuinis misteriis.
ut hac humilitate purgat⁹. dignu⁹ ɔgruncle
ministrares. Item alia uice sacrificante illo.
7orante hora sacrificii. ea quidem scitate et pu
ritate cordis qua solit⁹ erat. astanti diaco
no uisa; columba intre p fenestram. in
claritate magna. Ea sacerdos pfundit tot⁹.
ea sub obscurior basilica tota refulget.
Columba u aliquandiu circumuolitans.
tandem residet sup crucem ante faciem
sacerdotis. Obstupuit diacon⁹. 7pauens
tum p luminis tum p uolucris nouitate.
qd illa sit rara auis in tra. cecidit sup fa
ciem suã. 7uix palpitans se erigere ausus
ẽ. ut qñ officii sui necessitas postulauit.
Post missam seorsum conuenit amala
chia. 7 sub pcepto uite iubet. nullaten⁹ secre
tum pdere qd uidisset. q ad uiueret ipse.
Aliqn cũ archimacha ẽẽt. 7 cũ quoda epo
suo. de nocte, con surgens. cepit memorias scor
que in cimiterio sci patricii multe sunt
orando lustrare. Et ecce unũ de altarib;

subito ardere conspiciuntur. Ambo enim
uiderunt uisionem magnam hanc. et ambo
mirati sunt. Et malachias intelligens signum
esse. magni meriti illius ut illorum quorum sub
altari illo corpora requiescerent. currens et
se mediis ingerens flammis. expansis
brachiis sacram amplexus est aram. Quid ibi
fecerit. quid ue senserit. nemo qui sciat. sed
quod amplius solito celesti igne succensus
ex illo igne exierit. fratrum qui cum eo tunc erant
neminem esse qui nesciat. Hec dicta
sunt pauca quidem de pluribus. sed multa
propter. Non enim signorum tempora hec. secundum
illud. signa nostra non uidimus. iam non est propheta.
Unde satis aparet malachias nostris quantus
in meritis fuit. qui tam multus in signis
extitit. et in raritate tanta. Quo enim
antiquorum genere miraculorum malachi-
as non claruit. Si bene aduertimus pauca
ipsa que dicta sunt. non prophetia defuit
illi. non reuelatio. non ultio impiorum. non gratia
sanitatum. non mutatio mentium. non denique mor-
tuorum suscitatio. Pro omnibus benedictus deus.

qui amavit et ornavit eum. qui et magnificavit eum in conspectu regum. et dedit illi coronam glorie. Amor probatur in munis. ornatus insigniis. magnificatio prevulsione inimicorum. glorificatio in premiorum retributione. Habes diligens lector in malachia meo quid mireris. nunc iam quod tibi exitus sperandum sit. studiosius attende. Nam finis horum preciosa mors est. // Percunctatus aliquando quonam in loco si optio daretur. extremum agere vellet diem. de hoc siquidem fratres querebant inter se. et dum quem sibi diligeret. quisque percunctaretur. non respondit. Instantibus illis. si hinc migro inquit. nusquam libentius quam unde una cum nostro apostolo resurgere possim. Dicebat autem sanctum patricium. Si peregrinari oportet. et ita permittitur deus. claram vallem delegi. Requisitus item de tempore. diem respondit solempnitatis omnium defunctorum. Si simplex votum putatur. impletum est. Si prophetia. nec iota preteriit. Sicut audivimus. sic vidimus de loco pariter et de die. Dicamus pariter breviter. quo ordine istud. qua vero occasione

pervenerit. Egre satis ferebat hybernia
usque adhuc palleo caruisse. ut pote emu
latrix sacramentorum. quorum ne uno quolibet
gentem suam vellet omnino fraudari. Et re
cordatus sibi a papa innocencio fuisse promissum.
inde magis, cepit tristari. quod dum adhuc ille
super fuit. non fuit missum pro eo. Et nactus
occasionem. quod papa eugenius summam regi
minis teneret. et eo tempus usque in fran
ciam appropiasse nunciaretur. oportuni
tatem requirendi se invenisse gavisus est.
Presumebat autem de illo utique viro tali.
et de tali assumpto professione. Magis vero
quod hic clarevallis specialis filius extitisset.
nec timens apud illum se ullam sustinere
difficultatem. Itaque convocantur episcopi.
concilium cogitur. et tractari triduo que tem
pus immunerent. die quarto approbatur consi
lium de palleo requirendo. Placet. sed si
palium requiratur. Tamen quia brevior via
et ob hoc tolerabilior peregrinatio videtur.
non fuit qui ei obviare presumeret consilio suo
luntati. Et malachias soluto concilio ar

rripit iter. Prosequuntur eum qui conuenerant
fratres usque ad litus. non multi tamen. ipso nimirum
prohibente. Ad quem unus illorum catholicus nomine
flebili uoce et uultu. Heu tu abis inquit.
et in quanta pene cotidiana uexacione
me deseris non ignoras. nec fers opem miser
tus mei. Si ego dignus qui patiar. fratres quid
peccauerunt. qui uix diem noctem ue ullam
a tam laboriosa cura et custodia mei feria
tam habere sinuntur. His uerbis et lacrimis
filii. Flebat enim et paterna uiscera concussa
sunt. et amplexatus est eum blandiendo. Inpressoque
pectori eius signo crucis. et certus esto inquit
te eiusmodi nil passurum. donec redeam.
Erat autem epilenticus. et cadebat frequenter.
ita ut interdum non semel. sed sepius pateretur
in die. Hoc iam per sex annos morbo horri
do laborabat. sed ad uerbum malachie
perfecte conualuit. Ab illa hora nil tale per
pessus est. nil tale ut confidimus deinceps per
pessurus. quia malachias deinceps rediturus non
erat. In ipso ascensu nauis accedunt duo
ex his qui illi familiarius adherebant. audi en

tes et peterent aliquid ab eo. Quibus ille.
Quid vultis? Non dicimus inquiunt, nisi
spondeas te daturum. Spondet. Et illi. Vo
lumus certe nos promitti ex tua dignatio
ne, te in hyberniam incolumem reversurum.
7 ceteros omnis. Tum ille parumper
deliberans, penitere primo cepit, quod se alligasset,
quia exter non veniens. Angustie undique:
dum nil occurreret ab alterutro tutum periculo,
voti videlicet aut promissi . Visum est tan
dem id potius eligendum, quod in presencia
rium plus urget, reliquum superne com
mittendum disposicioni. Annuit tristis
quidem, sed magis illos noluit contristare.
Et respondens eis ut voluerunt, ascendit
navem. Et cum iam fere medium iter equo
reum pegerissent, subito contrarius ventus navem
repellit, et reducit in terram hybernie. Des
cendens quidem de navi, in ipso portu in quadam
sua ecclesia pernoctavit. Et letus gratias egit
divine consilio prudencie, quo factum est
ut iam fecerit satis pro sua promissione. Mane
autem intrans navem, ipsa die prospero cursu

transfretauit. et uenit in scociam.
Die t(er)cia p(er)uenit ad locum q(ui) uiride stag
num dicitur. quē fecerat preparari
ut ibi statueret abb(at)iam. Et relicto illic
de filiis suis fr(atr)ib(us) n(ost)ris. monachorum
conuentu (et) abb(at)e. nam secum ad hoc
ipsum eos adduxerat. uale dicens eis
profectus ē. Et cū t(ra)nsiret. occurrit ei
rex dauit. a q(u)o susceptus cū gaudio. et re
tentus p(er) aliq(uo)t dies. multaq(ue) operatus placi
ta d(e)o. inchoatū repperit it(er). Et p(er)t(ra)nsiens
scociam. in ipso introitu anglie diuertit
ad ecc(les)iam gysburnensem. ubi habi
tant uiri religiosi canonicā ducentes
uitā. ab antiquo familiares ei p(ro) sua
religiositate (et) honestate. Ibi adducta
ē ad eū mulier. paciens morbū quē can
crum uulgo apellant ipso horrendū
uisu. (et) sanauit eā. Nam ubi aqua cui be
nedixit aspsa sunt ulcerum loca. dolorē
n(on) sensit. Die u(er)o sequenti. uix ulcera ap
parebant. Abiens inde ad mare uenit.
s(ed) negatur t(ra)nsitus. Causa n(isi) fallor fuit. or

61

ta simultas quedam inter summum pontificem
et regem anglie. quod rex nescio quid mali
suspicaretur de bono illo homine si transiret.
Nam neque alios episcopos transire sinebat.
Quod quidem impedimentum et si fuit contrarium
malachie uoluntati. sed non uoto. Volebat
differri a desiderio suo. nesciens magis per hoc
impletum iri. Nam si in continenti transis-
set. oportebat eum transire claram uallem. ut
summum pontificem sequeretur. Iam enim abierat.
et erat rome aut prope romam. Nunc uero inter-
cedente dilatione factum est. ut tardius
transfretans ad locum et horam sanctissimi sui
obitus oportune occurreret. Quam nobis sus-
ceptus est. tamquam uerus ab occidente ueniens. et
uisitans nos oriens ex alto. O quantum
nostre clare ualli irradians sol ille claritatis
adauxit. quam iocundus ad eius introitum dies festus
illuxit nobis. Hec dies quam fecit dominus. exulta-
uimus et letati sumus in ea. Quam celer et saliens. tre-
mulus ac debilis, ego mox ipse occurri. Quam
letus in oscula ruui. quam letis brachiis inmissam
celitus michi amplexatus sum gratiam. Quam alacri

uultu & animo mi pater introduxi te in domum
matris mee. & in cubiculum genitricis mee.
Quam festiuos deinde duxi tecum dies. sed paucos.
Quid uero ille uicissim nobis? Nempe hylarem.
nempe affabilem. peregrinus nostrorum omnibus se pre
bebat. omnibus incredibiliter gratum. Quam bonum
hospitium & quam iocundum agebat apud eos quos nimirum
uidere ueniat a finibus terre. non auditur salomo
nem. sed exhibitur. Denique audiuimus sapien
tiam eius. tenuimus presentiam eius & tenemus. Jam .iiii.
aut .v. dies huius nostre sollempnitatis defluxe
rant. cum ecce die sollempni beati luce euuan
geliste missa in conuentu sua illa sancta deuo
tione celebrata. febre correptus lecto decubu
it. et nos cum illo omnes. Extrema gaudii nostri
meror occupat. modicior tamen quod leuior
initium febris esse uidetur. Uideres discurrere
fratres. dandi auidos. ut accipiendi. Cum non dulce
uidere illum. et cum non dulcius ministrare illi. Utrumque
suaue. utrumque salutare. Et humanitatis erat
probe obsequium. et profectus cuique sui. cum gratiam re
portaret. Astitere omnes. omnes solliciti erant
circa frequens ministerium. medicamenta prepe

re. adhibere fomenta. urgere sepius ad gustandum.
ad quos ille. sine causa inquit hec. sed caritati
vestre facio quicquid iniungitis. Sciebat enim
imminere tempus sue migrationis. Cumque fratres qui
cum eo venerant fidenti instarent dicentes.
non oportere diffidere de vita, nec enim signa mor
tis in eo aliqua apparerent. oportet inquit hoc
anno malachiam exire de corpore. Et infert.
Ecce appropinquat dies. quem ut optime
nostis. optavi semper ipsum fore diem resolu
tionis mee. Scio cui credidi. et certus sum quia
non fraudabor reliquo desiderii mei. qui partem
iam teneo. Qui me sua misericordia perduxit ad
locum quem petii. tempus quem eque
volui non negabit. Quod ad hoc corpusculum
attinet. hic requies mea. quod ad animam. dominus
providebit. qui salvos facit sperantes in se. Nec pa
rum spei repositum mihi in die illa. qua mor
tuis tanta a vivis beneficia impenduntur.
Nec longe aberat dies ipsa. cum talia loque
retur. Interea iubet se sacro oleo ungi. Ex
eunte conventu fratrum. ut sollempniter fieret.
non sustinuit ut ad se ascenderent. ipse des

cendit ad eos. Jacebat siquidem in solario domo
superiori. Ungitur, et sumpto viatico, firmans
se orationibus, et fratres commendans deo, ad lectum
revertitur. Alto de solio descendebat pedibus
suis, et rursum nichilominus suis pedibus as-
cendebat. Et dicebat mortem esse in ianuis.
Quis hic hunc hominem crederet moriturum?
Solus deus id scire poterat. Non vultus pal-
lidior, non macilencior videbatur. Non ruga-
ta frons, non reconditi oculi, non nares extenua-
te, non labia contracta, non adusti dentes, non
collum exesum et gracile, non curvi humeri, non
caro exinanita in corpore reliquo. Hec erat
gratia corporis eius, et hec gloria vultus eius, que non
evacuatur ne in morte quidem. Qualis
quasi advixerit, talis et mortuus apparebat,
viventi simillimus. Cucurrimus usque huc, sed iam
heremus, quia Malachias cursum consum-
mavit. Stat ille, et nos pariter cum eo.
Alioquin quis libenter curreret ad mortem?
Presertim tuam, pater sancte, quis referre possit?
quis velit audire? At tamen dileximus nos
in vita, in morte non separabimur. Fratres, non relin-

quam in morte, quem in vita prosecuti
sumus. A ulteriori scotia usque huc cucurrit
ille ad mortem. eamus et nos et moriamur cum
eo. Oportet oportet dicere. quod necesse fuit.
Adest omnium sanctorum clara ubique celebritas.
sed iuxta veterem sententiam musica in luctu
importuna narratio est. Adsumus. canimus
ut inviti. flendo cantamus. et cantando
flemus. Malachias et si non cantat. non plorat
tamen. Quid enim ploret. qui appropinquat
ad gaudium. Nobis qui relinquimur. relin
quitur luctus. Solus malachias festum
facit. Quod enim non potest corpore. facit mente. Sic
scriptum est. Cogitatio hominis confitebitur
tibi. et reliquie cogitationis diem festum agent tibi. Deficiente illi
corporis instrumento. silente organo oris. offi
cio vocis cessante. reliquum est ut mentis
iubilo sollempnizet. Quid ni sollemp
nizet sciens. quod sanctorum ducitur ad sollempnita
tem. Exhibet illis. quod mox sibi debebitur.
Adhuc modicum. et ipse unus ex ipsis est.
Sub noctis crepusculo. cum iam ut cumque
diei a nobis expleta celebritas foret. Malachiam

appropiauerat non crepusculo. sed aurore. An
non illi aurora. cui nox precessit. dies autem ap
propinquauit. Itaque febre inualescente. cepit
ex interioribus ardens per omne corpus erumpere
sudor. ut quodammodo transiens per ignem et aquam
educeretur in refrigerium. Iam desperatur de
uita eius. iam quisque suum iudicium reprehendit.
iam nulli dubium malachie sententiam
preualere. Vocamur ad eum. et ille oculos le
uans in circumstantes. desiderio deside
raui inquit hoc pasca manducare apud
uos. Gratias ago superne pietati. non sum frau
datus a desiderio meo. Vides hominem securum
in morte. et nec dum mortuum iam certe
de uita. Hec nutum. Videns adesse
noctem quam expectauerat. et in ipsa di
cere sibi. quasi de nocte triumphans.
uidetur insultare tenebris. et quodammodo
loqui. Iam non dicam. forsitan tenebre
conculcabunt me. quia hec nox illumi
natio mea in deliciis meis. Et blande
consolans nos. habete inquit curam mei.
ego uestri si licuerit non obliuiscar. Licebit

autem. Credidi in deum: et omnia possibilia cre
denti. Amavi deum: amavi vos: et caritas
nunquam excidit. Et suspiciens in celum:
deus inquit serva eos in nomine tuo.
Non solum autem: sed et omnes qui per verbum
meum ac ministerium meum tuo se manci
paverunt servitio. Deinde imponens manus sin
gulis et benedicens omnibus: pausatum ire iu
bet: quia nondum venerat eius hora. Inde
redimus circa medium noctis: nam ea
hora lux lucere in tenebris nuntiatur. Im
pletur domus, adest congregatio tota: abbates
quoque multi. qui convenerant. Psalmis.
et hymnis. et canticis spiritualibus: prosequimur
amicum repatriantem. Anno etatis sue .l.iiii^to^.
loco et tempore quo prelegit et predixit: malachias
episcopus et legatus sancte apostolice sedis. velut e ma
nibus nostris assumptus ab angelis: feliciter ob
dormivit in domino. Et vere obdormivit.
Vultus placidus: placidi exitus indicium
fuit. Et quidem omnium oculi fixi in eum:
nemo tamen quando exivit advertere potuisset.
Mortuus vivere: et vivens mortuus putabatur.

adeo nil introduxit quod alterutrum discer-
minaret. Eadem uiuacitas uultus et sereni-
tas eadem. qualia apparere solet in dormiente.
Diceres mortem nil horum tulisse. magis
auxisse plurimum. Non est mutatus. sed ipse
mutauit omnes. Mirum inmodum luctus et
gemitus omnium subito conquiescit. et mutatur
in gaudium meror. planctum cantus ex-
cludit. Effertur et feruntur in celum uoces. in-
fertur oratorio abbatum humeris. Vicit fides.
triumphat affectus. res in suum deuenit
statum. et cuncta geruntur ex ordine.
cuncta ex ratione procedunt. Et re-
uera quid rationis habet. inmoderate plan-
gere malachiam. Quasi non sit preciosa
mors eius. et quasi non sit magis sompnus quam mors.
Quasi non sit mortis portus. et porta uite.
Malachyas amicus noster dormit. et ego lu-
geam. Luctus iste se usu non ratione tuetur.
Si dominus dedit dilecto suo sompnum. et
talem somnum. in quo hereditas domini filii
merces fructus uentris. quid horum uidetur
fletum indicere. Ego fleam illum.

qui fletum euasit. Ille tripudiat. ille tri
umphat. ille introductus est in gaudium
domini sui. et ego plangam eum? Cupio michi
hec. non illi inuideo. Interim pater sancti gregis
offert pro eo sacrificium. et consummantur
ex more omnia cum summa deuotione. Sta
bat enim puer. cui emortuum pendebat
a latere brachium. magis illi impedimento.
quam usui. Quo comperto. innui ut accederet.
Et apprehensam aridam manum. aplicui
ad manum episcopi. et uiuificauit eam. Nempe
uiuebat in mortuo gratia sanitatum. et
manus eius fuit mortue manui.
quod mortuo homini helisei. Puer ille de lon
ge uenerat. et manum quam pendentem
attulerat. sanam in patriam reportauit.
Iam omnibus rite peractis. in ipso oratorio
sancte dei genitricis marie. in quo sibi bene
conplacuit malachyas traditur sepulture.
anno ab incarnatione domini M. C. XL VIII.
IIII. nonas nouembris. Tuum est ihesu be
ne depositum quod nobis creditum est. tu
us thesaurus qui reconditur penes nos. Ser

millesimo centesimo quadragesimo octauo.

uauimus resignandum in tēpore quo reposcen
dum censuerit. & tantum ut absq; contubernia
lib; suis n̄ egrediatur. s; quem habuimus
hospitē habeant ducem. & cum ipso pariter
regnaturi. in scla sclorum amen.

Ymn' Domni Bernardi abbis De Sco
Malachya epo & confessore.

Nobilis signis. morib; suauis. mitis sct.
inclit' triumphis. hodie carmis ponde leua
t mig̃uit artitites. Hec uacat uiro Machie
nom angłm sonans. angłor signat similem
ēē. puritate uite. gła parem. Angłs mr
ciuiū suor redditur uotis. sociat' choris.
p̄minet multis. coequat summis. mito
qdem. Sobri' incet'. castitas phenis. fides.
doctrina. naru luc. mitis parem. cetui
primscet apłoru. Ope uice. aīo uirtutē.
tenuit hor. p̄sul relegat'. ac phoc iure
ena honore uendicat s. Signa si que
ras. quis referre queat. hoc tm̄ dico
manifestat satis mortua surgens quit
in hac parte fuit glie. xpo regnanti
sit ne ulla nm̄ cura putamus. quos

amauit pri᷒. paup̲es fouit. humiles ñ spu̅ humil̅ ipse. absit ab illo fonte pietatis sorte leuata segniꝰ manare. absit ut sp̲nat. miseros beatꝰ orphanos pat̃. O malachia clara uat̃ tua clarior tu corpis thesauro. postulat suplex te tuente frui pace p̲henni. Glā patri filioq; eī. glā tibi amborum sp̄c. una sit tibi q̇a tres st̃ unu̅. una maiestas.

Explicit vita S. Malachiæ per S. Bernardum

Sequitur Epistola Gaufridi de Claravalle ad B. Eschillum Lundinensem Episcopum in Norwegia, de morte S. P. N. Bernardi.

Incipit de obitu reuerentissimi domni Bernardi abbatis clarevallis.

Illustri domino et reuerendo patri eschillo. dei gratia lundrensi archiepiscopo. metropolitano datie. frater Gaufridus de claraualle. tam miserabilis iam pupillus. quam felix olim magnorum patris alumpnus. feliciter consummari. Timor quem timebamus euenit nobis. et accidit quod ut solum ut maxime uerebamur. Scio scio iam peruenit ad aures uestras. iam peruenit ad cor. et uestram ipsius animam gladius iste pertransiit. eo siquidem atrocius quo firmius adheserat sancte illi anime que migrauit. Siquidem bernardus amicus uester dormit. sed non totus dormit. uigilat uigilat cor illius. Caro illius requiescit in spe. donec ueniat qui a somno excitet illam. nam spiritus quidem nec maxime uigilans non dormit aliquando nec dormitat. Quin immo ad illos transiit uigiles qui supernam custodiunt ciuitatem. sed et ipsos quoque pertransiit. et inueniens sancta anima illa quem diligit. tenuit illum nec dimittet in finem. Quesierat eum tot annis in lectulo suo per noctes. iam reliquit lectulum. iam surrexit non est hic. quippe cum iam aspirauit dies et inclinate sunt umbre. Iam supernam circumiens ciuitatem. immolat in tabernaculis eius hostiam iubilationis. iam per uicos in quibus perpetuum resonat alleluia. per plateas que mundo sternuntur auro. dilectum uestigans inuenta est. et gratanter excepta a felicibus illis uigilibus.

quos et ipsos pertransiens quem querebat invenit. Et illa quidem non minus feliciter quam firmiter tenens dilectum amplectitur nec dimittit. Nos quoque ipsum amplectimur lectulum quem dimisit. tanquam novum lectulum Salomonis. Illius utique: cuius et vos non minus sapientia auditur quam hic; et suffragia petitur. Adsunt enim tres fide pleni et devotione venistis. Que res ad expetendum illum sequendumque alacrius. hodie nos satis merito incitat et hortatur. presertim quos spacia nulla terrarum. nulla marina pericula. nullus iam barbarorum metus habere valeant excusatos. Votis desideriisque sequendus est. cogitatione et aviditate petendus. crebris pulsandus suspiriis et humili supplicatione. Si enim iuxta scripturam oratio humiliantis se penetrat celos. ibi profecto ibi est quem amamus. ibi illum quem desideramus inveniemus.

At efficacior sane modus sequendi illum. nostrorum esset imitatio studiorum et suorum. ut ex parte aliqua imitatio morum. quam nobis utinam optinere ipse a deo. et sic trahere nos post se in suavium dignetur odore virtutum. quatinus mereamur sic currere ut comprehendamus. sic sequi ut aliquando consequamur. Nec enim ille defunctus est. sed profectus. nec obiit sane sed abiit. transiit non interiit. mortem non incidit sed evasit. Quem ipsi felicem transitum et decessum

qualicu͞q; sermone digestu͞.munu ut arbitror
gratu͞ nobis destinare curauit. Non mediocre siq
de͞ refrigeriu͞ nobis. et uobis q͞q; m fallim͞ in ei re
positu͞ est memoria. cui subtracta p͞sencia cru
ciam͞. Obsecro aut͞ ceteros qui forte legerint ista.
na͞ de uob nil tale uereor. ut plixitate si sibi dis
plicuerit in dignant͞ indulgeant. cui multa
sic gerebat affect9. Nam sermonis inercia q͞m
offendit. osideret q͞a q͞d habui hoc feci. meminerintq;
in his p͞serti n͞ exigendu͞ ab homine q͞d n͞ accepit.

Cvm p͞t tantos labores dn͞s ac sudores. diu
desideratu͞ p͞ciose mortis dilecto suo somnu͞ da
re disponeret. et fidele͞ seruu͞ in regem introduce͞s
sua͞. cepit magis ac magis x͞p͞i in ipsu͞ p͞ficere
spe͞. caro infirma defice͞. Cognoscens eni͞ uir
s͞cs p͞pe ee͞ ia͞ brauiu͞. solito currebat alacrius.
et terrestris sue habitacionis dissolucione͞ senti
ens. inmunere uotis uberiorib;. aspirabat. ad
habitacione͞ ex d͞o domu͞ n͞ manufacta͞ eternam
in celis. In cui9 purissimo pectore sacri sese
desiderii flam͞a n͞ capiens. crebris eru͞pebat
indiciis. et igniti͞ eloq͞u uehement͞ feruoris int͞ni
uehem͞ciam declarabat. Corp9 lectulo decubans.
uariis exterebat͞ inco͞modis. animi tn͞ uicho͞min9

liber et potens que dei erant exercebat inuictus. non
cessans in mediis quoque doloribus meditari in sacris ali
quid aut dictare. orare affectuosius. exortari frequen
cius. In oblacione hostie salutaris. quam usque ad defec
tum ultimum uix aliquando intermisit. artus sibi
uix coherentes uigore spiritus sustentabat. semet
ipsum pariter offerens acceptabilem hostiam deo. Quo
tempore ad auunculum suum andream militem templi. qui et
ipse regionis iherosolimitane columpna maxima
habebatur. epistolam scribens. inter cetera ait. Ego iam
delibor. nec puto me longum facere super terram. Erat
in urbe parisiorum homo. publicam agens peniten
ciam in ieiuniis multis. et grauissima nuditate.
Huic oranti in beati benedicti basilica que in uico
predicte ciuitatis habetur. uenerabilis bernardus uisi
biliter iuxta sanctum altare cum stola sacerdotali clarus
admodum et candidatus apparuit. Intelligens autem pru
nus uir ille ad beatum eiusdem transitum pertinuisse
quod uidebat. hoc ipsum eodem tempore pluribus indicauit.
In ipsis quoque diebus. seruum suum qui domi in lectulo
decubans cursum uite uiriliter consummabat.
in remotis hispaniarum partibus magnifice dominus
signis euidentibus commendauit. Siquidem uir
sanctus usque in finem copiose fructificans deo. eodem

anno quo ad ipsum erat migraturus. xx ti de filiis suis ordinauit abbates. Quorum uni cum multiores partes hispanie mitteret. preciosam secum benedictionem. pedules abbatis fideli deuotione portauit. Accidit autem ipso tempore quo idem pater uenerabilis egrotabat. ut mulier quedam non longe a monasterio illi predicti abbatis habitans uehementi dolore capitis laboraret. Cumque uir ei esset familiaris fratribus. monasterium petens necessitatem indicat. flagitat opem. Traditum denique sibi ex predictis pedulibus unum capiti uxoris apposuit. et sanata est ex ipsa hora. Factum est autem. ut sacra reportaturus xenia. fimbriam quandam ut ex pannis solet ueteribus dependentem inconsiderate abrumperet. et abiceret. At uxor sane sagacior. uelut immanitate sacrilegii pauida horruit. grauiterque hominem increpans bestialem. reuerenter fimbriam tulit. et reposuit sibi. Post aliquot dies eadem mulier grauissimo langore correpta. tam uehementer tota intumuit corpore. ut cernentibus esset horrori. Cumque amplius morbo ingrauescente. et uocis usum funditus amisisset. solum iam anime exitum uir eius et ceteri pariter ad exequias congregati tristes prestolabantur amici. In ipso autem articulo reposite fimbrie recordata.

extendens manu nec eni longi posita erat. inte
bat apphende ea. Obstantib; ceteris. tande uir q
solus thesauri eide conscius erat. arguens semet
ipsu. qd ta pbate medicine tardius meminisset.
fimbria tollens & intingens aque. potu dabat
uxori. Vt aut gustauit mulier res mira.
uelut uter apt incredibili uelocitate sub
oculis omniu detumescens. stati locuta. stati
desperata e adepta sanitate.

Cvm adhuc pat scs in suo claraualensi ceno
bio egrotaret. quis admodu & nris inaudita
tepib; plaga metensi ppło sup uenit. Egressi
siquide in multitudine graui adusus uicinos pn
cipes. a qb pter more lacessita se ee tanta ciui
tas indignabat. territi st multi in mari paucissi
moru. Conclusi deniq; int frigidi montis. sic
eni eu appellant. & moselle amnis angustias.
ac mutuo sese impetu collidentes. una hora sic
dicebat plusqua septe milia corruert. quidam
gladiis trucidati. plures aut amne submersi.
Vehementi q indignatione concepta. totis adulto
ne uirib; parabant. cu e regione adusarios
quoq; & fortiores preda ta copiosa & audaciores
fecisset euent. Inminebat ia to cl punctu

certa uastacio. cū uenerabilis metropolitanus hillinus treuerensis. unicū in tanta necessitate refugiū expetens. uirū dī p quē nichil impossibile uideretur. ipsi atq; omniū fratrum uestigiis tota humilitate prostratus. rogat et obsecrat. ut se tantis dignetur malis opponere. Dīs autem sicut sepe dixer erat unas ei. et in precipuis quibusq; causis aptissimo usus fuerat instrumento. ex paucis ante dieb; egritudine corporis eius aliquantulū releuatus. Quib; utiq; dieb;. cū ad litteras ostiensis epi rescriberet. ait. Verū est quod audistis. Infirmatus sū usq; ad mortem. sed interim ut sentio reuocatus a morte. atq; hoc ut mihi sentio nō diu. Sane id quod est sepius ergo eū diuina prouidentia disponebat. in cuius manu erat anima placita illi. ut quotiens eum grandis aliqua necessitas euocaret. uincente omnia animo. uires corporis nō deessent. mirantib; qui uidebant. et robustos eū homines in tolerantia superare. Expletis namq; negotiis uelut in se rediens. multiplicib; infirmitatib; laborabat. ut uix uiuere ferretur. qui occupatus deficere nesciebat. Cui in opere nouissimo. tam manifeste. tamq; magnifice diuina uirtus affuit. ut ex laborib; uires capere uideretur.

Totis siquidem diebus ferme xv. interdum et usque ad medium
noctis et ultra nullam requiem habens. ibat hinc inde.
et pacis querende negotio insistebat invictus. Nec
dubium divine fuisse virtutis. quod in tanto labore
sociis iam deficientibus. solus ipse fortior appareret.
cui utique proficiscenti solum videbatur in esse responsum
mortis. et redeunti solum inventum est super esse sepul
chrum. Accidit autem cum in predicti moselle fluvii lit
tore residentibus hinc inde partibus. mediator fidelis
rogaret que ad pacem erant. ut pars altera nimis
egre ferret quod exigebatur. ex tanta siquidem hostium
strage ferocior. et humiliari ut erat necesse
non sustinens. Subito denique tamquam agitati fu
riis discesserunt. virum dei insalutatum. solam in ceteris
omnibus relinquentes desperationem pacis. Nec sane
ex contemptu aliquo. sed ex metu reverentie ei in
gere fugam. Siquidem verebantur. ne presentiam quali
bet improbas mentes facile flecteret. multum considerantes.
quod ille per spiritum numquam absente posset etiam
in absentes. Iam evenit magno turbine sol
vebatur. Sola utrimque meditabantur arma. sola in
ibant consilia malignandi. cum vir sanctus eos qui
secum venerant consolatus fratres. nichil timere
monebat. asseverans pacem sine dubio proven

71

turā. Quib⁹ ī unde id nosset. innotuit di
cens. Videbar in ꝑnocturnū sopore missā
celebrare solēpne. Cūq; expleta iā paulo
minꝰ oratione ꝑma. recordarer anglicū ex
more canticū idest glā ī excelsis dō ꝓcedentē pter
misisse. erubui. ⁊ qđ oblitꝰ omiserā canticū in
choans. uobcū parit ad finē usq; conpleui. Iā
mediū noctis transierat. cū uir scs đ ꝓdic
torū penitudine ꝑncipū legacione suscep
ta. iocund satis confusus ad suos. agnoscite
ait. ꝓmisse nob canend glē ⁊ cantici pacis
ꝓparacionē. Itm q partib; cuocatis. ꝑ dies
aliquot đ pace tractauit. aliqciens etiam
ob plurimas que utriq; ut assolet int̄ uene
rant obligaciones. paulominꝰ desꝑatū ē. ni
qđ oīns iā csolabat̄. que oīb; innotuerat
abbatis tā certa ꝓmissio. Hec parū ipsa di
lacio ꝓfuit. his ꝓserti q uariis ī cōmodis la
borantes. remedia csegbant ī carne. seu ij
q uidentes edificabant ī fide. Tantꝰ enī concursꝰ
erat. ut multitudine parit atq; inportunitate
sua. ipsū negociū pacis pene despabilit̄ impedi
rent. donec qsita tandē ī medio flumine ĩsula.
partis utusq; ꝑ mare ī nauicul accesserunt.

Ubi compositis omnibus secundum quod fidelis arbiter diffi
nivit, datis sibi invicem dextris, reconciliati
et confederati sunt in osculo pacis.

Inter omnes sane quas per manum servi sui ibidem
prestitit dominus sanitates, celeberrima fuit cuiusdam
curatio mulieris. Hec ab annis octo pessima
egritudine laborabat, vehementi tremore et
validis motibus universa partium membra concuti
ens. Domino autem providente, cum videretur quibusdam ob
ortis difficultatibus propemodum excidisse spes
pacis, venit mulier ita tremens, nec minus
horribilis quam miserabilis, concurrentibus omnibus
ad spectaculum. Orante denique dei famulo, sub
oculis omnium paulatim concussione sedata,
perfectam adepta est sanitatem. Que res in tantam
admirationem et durissimos quosque permovit,
ut percutientes pectora sua per horam fere
dimidiam cum lacrimis acclamarent. Tantus
denique factus est impetus et concursus procidentium
et deosculantium viri dei sacra vestigia, ut
propemodum comprimeretur, donec tollentes eum
fratres et imponentes in naviculam a terra modice
subduxerunt. Cumque accederent ad se princi
pes ut ceperat pro pace rogaret, suspirantes

dixerit. Oportet nos libenter audire eum. et
quem ut ipsi certum est deus ipse diligit et exau
dit. et audito eo multa facere. per quo tanta
facit in oculis nostris. Quibus ille. ut semper cautus
erat huiusmodi gloriam declinare. non propter
me inquit sed propter uos facit. Simili quoque mira
culo. et in simili oportunitate. metenses
consolatus est deus. Ingressus enim sanctus metensium
ciuitatem. episcopum protinus ad ea que pacis
erant uehementer urgebat. Grauiter autem
urebat illos uulnus acceptum. quibus enim uali
de satis reponere cogitauerant. sed quia
nollent remittere cogebantur. In eadem quoque
hora. oblata est ei mulier paralitica. de
ciuitate eadem. Cui manus imponens. et
facta oratione erexit eam. et mirantibus
cunctis per medium illorum ibat. In flumine
quoque predicto mosella. dum ob intolerabilem
concurrentium multitudinem hospicium
repetens nauicula ueheretur. unus ex his
qui curam desiderabant cecus clamabat in
littore. obsecrans ut duceretur ad eum. Cum
iam pertransiret. audiens nauigantem
per eum haut procul a littore piscatorem clam
ans.

ac diffibulatã clamidẽ qua erat opt9. ut ĩ
nauicula recipet porrigens dabat illi.
Factũ ẽ; & ut peruenit ad scm. iuxta sue fidi
magnitudinẽ. magna uelocitate. sub ma
nu ei9 uisu recepto mirat9. clamabat uidẽ
se colles. uidere homines. uidẽ arbores.
& cetã uniuisa. S; ĩ puerũ claudũ. to
taq; inferiori parte pmortuũ. ut nec aliqñ
ut admonitũ erigi aut stare posset. frs qdã
e uicino monasterio. qd sci bndicti nomine
appellant. quoz ab annis ĝtuit bnficio sus
tentabat9. afferentes & offerentes ei. ut sig
nat9 ẽ. ĩ incede iussus. incolumẽ reduxert.
Hic quendã ĩ dũ afferret claudũ uidim9. & p pau
cos dies in ecctẽ monasterio ĩuenim9 ambulan
tẽ. magno eydẽ gaudio amplectentib9 frib;
tã euidens testimoniũ gtẽ uiri dĩ. ĩ altiu
qq; ĩ pxima sibi uilla non ignotũ hominẽ
ẽẽ narrantib; q cognomin simulit claud9. simulit erect9
ẽẽt abeo. Prope leucoz urbẽ loco cui
nomẽ ẽ gunderuilla. sub manu eidẽ recepe
rũt claud9 gressũ. ĩ uisũ mulier ceca. Diffi
cile ẽẽt itineris illi9 oĩa psegi. cũ catuati
undiq; ruerent ipsi. ĩ claudorũ grabbatis.

cecorum et aridorum turmis sterneretur uia· et aliorum
cepta sanitas magis ac magis alios excitaret.
Sed neque propositi mei est eiusmodi nunc persequi signa·
et narrandis uirtutum operibus operam dare· Dif
ficile fateor potui grauem ac bene saucii com
bere pectoris estum· et difficile cohercere linguam·
ne ex cordis abundantia loqueretur· Hic enim
pater dulcissime uiarum tuarum finis beatus· hic
labor ultimus fuit· In hoc opere non minus utili
quam difficili· nec minus desperate quam ne
cessarie pacis labores tuos gloriose compleuit·
qui magnifice semper honestauit te in laboribus tuis· et
te in suo nomine· et nomen suum in te glorificans·
rex glorie dominus deus tuus· Et expleta me
tensium reconciliatione· et prouincie illi pace
reddita· pater sanctus ad monasterium rediit· quasi
admodum iam iamque deficientis languore corpo
ris occupatus· in tanta animi suauitate et dulce
dine spiritus cotidie propinquabat ad exitum· ac si in
portu nauigans paulatim uela deponeret. Euidenter
quoque fratribus aiebat· Hec sunt uerba que loquebar ad uos.
cum preterita hieme egrotarem· non uobis esse quod ad
huc timeretis· estate proxima imminere me
mihi credere huius corporis dissolutionem· At quia

euident. ipo didicim⁹ expimento qđ de scis aptis sacra
euangłia testant. qa uidelicet dū suā eis dñs pdi
ceret passionē. erat ūbū absconditū ab eis. & cape
n̄ ualebant. Ġtinuitū qđ tā euident horrebat
animi. mini⁹ facile psuadebat ut crederet. p
sertim cū & ipse cōpaciens filys eiusmodi uba
supp̄meret. Ceterū factis qđammodo clamans. opa
consūmaui que dedit m̄ pat ut facerem.
magis ac magis act⁹ omittere. effect⁹ rethe
re. ac sacror̄ fines desideriorū secula iten
cione piaciens. uicino iā littori herere fir
mi⁹ cōmodi⁹ applicare. Deniq; cū uenabit
antistes sedis lingonice Godfrid⁹ sed quedā
eū sollicitaret agendis. ac mini⁹ apponere
animū miraret. ne miremini inquit.
nā ego qde iā n̄ sū de hoc mundo. & abolī
pfecto pat sce de hoc mundo n̄ erā. s; adue
na magis ꝑ pegin⁹ sicꝑ patres tui. Illi iqm
patres. ad quos ueritas ait. In mundo estis.
s; n̄ estis de mundo. Ceterū alit iā te dice
bas. qa iā de mundo n̄ eras. ac si manifesti⁹
loquereris. Sufficiebat mundo. qđ i sui me
cum multib; detinuit actenus & detinet.
Liceat iā pausare m̄. uacare dō. mundo

subducere humeros. uale dicere peregrinationi.
Nam et is qui laborem imponere ac sollicitare sole
bat ad opera. amodo iam suauiora loquitur. iocun
diora suggerere. et feliciter intus dicere cepit
spiritus. ut requiescam a laboribus meis. Non mutet
mundus. Michi mundus iam commune cum mundo.
Iam desero quod portaui. quia iam iamque teneo quod
optaui. nec de hoc mundo sum sed de celo.
Erat homo quidam temporis in claraualle peregrinus
et pauper. grauissimaque paupertate laborans.
Et nimirum cum ex more susceptus fuisset
hospicio. ex caritate detentus fuerat. et in
cella pauperum infirmorum locatus a fratribus. quod
eiusmodi studio pietatis beati patris prouiden
tia deputarat. Erat autem epilepticus homo
ille. Hec eum cotidie. sed et pluries in die tali
occupabat incommodo. Id tam grauiter. ut peri
culosissime sua undique membra collideret.
donec pia fidelium diligentia ministrorum
stramentis mollioribus circumquaque muniens
stratum in quo iacebat. curam illi egit ne
usquam lederetur. Vehementius autem morbo
seuiente. ut forsitan durius eum spiritu co
lafizante maligno. tedere cepit

hominē uite sue: ⁊ urgere īsanū nefarie d[...]
verū morti. Inuent̄ ē deniq: subtilas acut[...]
simas circūposita sibi furti inposuisse stra
mitis. ut ī eas hora horrid illi9 passionis offe[...]
vens. nece sibi sine sensu doloris inferret.
Und territi plurimū ac t̄bati fr̄s. diabolica
q̄ppe malicia suspicati. cū inuenti ei tedi[...]
q̄d īcurrerat ⁊ odiū lucis hui9. scelus quoq;
ipsū q̄d inite ceepat fateret. neq; ulla
consolanciū uba reciperet. q̄a ēsiliū dfici
ebat humanū. auxiliū cogitant flagi
tare diuinū. Suadent homini ut beati
patris p̄senciā expetat. petat orationē.
Abnuit ille penit9 & reclamat. nec uiue
uelle se īquiens nec sanari. ꝑdicionū
tn̄. imo & eo ampli9 solliciti fr̄s cū mi
nus ap̄ eū uba pficerent. manu inicien
tes trahere eū. & sistere corā sc̄o. ac mi
serabilē ei9 causā diligenci explicare.
Cui admodū cōpassus. inpositi sc̄is
manib9 orabat. Adhuc aūt illo oran
te, uelut īse reuisus īō rogare eū cep[...]

cepit quoque suam ipsi fateri culpam quod ex o-mis
sa peregrinatione quam uouerat. crudele
hoc iudicium incurrisse. Promittens denique
uotum idem impletum iri: sanatus est statim. Plures
que ibidem permodum faciens dies, refectus in
terim factusque robustior accepta demum bene
dictione profectus et aggressus est quam prius uo
uerat peregrinationem. Neque hoc solum in sua
illa infirmitate nouissima infirmantibus
aliis beneficium prestitit uir beatus. iuxta illud
apostoli. tamquam egentes multos autem locuple
tantes. Videns autem pater sanctus compassionis
et misericordie uisceribus affluens. carissimos
sibi filios miserabiliter admodum tabescentes.
et arescentes pre timore et expectatione iam
iamque superuenientis desolationis grauissime.
et lamentabilis orbitatis. dulcissima eos consola
tione fouebat. Quos nimirum intuitu diui
ne clementie sinu spei fideique sue anchora
monens per inconuulsibilem utique caritatem
firmius radicare. se quoque promittebat nec post
mortem eis aliquando defuturum. Prepensius

au q nr queat explicare sermo. rogans obsecrans q p multas
lacrimas. timore di & sacre puritatis ac toci   pfe
ctois amore nris ipme & imitte animis conabat. Sz &
monebat atq obtestabat. ut si qd forte uirtutis aut exe
plo nob aliqndo commdasset aut ubo. id sep emularem. id fir
mit tenem. & pficem i eo. alijs qd ub s; eod spu illo aptico
loqns. Rogam uos & obsecm i dno ihu. ut queadmodu ac
cepistis a nob qm uos oporteat abulare & place do p oia.
sic & ablatis. ut abudetis mag. Atq utina ta efficacit qm
affectuose suaserit. Sane de m egritudinis ei extat epla.
q ad amicu qnda paucissimis qd dieb an sacm a nob pfe
ctone sua ipse dictau. Qm nimiru hunc nre narroi du
xim iserenda. qr uidt & si aliena qq; de ipso. apli tn nos
ipsi de se uba delectat. Epla ad HERNALDUM BONEVAL
LIS ABBATEM. Cui ei quedam exenia mittens de eius
valitudine pfuncie fuerat sciscitat.
Suscepim karitate uram. i karitate & n in uoluptate.
Que n. uoluptas. ubi totu uendicat amaritudo. Nisi
qd solu nich comede. utcuq; delectabile e. Sopn recessit
a me. ne t bnficio sopiti sens dolor uq recedat. Defe
ct stomachi. fere totu qd patior e. Freqnt in die & in
nocte exig confortari. modico admod liqre. na ad solidu

omne inexorabiliter indignatur. Hoc patitur quod dignatur admittere et
non sine graui molestia sumitur; sed timet grauiorem si sese uacuum omnino
amiserit. Quod si plus aliquid quam uictum admittere adquiescat, id gra-
uissimum. Pedes et crura intumuerunt, quemadmodum hydropi-
cis contingere solet. Et in his omnibus ne quid lateat amicum de statu
amici sollicitum, secundum interiorem hominem ut minus sapiens dico, spiritus
promptus est in carne infirma. Orate saluatorem qui non uult mor-
tem peccatoris, ut tempestiuum iam exitum non differat sed custo-
diat. Curate munire uotis calcaneum nudum mitis, ut
is qui insidiatur inuenire non possit ubi figat dentem, et uulnus
infligat. Hec ipse dictaui, sic me finis ut nota uobis
manu agnoscatis affectum. Hoc exemplar epistole
quam ut diximus in ipsa quoque eius uerba declarant, exitu iam immi-
nente dictauit. Ex cuius tenore possit nimirum diligens
lector sacrum illius et ex parte aliqua pectus agnoscere, quanta il-
li in ipsa sui corporis ruina tranquillitas mentis, quanta sub fidu-
cie culmine radix humilitatis. Sed et nostrum sub tam
graui articulo inconsolabilem luctum aliquatenus illi estimare li-
cebit, pallidasque si presenserit trinas imaginabitur fi-
liorum exterminatas facies, uultus exsangues, genas sor-
dentes lacrimis, suspiria quoque pectorum ac singultus.
Quis enim apud nos erat cogitationum tumultus, quod naufra-

gnū animor. cū thesaur⁹ tā amabilis rapet̃ anob. & p̄sentib⁹ cnentib⁹q; nec spes eet̃ retinendi nec facultas aliq̄ 9meandi. Pat̃ erat. s; q̄lis pat̃ q̄ uideba t̃ abire. Nob q̄dam̄ p̄p̄us. ueri⁹ tū oī mundo cōmunis. Erat. n. oīū bonor gr̄atio. 7 malignantiū met⁹. ut de eo n̄ incongrue uidet̃ esse psallendū. Videbt recti & letabunt̃. 7 oīs iniq̄tas o pilab os suū. Ān g̃ patris h⁹ excessū. accedentes ad eū filij q̄s p euglīū genuerat. pijssimū ei⁹ animū lac̃mabili supplicatōe pulsabāt. 7 h atq; h⁹inodi loq̄bant̃. Hūq̄d n̄ misereris huic monasterio pat̃. nūq̄d n̄ 9patis nob. q̄s tanto pietatis affectu matnis lactasti ubib⁹. patna 9solatōe fouisti. Q̄ō m̄ sic exponis labores tuos q̄s in loco hoc laborasti. q̄m̄ tā dilectos actenus filios sic relinq̄s. Tū ū fles ipse cū flentib⁹. & columbinos ue oclos in celū porriges. testabat̃ coartatū se e duob⁹. 7 q̄d eliget̃ ignorante. diuine totū t̃buere arbitrio pietatis. Hā & hic patna illū urgebat karitas filior. uolens annuere ut maneret. & in trahebat x̄ desidium ut migret. Cui ab oīi q̄q; ali⁹ radicata ī pectore ei⁹ humilitas firmissime p̄suaserat seruū se inutile 7 arbore sterile ee. neq; ullū ex uita sua fructū aut s̃ ipsi aut alijs p̄uenire. Hā 7 solit⁹ erat ī familiari collocutiōe fi-

teri . uix credē hoīb᷒ . qđ sic cū ꝰ uite crederent ut dicebāt .
Sed nec paruū sese in suis sup hoc cogitacōib᷒ phibebat aliqū
sustine cflictū . qđ tā ueraces falle uelle . neq; tā prudentes
falli posse ueri simile uidet . pserti de re ut ipsi dicebant
tā manifesta . Que n . tot' mirabat orbis . solus ipse qđ
erat mirabili' n̄ uidebat . siue uidt opatōis opinōis ue
splendorē . sic ille quidā uir simplex 7 rect' nec sole cū ful
get . nec lunā incedentē clare uidisse se memorabat .
Nouissime cū exterioris habitacli undiq; iā soluta cōpa
go desidanti aīe liberum pstaret egssū . magn' ille dies
q ppetu' illi ort' ē dies aderat . Ad cui' exitū uicini epi
cū abbatū 7 frm̄ copiosa multitudine fuerāt cggati .
Cū hora diei pene tcia singlaris lucerna sue gnacōis .
scs ac vere beat' abbas BERNARDVS a corpe mor
tis intrā uiuentiū . & ex filioꝝ circūstanciū & inter
gemes singult' ac lacrimas cibes utcūq; psallenciū choro .
ad eoꝝ qs anī pmiserat cet' q letabund' ad scoꝝ cune
os gratulantes . ad obuia tnsijt agmina angloꝝ . Felix
aīa . q sic leuabāt tā excelsa suoꝝ priuilegia mitoꝝ .
q sic pia psequbant uota inferior ū . sic qq; supiorū
desidia sacra thebāt . Felix illi 7 uere seren' dies .
q plen' ei mūdies xpc illuxit . Dies cūctis uite sue

dieb' tantis ab eo expectata desid'iis. expetita suspiriis. freqūtata medita͡cōib'. oro͡ib' p̄munita. Felix trāsit de labore ad refrigeriū. de expecta͡cōe ad remunera͡cōnē. de agone ad brauiū. de morte ad uitā. de fide ad no-ticiā. de peregrina͡cōe ad patriā. de mundo ad patrem. De cui' trāsitu ei' multa nouim' apparuisse q̄ multis. & q̄d n̄ indigna relatu. s; difficile nimis singlā uestigare. & scbē oīa nimis longū. Nā 7 usq; m̄ multifarie multisq; modis patn' erga filios amor uere ēciā n̄c. īmo n̄c ueri' uiuēs 7 vigēs. c̄brīs reuela͡cōib' eo⁊ dignatur solari lac'mas. 7 releuare mesticiā. ut q̄ dulci' ei gaudet. min' anxie doleant sibi. Si q̄ tn̄ ex his min' p̄lixā desid'anciā narra͡cōnē lector scire desid'at. p̄pꝛio ma-ḡ nouissimo q; capitlō ēdim' reseruanda. Jnt'im ce-tera p̄seqūtes. q̄nta possum' uiolencia aīum a͡uta-m' ab illo tā g'ui gemitu & rugitu. q̄ nimirū grex miserabilis pastore migrāte p̄sonuit. Parcam' pagine. ocłosq; conem' ad illas m̄ claudē lac'mas. q̄b' n̄ im̄eri-to q̄dē ī illo sue claritatis abscessu uallis tota flue-bat. ecclē p̄tin' uniu'se calicē sin p̄p'inata meroris. cui acten' ꝯsueuat stillare dulcedinē. gaudia fundere. fluere ꝯsola͡cōnes. ¶ Cū fidet minister & sac'dos

altissimi feliciter ingreditur in locum tabernaculi ammirabilis
ad altare dei. sacram ei et acceptabilem hostiam suis spiritus oblatu-
rus. corpus etiam rite paratum et ornatum sacerdotalibus instrumentis.
oratorio beate dei genitricis infertur. Plurima quoque nobili-
um et ignobilium de uicinis quibusque locis gemebunda protinus
turba conuenit. et uallem totam ploratus et ululatus multus implebat.
Amarius tamen pro foribus monasterii lamentabatur sexus miserabili-
or mulierum. quod accedentibus ad beata uestigia uiris. mo-
nasterii ordinis disciplina omnem eis inexorabiliter nega-
ret ingressum. Biduo mansit in medio congregationis pastor extinc-
tus. dum pristina illa dulcissimi gratia uultus nil minorata.
sed aucta magis. omnium in se figeret oculos. animos traheret. sepeli-
ret affectus. Crescebat autem supra modum ruens undique populi
multitudo. et intolerabilis iam fiebat impetus concurrentium. ac de-
siderabiles tenentium pedes. osculantium manus. applicantium
quoque panes. et quaeque alia seruanda pro benedictione. et uariis ne-
cessitatibus profutura. Maxime parati in diem tercium sollempnem
per loca proxima prestolabantur ipsi repositionis horam copiosius
conuenturi. Nam et secunda die tantus circa meridiem populus fuerat
congregatus. tanto etiam pietatis zelo stipati undique sacrum
corpus obsedebant. ut nulla pene episcopis reuerentia. nulla fratri-
bus haberetur. Unde ueriti ne quid simile aut forte grauius acci-

deret die tertia. preoccupantes horam. & mane diuina exmo-
re sacrificia consummantes. sic et biduum tam in celebratione missarum & iu-
gi recitant psalmodia. purissimum illud balsamum suo uasculo
commisere. sub lapide reponentes lapidem preciosum optimam mar-
Consummatis quoque feliciter uite sue diebus et annis garitam;
circiter. LX. tertio expletis. dilectus domini BERNARDUS clare-
uallensis cenobii primus abbas. aliorum quoque amplius quam centum
sexaginta monasteriorum. xiii. kl. septembris inter filiorum manus
obdormiuit in christo. Sepultus est autem xi. kl. eiusdem missis ante
sanctum altare beate uirginis matris. cuius fuerat deuotissimus ipse
sacerdos. Sed et pectori eius ipso in tumulo capsula supposita
est. in qua beati Tadei apostoli reliquie continentur. Has nimirum
eodem anno ab Ierosolima sibi missas suo iusserat cordi po-
ni. eo utique fidei et deuotionis intuitu. ut eidem apostolo in die
communis resurrectionis adhereat. Pridie uero quam reconderetur
ille thesaurus. dum concursus populi esset super memoriam iuxta ali-
quam solueretur. e proximo quidam uicto puer affuit. per siccitatem
neruorum aridum habens brachium et manum clausam. Ubi uero ad be-
atam manum. erat enim manus & facies reuelata. admouit
brachium. manum applicuit. extendens digitos. & coram omni
multitudine aperiens. ac libere mouens manum. dicto citius
brachii et manus sanitate recepta. incolumis usque hodie

perseuerat. In cuius curatione tantus ilico factus est clamor uo-
ciferantium in laudes dei. ut uix eum potuerit frenum discipli-
na supprimere. Nimirum ut tua tibi pater sancte uerba reddam.
que de simili per beatum episcopum Malachiam facto miraculo ipse
scripsisti. viuebat in mortuo gratia sanitatum. et manus tua fu-
it mortue manui quod mortuo homini fuit helisei. Nemo sa-
ne miretur signo simili per eorum gloriosos excessus disponen-
te innotuisse deo. unum in sanctis ambobus spiritum. unam fuisse uir-
tutem. Nam et paucis admodum interpositis diebus. abbas quidam
de maioris britannie insula. feliciter in seipso meruit
experiri. sic specialiter in uita sese dilexerant. ita eos firmi-
ter post mortem corpus esse coniunctos. Erat enim abbas ille
in claraualle. gemino quodam desperabiliter occupatus incommo-
do. pleuresis. et febris cotidiane. Iamque eatenus longa ue-
xatione defecerat. sicut ut solum exitum diebus ac noctibus singulis
fratres qui ei numquam deerant obseruarent. Cumque animum eius au-
geret non tam desiderium uite presentis. quam absentium filiorum de
solatio. obnixe peciit. ut ad tumulum sancti deportaretur
abbatis. Vbi cum orasset tota deuotione qua potuit. beati
episcopi Malachie in aquilonali ipsius oratorii latere positum
cogitauit inuisere sepulchrum. auxilium flagitare. sed
fatigationem ueritus. et quasi iam securus de incolumitate quod

cogitauat n̄ ipleuit. Die altā itm̄ frēs aduocās. ut ad oratoriū ueniat op̄e ꝯ postulat exhibi. Causantib' illis. ꝓ eū si q̄d uehant. om̄imodis inq̄t oportet ut sc̄i malachie tumulū petā. Cū ii. nocte p̄ita uix tenuit obdormisse. expgefact' subito audiebā uocē dicentē m̄. Sanat' iā altā eḡtudine tua. si ab altā uis sanari. ep̄m pete. Fecerīt illi ut ille uoluit. 7 m̄nuo factū ē sic dictū erat ad illū. Cad die san' fact'. p' paucissimos dies it̄ arripuit. & incolumis ē reūsus ad suos. Tuū in hoc ope sp̄m. tuū pat̄ dulcissime zelū. tuā agnoscim' ꝯsidātionē. Tuū hoc op' sic deferre col lege tuo. ut hāc q̄q; ei ꝯmunicares q̄tecūq; glām. cū q̄ felici' ap̄ dn̄m gle glaris. Facta st̄ h̄ eod̄ anno q̄ beat' papa nr̄ EVGENIVS tci'. eiusdē patr̄s i sc̄ā ꝯusa tioē fili'. ab hac luce mag̃ caligne migauit ad lucē. cui' m̄ita in ipsa cui tā isigniī p̄fuit urbe plurimis hodieq; miraclis illust̄ta coruscat. successore ei' ana stasio romane eccle p̄sidente. regnantib' aū i romano rū ip̄io friderico illustri. in francoꝝ regno piissimo rege Ludowico filio Ludowici. p̄ncipatū eccle uni u̇se ac toci' cature uisibilis 7 iuisibilis monarchiā te nente dī filio ih̄u x̄. anno ab incarnat̄ sua. M. C. L. iiii. q̄ cū patre 7 sp̄ū sc̄o uiuī 7 r.

Iam de supra memoratis revelationibus pauca dicturi verbum
breve premittam. Erant duo fratres in monasterio de sancti beati
patris vita et felicibus eius actibus colloquentes. Quorum ab ineunte
adolescentia educatus ibidem et laudabiliter conversatus. cum de ter-
mino vite eius alterum interrogasset. nichil se inquit scire fatenti.
ego inquit novi eum .vi. aut .vii. annos adhuc in carne
victurum. Hoc autem unde sciret minime iam scire possumus. quia
nec tunc indicavit. et ante patrem sanctum decessit. Porro alterius
hodie quoque superstitis relatione hoc verbum nobis innotuit. qui
tunc primum miratus est se audisse. quando ut ab illo audierat
ita vidit. Talis vero ille est de cuius testimonio nec ipsi ambigi-
mus. nec cuilibet alteri qui eum novit credimus dubitandum.
Neque id solum sed quod diligenter considerantibus nobis non minori dignum
admiratione videtur. nomen quoque et personam successoris eius ipsius vi-
delicet qui hodie est pater noster pariter sibi indicante eodem
fratre innotuisse testatur. Iam quod diffinitive .vi. vel .vii. annos
ille predixit. ad hoc pertinuisse videtur. quod inventus sit terminus
id est ultra sextum. infra septimum tamen; Prope erat iam tem-
pus. et festinabat pater sanctus ad metam. cum uni e fratribus
visio talis apparuit. Parabat vir beatissimus ascendere
Ierosolimam. iamque ipso in procinctu erat. Ad quem venera-
bilis odo qui a primevis fere annis strenue satis in mo-

nasterio absentiā ↄsueuerat ppositoꝝ supplere uices re-
uent̄ accedēs. dix̄ se pcessiꝛu. Cui sane uisiōis ñ tarda
uit effect⁹. cū p̄dict⁹ uir dō dign⁹ ad celeste ierl̄m ubi
uere uisio pacis parantē iā egdi 7 paulo p⁹ secuturū pa
trē felici fuct⁹ legaciōē pūret. Sed 7 abbas qdā in
ne dieí uní⁹ distās a claraualle monast̄iū regēs. paucis
dieb⁹ an̄ felicissimū patis hui⁹ excessū. uidebat eū p̄ti
osissimis ornatū sacdotalib⁹ indumtis. 7 excellenti psu
sū glā cū ingēti sollēnitate ad altare deduci. Ad cuius
intuitū eccłā magna magnis resultās uocib⁹ clamabat.
puer nat⁹ ē nob. Vere etenī puer ipse erat mitis 7
humilis corde. 7 sic paruul⁹ accipiēs regnū dī. ī cui⁹ me
rito gratulabunda natali angłica multitudo 7 omīs pa
rit̄ scōꝝ eccłā dn̄i nob uidet̄ mori sibi illū nasci. dū
hic ↄsūmaret̄ ibi incipe. ñ tā sonoris uocib⁹ q̄ uotis pa
rib⁹ concinēs exultabat. Si enī ad uni⁹ penitētiā pec
catoris tota illa celestis regio ī leticiā suscitat. que
nā illi gaudia exhibuisse credn̄da ē p quē tantarū
cepit. Q̄s ualeat estimare qntis in sclari habitu ↄ
ūsaciōē manentib⁹ q̄plurimis utriusq; sexus ad alias
tnseuntib⁹ ↄggaciōēs p h⁹ fidelis famuli ministeriū
dedit dn̄s penitētiā ad salutē. Aut q̄s numet

eos qui sub eius cura in centum sexaginta monasteriis per dei
benignitatem ad penitentiam sunt adducti. Nam ex his solis qui di-
ebus eius in valle sua beati benedicti regulam fuere professi. exce-
ptis nimirum laicis fratribus quorum erat longe copiosior numerus.
post ipsius decessum simul in uno loco inventi sunt libelli
professionum octingenti. octoginta octo. Nec est dubium ex e-
isdem libellis quam plures iam dilapsos. nec repertos fuisse cum ceteris.
Denique preter eos qui iam cursum vite feliciter consummaverant. preter eos
qui per alia loca fuerant propagati. ea die qua felicissimus pater
ex claravalle in montem ascendere meruit clariorem. reliquit
habitantes in ea septingentos ferme domino servientes.
quorum non minus quam ducenti eius erant quasi dierum monastice
professionis. Quod quam mirum. si curie gratus. si acceptus regi.
cum leticia et exultatione reddat. in quo gratia dei usque adeo va-
cua non fuit. qui tam fideliter tamque efficaciter plus omnibus sui temporis
et multarum retro generationum. quod talentum sibi creditum tam co-
piose multiplicavit. tanta denique lucra retulit de ne-
gocio. Sed de his hactenus. ne quis nos arguat eius quod pollici-
ti sumus metas excedere brevitatis. Sane in monasterio predi-
cti abbatis ea nocte quam nobiscum pater sanctus mane profecturus
ultimam fecit. venerabili preposito eius apparens valefecit et
ait. Noveris quia iam migro. nec ulterius hic morabor. Quod ut

suo ille indicauit abbi. accelerās abbas & claraualle ue-
niens. ipso die abbem scm sic dixerat repperit iā migsse.
¶ Apparuit etiā ipso die sacre cuidā uirgini. q̄ ipsi⁹ erat se-
cundū carnē ppinq. & uidebat astantib⁹ sibi reuerent̄
sole & luna medi⁹ ipse in celū magna cū exultacione
deferri; desunt hic aliqua, negligentia
forte scriptoris.

O mala tēpa pectora pessima nc̄ dominant̄,
Crīmis in carencia bruta uocant̄,
Te Bernarde pater dū dens mortis rapit ater!

Q vi mundo nituit sol. rutt. occubuit.

Tēpa distingo decimino

epitafiū b̄nardi abbis

Quęq; sue sortis · aufert manꝰ inuida mortis ·
Nil in diuinam iuris habens animā os ·
Transit bernardus · redolens quasi pystica nardus
In meliore sui parte quiete fruẽs.
Hunc ualli clare que rexit cessit amare ·
Cui plus cū caruit · q̄s fore inotuit ·
Grex dn̄i multꝰ · facꝰ actꝰ · gr̄a uultus ·
Nā plures hoīū · traxerat ad suos.
Quod uitis ue palmes foret asserue.
Hunc quoq; solamen fit ds ei ad os. Explicit.

Incipit epitafiū dn̄i eugenii pp̄.

Heredis petri memorare modulamine metri.
Paupis igenii nisibꝰ eugenii
Urbis romane p̄sul · reputauit i ane
Ad suberat soli · cardinibꝰq; poli ·
Ex monacho factꝰ · capꝰ orb̄ · i ardua raptꝰ
Ad sit ab ex ui · mente git uigili ·
Uotis scor[um] respond numine mor[um] ·
Qs ut supposita mb̄ regebat ita ·
Non p p̄sona osensit · uob data dona ·
Consors pestiferi simonis hic fieri
Portꝰ erat tuti · iudex mats · acutꝰ
Siue dolo lesi (alicui) diuitis aut fremesi ·
Xp̄o signatis tulit auxiliū pietatis
Stans p pauperibꝰ · nec p̄ce · nec opibꝰ.
Ipse deo gratis migrauit ingnitatis
Alis · ad regē · ppetuūq; diē ·

ecce patet quod erit caro quod carnatum [illegible]

Sequitur brevis moralizatio
cursim per varia loca scripturarum
non multum tamen notatu digna.

83

Quatuor s̄t regl̄e scripturarū. i. hystoria q̄ res gestas loq̄r. allegoria. in q̄ ex alio aliud intelligit̄. tropologia. i. moralis locucio. in q̄ de morib' ornandis tractat̄. anagoge. i. sp̄ualis intellect'. p̄ quē de sūmis & celestib' tractaturi. ad sup̄iora ducim̄. His quatuor q̄si q̄bdā rotis tota diuina scriptura uoluitur. Ubi grā. Ierl̄m scd̄m hystoriā. ē ciuitas. allegorice. eccl̄am siḡcat. scd̄m tropologiā moralitatē. aiām cui'libet fidelis q̄ ad pacē et̄nā anhelat. scd̄m anagogen. celestiū uitā q̄ reuelata facie d̄m uidēt. Uersus De vi. dieb'.

Prima dies luxit d̄s hec cū p̄ma creauit. . p̄ma.
Diuidit ex unda polus undā luce secā. . ii.
Tercia cogit aquā fecundat germine t̄rā. . iii.
Siderib' celū discernit quarta dierū. . iiii.
Que p̄ducit aq̄s lux q̄nta d̄m benedicas. . v.
Cunctis p̄fecit sexto q̄s lumine fecit. . vi

De p̄logo beati Ieronimi p̄b̄ri. Sugillacio. i. derisio. t depssio. seu suffocacio. & ponit̄ hic p̄ uili porcioē. t p̄ uirū facultate. Asteriscus est nota in hunc modū facta. ⁜ p quā int̄p̄tes ea q̄ omissa in libris erāt plani' exponentes se dilucidasse signabant. Obelus est simil̄r nota conscripta iacenti uirgule assimilis. ÷. Hac p̄posuer̄t ubi lectio aliq̄ sup̄fluitate t falsitate uiciata ē. Sintagma. i. oposi

cio. & p dogmate ponit. Cudere ē, pp̄e pcussio malleoꝝ qd ad fabros ptinet. s; hic, p ɔdere ponit.

bresit. genesis.

In p̄ncipio .i. ī inicio omiū creaturarū. creauit. d. c. & t. spiritaliū. in principio. hoc ē in filio. Terra aū erat inanis .i. sine herbis & arborib9. t scdm alia inŧpt inuisibilis & incoposita. Sp̄s dī ferebat sup aqs .i. puidentia sua ds cūcta creauit. Fiat lux. & facta ē lux. Talis illa lux estimanda ē. qualis ē dies cū sol n̄ uidet. t mane nouū anquā oriat. Et uidit ds .i. nos uidere fecit. Factū est uespe & mane. Vespe ipsi9 creature finis intelligit. Mane iniciū alteri9 diei. P uespā tot9 dies retroact9 intelligit. Et uocauit firmamētū celū. Celū dicit a celando. t qa celat nob secreta sua. t qa celat hoīes ne obruant ab aqs q sup celos st. Paradysus est loc9 in orientis partib9 ɔstitut9. ab omni incolatu remot9. Paradysus hebraice ort9 in nrā lingua t diuicie intptat. Lignū uite n̄ dictū est. qd corporalit hāc uirtutē diuinit9 accepit. ut q ex eo manducaret. stabili sanitate firmaret. neq; ulla unquā infirmitate t etate mutaret. t in occasū laberet. Sept9 est paradysus rūphea flāma .i. igneo muro. ita ut ei cū celo iungat incendium.

In p̄ncipio creaū. d. c. & t. celū n̄ uisibile firmamētū. s; empiriū .i. igneū t intellectuale. qd n̄ ab ardo-

re s; a splendore igneū dicit^r. Q^d stati repletū est
anglis. Unde. cū me laudarēt simul astra matuti-
na. & cetā. Et nota hic tā memorari elemta. nomi
ne celi aerē colligim^9. noīe tre ipsā trā & ignē q^i
in ea latet. Quarti .i. aque in sequentib^9 fit mentio.
Quatuor modis opat^r ds. pⁱmo in uerbo. scdo in ma
teria informi. Un̄. qⁱuiuit in etnū creauit omīa
simul. Tertio p opa sex dierū uarias distinxit cre-
aturas. Quarto ex pⁱmordialib^9 seminib^9 n̄ incog
nite oriunt^r nature. s; note pri^9 ne pereant re
formant^r. Terra aū erat .i. & .u. hoc ē inutilis &
infructuosa & incōposita. Omīa enī elemta cō
mixta & confusa. & totū hoc aeris spaciū aq^is
plenū. n̄ quales nc̄ st̄. s; sic̄ nebule tenues erat̄.
quales ad huc sup celestes st̄. Et sps̄ di fe. s. a. sic̄
dn̄s & conditor pērat fluctuanti & confuse mate
rie. ut distingueret qndo uellet. Tota hic tri
nitas intelligit^r. ds pat̄. pⁱncipiū intelligit^r fili^9.
sps̄ di sps̄ scs̄. Mor̄ In pⁱncipio c. d. c. & trā.
p celū. spiritales intelligunt^r q^i celestia meditant^r.
p trā carnales .i. trenoz hominū uitā imitantes.
Terra aū. e. i. & .u. hec est caro nrā anq^uā doctrine
accipiat formā. Tenebre. e. s. f. a. q^a peccati ob-
scuritas & ignorantie cecitas tegebat corda nrā.

Sps̄ dn̄i. f. s. a. hoc ē cor tenebrosū & fluidū. ut in spū subsistentes requiescerem9. & flatu ei9 uiuificarem2. cui9 unda abluim2. Dixit quoq; ds̄. fiat lux. i. appareat illuminatio fidei. Cur concidit uult9 tu9. i. cur mutauit colorē uult9 tui? quare irasceris & inuidie in frēm liuore cruciat9. uultū dimittis in t̄ra. Nonne si bn̄ egeris recipies mercedē. Occidi uirū in uuln9. me. Virū dicit cain p etate q̄ iā puerioris etatis erat. adolescentulū u qd̄ stult9 & uag9 & instabilis fuit. Occidi uirū. i. cain in uuln9 meū. q̄a p illo uulnerabor & occidar. & adolescentulū in liuorē meū. q̄a p illo quoq; dānabor. Septuplū ultio dabit2 p cain. de lamech u septuagies septies.

Lamech aut̄ hebrei diu uiuendo caliginē oculoꝝ incurrisse. & adolescentē ducē & rectorē itineris habuisse. Exercēs ḡ uenationē. sagittā direxit. q̄ adolescēs indicauit. casuq; cain int̄ frutecta latitantē interfecit. Q° audito. ira cmot9 adolescentē quoq; interfecit. & hoc ē qd̄ dic̄. occidi uirū in. u. m. uulnere n̄ qdē bestiā infigēs s; hoīē occidēs. uñ & furore accensus adolescentē interfecit. Jeroñ. Oīs q̄ occiderit cain. & c̄. Nn morieris ut estimas. nec tā cito mortē p remedio tui cruciat9 accipies. s; puniet2 septuplū q̄ occiderit cain. Jn psonalit̄ loqr2. i. punicio fiet dete. Septuplū. q̄a ui

ues in cruciatu usq; ad septimã generatione. in q alamech occideris. Omnis ergo q occiderit te. subaudis liberabit te ab illo cruciatu male conscientiae. Hic sensus euidentius patet secundum septuaginta interpretes. omnis qui occidit cain. vii. uindictas exsoluet. i. quicumq; te in septima generatione occidit. exsoluet te. & liberabit te a cruciatu per mortẽ. q usq; ad illud tempus reseruandus es in uita tam̃ ad penã. q pena cito finiretur. sicuti interfectus esses. Ita q iudeos uisibili morte puniret. vii. uindictas ab eis auferret. quibus obligati sunt propter reatum xpi. & miserias. & dispersionẽ eorum. q patiunt in hoc tẽpe quod .vii. diebus uoluit. Item ieroni. De vii. peccatis cain uaria suspicantur. Primum peccatum dicunt. quod non recte diuiserit. secundum quod fratri inuiderit. tercium quod dolose egerit dicens. transeamus in agrum. quartum quod occidit. quintum quod procaciter negauit dicens. nescio. sextum quod se ipsum dãnauit. dicens. maior est iniquitas mea. septimum quod nec dãnatus penitentiam egerit. Dicunt illum a deo usq; ad septimã generatione dilatum. ut saltem malis compulsus penitentiam egerit. & mereretur absolui. alii dicunt quod q occiderit cain liberaret eum ab ingenti pena & omni supplicio. Septuplum ultio & c. Peccatum lamech q humiliatus interpretatur. significat deiectionẽ humani generis quod preuaricante adam corruit. nec per legẽ nec per

circu̅cisione̅. nec p̲ iusticia̅ sua̅ resurgere potuit. donec post LXXVII. generatio̅es sc̅d̅m luca̅ xp̅c ih̅c in mundu̅ ueniens effusio̅e sanguinis peccatu̅ deleuit. Vn̅. n̅ dico t̄ sepcies s; usq; .s.s. hoc est iudeu̅ ee̅ recipiendu̅. p' septuaginta. vii. uindictas. si resipuerit & xp̅i indulgencia̅ quesierit.

Iter. Auit ab ada̅ usq; ad xp̅m g̅n̅acio̅es ee̅. LXX. VII. sc̅d̅m luce euangl̅m. Sic ḡ septima g̅n̅acio̅e peccatu̅ cain ē dissolutu̅. n̅ eni̅ uindicabit ds̅ bis in idipsu̅. & q̄ semel recepit in uita sua. n̅ eosde̅ paciet in morte sua cruciat' q̄s passus ē in uita. ita & lamech peccatu̅. i. tota' mundi. xp̅i soluet aduentu. Referebat m̅ q̄da̅ hebreus LXXVII. animas exisse de lamech. q̄ om̅s interierunt diluuio.

Dic̄ cain esse saluatu̅

De filijs seth

Filij seth religiosi intelliguntur p̲ filios dī. Q' concupiscencia ducti. ex filiab' hominu̅. i. ex stirpe cain uxores acceperunt. & uiros potentes genuerunt. inmensos scilicet corporib'. sup̲bos uirib'. inconditos morib'. q̄ gygantes appellantur.

Non est incredibile si ab angelis malis t a q̄b'da̅ demonib' q̄ mulierib' s̄t inprobi. huiusmodi hoi̅es ee̅ pcreatos. q̄a & p' diluuiu̅ corpora n̅ solu̅ uiroru̅ s; & mulieru̅ incredibili magnitudine extiterunt. Ep̅i Lob'.

In paradyso claustri debet esse lignu̅ sciencie boni &

86

mali · id ē discretio · s; in loco suo · i · in platis · de
subditis ū q̄cū q; illud tetigerit morte morietur.
qa n̄ licet subditis discernere. s; humilit̄ obedire.
Adā q̄ t̄ra t̄reni interptat. figurā xp̄i gestauit nā
sic ille sexta die format ē ad imaginē dī · ita sex
ta mundi etate filius dī carnis formā induit. ut
reformaret hominē ad similitudinē dī. Eua q̄
uita t calamitas interptat. ecclām designat factam
p mysteriū lauacri · qd de latere xp̄i pfluxit mo
rientis · ut eua ade dormientis. Abel pastor ouiū
q̄ luct t mirabilis interptat. xp̄i tenet typū · q̄ ē etni re
ctor fideliū pplōz. Cain possessio t augmtatio interp
tat frr maior q̄ eundē abel occidit in cāpo · porē
pplm sigcat q̄ interfecit xp̄m in caluarie loco. Enoch
filius cain q̄ dedicatio interptat. in cui noie patr condi
dit ciuitatē · sigcat impios in hac uita tantū esse fun
datos · Seth resurrectio interptat · & demonstrat xp̄m
ihm in q̄ ē uera resurrectio · & uita fideliū. Enos filius
seth q̄ se parauit inuocare nom̄ dn̄i · declarat in spe
uiuentē ecclām · quā diu ad beatitudinē pmisse feli
citatis peruiat. Lamech sclī hui figurā tenet. cu
ius peccatū xp̄c p sanguinis sui effusionē p Lxx vii.
gnātioēs absoluit · iuxta qd eas eugl̄ista lucas scri
bit. Enoch q̄ fuit septimus ab adā & translat ē · sigcat

Interptatioes
nom̄ū.

reqe septimã future resurrectiõis. qndo trãsferent sci in uitã ppetue ĩmortalitatis. Noe q̃ interptat̃ requies similitudinẽ pfert dñi in cui⁹ ecclã requiescũt. qcũq; ab hui⁹ scli excidio liberant̃. Sem u̾o pphãrũ & aplorũ tenet typũ q̃ ex ei⁹ stirpe nascunt̃. Jafeth figurauit pplm gentiũ q̃ uersat̃ in ecclijs tsritãrũ. Cham iudeoꝝ designat imaginẽ. q̃ xpi carnẽ atq; mortẽ deridet. Chanaan fili⁹ ei⁹ q̃ p patis delicto maledictioẽ damnat̃. posteritatẽ indicat iudeoꝝ. q̃ in passioẽ dñi damnatioñs sententiã excepit. clamantib⁹ iudeis. sangs ei⁹ sup. n. 7 sup. f. n. Nemroth gygas diaboli expssit typũ. q̃ supbie appetitu culm̃ diuine celsitudinis appetiuit dicẽs. ascendã sup altitudinẽ nubiũ. ero similis altissimo. Heber in cui⁹ domo ppa lingua remansit ceteris linguis dispsis. redẽptorẽ nrm̃ signat. in cui⁹ ecclã unitas fidei sine scismate pseuerat. Humani corpis longitudo a uertice usq; ad uestigia. sexies tantũ habet quantũ latitudo que ẽ ab uno latere ad alterũ latus. & decies tantũ quantũ altitudo. cuius altitudinis mensura ẽ in latere a dorso in uentrẽ. uelud si iacentẽ hominẽ metiaris supinũ seu pnũ. sexies tantũ longitudinis ẽ a capite ad pedes quã lat⁹ a dextra in sinistrã t a sinistra in dex-

Q̃r archa noe facta sit ad similitudinẽ humani corporis.

trā. & decies quā alt⁹ a t̄ra. Unde facta ē archa trecentoꝝ cubitoꝝ in longitudine. & q̄nquaginta in latitudine. & xxx. in altitudine. Ieron̄.

Melchisedech rex salē q̄ ē iuxta ennon. fuit sem. fili⁹ p̄mogenit⁹ noe. un̄ & sacerdos. a noe enī usq; ad legē sac̄dotio fungebant̄ p̄mogeniti. Un̄ & esau p̄mogenita sua uendidit. cui⁹ palaciū ibi fuisse ruinarū magnitudo testat̄. Melchisedech q̄ de fructib⁹ t̄re sacrificiū dn̄o obtulit. regnum xp̄i t sacerdotiū figurauit. cui⁹ corpis & sanguinis sac̄m̄tū id est oblacio panis & uini in toto orbe t̄rarū offert̄. Abrahā dī gestauit typū q̄ filiū suū dilectū p̄ mundi salute tradidit in molandū.

Sic abrahā unicū filiū suū obtulit. & sic ysaac ipse sibi ligna portauit. ita xp̄c in humeris suis portauit lignū crucis. Duo serui n̄ p̄ducti ad locū sacrificii iudeos siḡcat diuisos in duas plebes salomone peccante. q̄a carnalit̄ seruientes legi n̄ intellexerūt passionē xp̄i. Asin⁹ aūt ille insensata ē stulticia iudeoꝝ. que portabat sacramenta nec intelligebat q̄ gestabat. Expectate hic cū asino. Postquā enī plenitudo gentiū introierit. t̄c oīs isr̄t saluus fiet. Triduū aūt illud usq; q̄o p̄uentū est ad locū īmolatiōis. tres etates mundi

De Melchisedech

De abrahā et imolatiōe ysaac.

sigñat. unā an̄ legē. scđam sub lege. tciā sub grā. in qua tcia ętate sacramītū crucis īpletū ē. Ysaac ligat⁹ sup̄ struē lignoꝝ ponit̄. xp̄c suspensus in ligno crucis affigit̄. Qđ aū p̄ ysaac īmolat⁹ ē aries. sigñat qđ illesa diuinitate manente. scđm carnē crucifixus ē. Aries q̄ īmolat⁹ ē cornib⁹ herebat. Crux enī cornua habet. Vn̄ scriptū ē. Cornua in manib⁹ ei⁹. Vepres aū. crimina humana sunt. Puer abrahā imaginē priscę legis designat. p̄ quē pphante dn̄o nr̄o ihū x̄ sponsa ęcclā pparata ē.

De uxore 7 filiab⁹ loth

Vxor loth eoꝝ tenet typū. q̄ p̄ grām dī uocati p⁹modū retro respiciūt. Filię loth samariā sigñant & hierlm. q̄ fornicant̄ in lege p̄ adulteriū illicitę doctrinę. Vxor loth torpella uocata ē.

De Sodomitis.

Aduersantib⁹ sodomitis. intra domū loth reducit̄ & munit̄. qa q̄sq; iust⁹ prauoꝝ insidias sustinēs ad mentē reuertit̄ & manet intrit⁹. Sodomitę in domo loth ostiū inuenire nequeūt. qa corruptores mentiū contra uitā iusti nullū rephensiōis aditū inueniunt. Pcussi cęcitate quasi domū circueūt. qa inuidentes facta & dicta pscrutant̄. Sed qa de uita iusti fortis & laudabilis actio ubiq; obuiat. errantes parietē palpāt.

De Esau 7 iacob

Esau hispid⁹ atq; rufus. ppl̄s ē p̄m⁹ in xp̄o & pphis īpia psecuti

one sanguine. & indicio pilose cutis tegmine
peccatorum horribilis. Jacob autem xpm demonstrat.
siue ppl'm gentium. qui dei patris benedictione prelatus est priori
pplo iudeorum. Laban legis t diaboli habuit typum.
ex cuius corpore assumpsit sibi xpc coniuges plebis scil'
circumcisionis & gentium. Lia synagoge figuram ha
buit. que infirmis oculis sacramenta dei speculari non po
tuit. Rachel uero clara aspectu eccle typum tenuit.
que contemplationis acie xpi miracula cernit. Vir
quoque cum iacob luctam iniit. xpi certamen cum pplo isrl
prophice figurauit. Nam sicut claudicauit in certa
mine iacob. ita iudei claudicauerunt fide in dni
passione. ⸿ Vende mihi primogenita tua. Primogeni
ta autem ipsa uestis erat sacerdotalis. qua maiores natu
cum benedictione patris induti uictimas deo ueluti pon
tifices offerebant. ⸿ Mandragora dicta est quod habeat De Mandragora.
mala suaue olentia in magnitudine iunatii.
Vnde etiam latini malum terre uocant. Hanc poete antro
pomorpheon .i. hominis mutatum dicunt. quia habe
at radicem formam hominis simulantem. Cuius cortex
uino mixta ad bibendum datur. quorum corpus propter
curam secandum est. ut soporati dolorem non sentiant.
Cuius species due. femina foliis lactuce similibus
mala generans prunis similia. masculus uero foliis be

te similib᷒. Quidā dicūt ipsā feminā fertilē ēē. & q̄cūq; eradicet illā uiuere ñ possit. Bitumen est feruentissimū gluten. cui᷒ hec uirt᷒ ē. ut eo oblita nec uentoꝝ flatib᷒. t aquarū inundatione dissolui queant. Cerasta serpēs dict᷒ ē qđ in capite cornua habeat similia arietū cornib᷒. totū corpus tegit harenis. nec ullū indiciū sui p̄bet ñ ex ea parte q̄ inuitat aues t animalia capit.

Ruben p̄mogenit᷒ p̄p̄lm figurauit. q̄ uiolauit cubile dī patris. quando carnē quā sibi asciuerat confixit in patibulo crucis. Leui ē figura & auctor p̄ncipū sacerdotū q̄ dnm̄ crucifixerunt. Symeon scribas designat iudeoꝝ. q̄ in furore suo occiderūt pp̄has. & in dolore suo suffoderūt fixuris clauoꝝ xp̄m firmissimū murū. in q̄ credentes stabili robore cōmuniunt᷑. Judas siḡat xp̄m q̄ in cubili sepulchri quasi leo securus quodā corporis somno q̄euit. deuicto q; mortis ip̄io post triduū resurrexit. Ysachar eccl̄e typū tenet q̄ subiecit humerū suū ad crucis on᷒ portandum. Zabulon eandē siḡat eccl̄am q̄ sec᷒ fluct᷒ huius uite inhabitās. omīs teptatioēs & turbines sc̄li portat. Neptali exp̄mit omīs scōs p̄dicatores

Bitumī

Cerasta

De xii. filiis isrt.

q instar cerui transsilientes ad sup̄na se erigunt.
cunctis q; credentib⁹ doctrine eloq̄a conferunt.
Dan antixp̄m sign̄at. q in uia uite hui⁹ ungulas
eq̄. i. extrema scl̄i supplantare nitit̄. morsu pe
stifere p̄dicationis. ut eiciat q̄ extollunt̄ in hui⁹
mundi deliciis. Gad xp̄m demonstrat. q in scd̄o
aduentu suo contra antixp̄m accingit̄. quē
duo iudices p̄liandū p̄nunciant. Aser demon
strat dn̄m ihm̄. cui⁹ pinguis panis ē in corpore
credentiū doctrina pascens. Joseph q̄ uenunda
t⁹ a frīb⁹ in egypto sublimat̄. redēptorē nr̄m sign̄at.
a pp̄lo iudeorum in man⁹ p̄sequentiū traditū. & nc̄
in gentib⁹ exaltatū. Beniamin pauli ap̄li ima
ginē p̄tulit. q minim⁹ ap̄lorum fuit. & de t̄bu eius
descendit. Iste ē lup⁹ rapax mane p̄secutor di
ripiens. uespe doctor ascendēs. Manasses p̄oris
pp̄li figurā gestauit. Effraym aūt gentiū. q bn̄
dictiōe patriarche p̄posit⁹ ē pp̄lo iudeorum. Thamar
ecclē imaginē gestat. q a xp̄o p anulū fidei
& uirgā crucis scē conceptiōis meruit ubertatē.
Duo gemini in utero thamar duos pp̄los figura
uerūt. quorum posterior nat⁹ manū prior ex ute
ro misit. qa gentiū pp̄s antea q̄dē p p̄phas
ostensus. s; postea reuelat⁹. Cui⁹ ideo obstetrix

phares. & zara de thamar.

ligauit dexterā coccino. q̄a idē ppl̄s p sanguinē x̄ crucis notat̄ ē signo. Dina filia iacob synagogā tanimā sig̃at. quā in exterioribꝰ curis scl̄i raptā. syche͂ princeps t̄re opp̄mit. i. uiciū concupiscentię carnalis arripit. Bala concubina iacob quā ruben incestꝰ crimine polluit. sig̃at legis ueteris testam̄tū. qđ ppl̄s isr̄l p̄uaricando cōmaculauit. Moyses puer pascens. xp̄m sig̃at scōs pascentē cotidie p exempla eugłioꝝ. Per gregē aū quē moyses minauit. scī designant̄. Per interiora deserti sacram̄ta. p montē dī scām ecclām.

Deiñ apparuit in rubo dn̄s moysi. flāma erat in rubo & rubꝰ n̄ cremabat̄. quia lex dī erat in iudeis & tñ peccata iudeoꝝ n̄ st̄ ɔsūpta. flāma aū lex dī est. rubꝰ autē peccata iudeoꝝ. q lex n̄ potuit concremare. nich enī inq̄t apl̄s ad pfectū pduxit. Alij aū in rubo inflāmato & n̄ cōbusto ecclām uolūt intelligere inflāmari psecutioībꝰ. & illā tñ loquente in ea dn̄o n̄ perire. Alij p rubū scām MARIĀ sig̃cari uolūt in qua diuinitas ardebat. & nullū detrim̄tū eiꝰ uirginitas patiebat̄. Quod u̇ in eodē rubo dn̄s moysi apparuisse legit̄. sig̃at n̄ alibi quā in eccłā illū credentibꝰ apparuisse. Illa aū moysi deposita calciam̄ta hoc sig̃abat. q̄a nullus digne uidere possit.

Dina

Bala ɔcubina iacob

Moyses

hellesmot. exodꝰ

De Rubo moysi.

n̄ q̄ cuncta t̄rena & mortalia uicia deponūt. Est tn̄
& alia figura in eo qđ excalciari moyses iubet̄. ne
uidelicet ad ecctām q̄ figurabat̄ in rubo quasi spon
sus accederet. hoc enī xp̄o reseruabat̄. Post hec moy
ses postulās signū. dicit̄ ei. Proice uirgā quā manu ge — De virga moysi.
stas. Et ꝓiecit. & fact̄ ē serpēs. & fugit pauid̄. & ap
ꝑhendit caudā. & fuit iterū uirga. Serpēs aū mor
tē sigēat. ꝑ serpentē enī hoī mors illata ē. Virga
aū xp̄c. Virga uersa in serpentē. xp̄c uersus in mor
tē. Qđ aū fugit moyses sigēat qđ in euglio legit̄. q̄a
apli relicto xp̄o om̄s fugerīt. & ab illa spe in qua p̄us
fuerāt recesserīt. Cauda aū apꝑhensa facta ē uirga
q̄a postquā ē occisus. pactis om̄ib̄ ad qđ missus fue
rat. ad id qđ fuerat resurgendo r̄sus ē. Alit̄. Virga
q̄ in manu moysi fuerat & in colubrū uersa est.
sigēat ut moyses dī potestati crederet. & plebs moy
si. & moyses pharaonē n̄ timeret. Altare de t̄ra — De altari.
facietis m̄. Altare de t̄ra facere ē humanitatē
xp̄i sperare. Et in altari de t̄ra mun̄ oblationū
offerim̄. si act̄ nr̄os dn̄icę incarnatiōis fide solida
m̄. Seq̄t. Qđ si altare lapideū feceris m̄. n̄ edifi
cabis de sectis lapidib̄. Secti lapides hi st̄ q̄ unita
tē scindūt. Tales in corpe suo xp̄c n̄ recipit. cui̇
corpis figurā altare illđ obumbrabat. De n̄ sectis

Sponsus san.
aũ lapidib⁹ dr̃. tanquã lapides uiui superedificamini. His ñ ẽ iniectũ ferrũ. q̃a iacula maligni ñ receperant. Sponsus sanguinũ m̃ est. i. puer qđ de sanguine meo nat⁹ ẽ aut circũcisus. Et tetigit pedes ei⁹ p⁹q̃ dixerat sponsus s. Tripliciť intelligi potest. aut pedes angł̃i tetigit. ł moysi. aut pueri gutta sanguinis decurrentis. & dimisit eũ. i. moysen.

Collirida panis qđ fuerit.
Collirid̨e panes erãt quadrati de simila facti cũ oleo in sartagine frixi. Stellio animal modicũ qđ ad uolandũ pennas ñ habet. s; quasi manib⁹ nitit̃. Stellio ẽ gen⁹ lacerte. de colore inditũ habens nomĩ. est enĩ in tgo depictus lucentib⁹ gemmis in modũ stellarũ.

De morte moysi.
Q̃d moysen d̃ns q̃d̃e iussit mori. s; ipse eũ sepeliuit. innuit qđ d̃ns nullũ peccatũ ĩpunitũ dimisit. etiã in illis q̃b⁹ misereri uidet̃. Q̃d eũ ipse sepeliuit. fecit ne cognosceret̃ sepulchrũ ei⁹. qđ ideo noluit. ne eũ inordinate coleret. q̃a ad idolatriã semp̃ proni erãt.

Princeps cocorum
Princeps cocorum q̃ muros hierł̃m subuertit. hoc significat. q̃a omĩs q̃ uentris deseruit desiderio. uirtutes anime destruit.

Balaam.
Balaam q̃ cadens apertos oculos habuit. tipũ eorum habuit. q̃ p̃ fidẽ cognitionẽ d̃i habent. s; obscurati opib⁹ corruunt.

Samson.
Samson saluatoris nr̃i mortẽ & uictoriã figurauit. siue q̃a de

faucib' diaboli gentes quasi fauũ ab ore pempti
leonis subtraxit. siue q̃a p' mortẽ plures lucrat' ẽ
plurimos q; interfecit. Multiplicabo semẽ tuũ sicut — Itẽ De abraha.
stellas celi. & sic harenã q̃ ẽ in littore maris. Tropus
id ẽ modus q̃dã locutiõis est. quando id qd dr̃ longe est
ampli' q̃ qd eo dicto sig̃cat. Quis enĩ ñ uideat quã sit
incõparabilit̃ amplior harene numer'. quã possit
ẽẽ omniũ hoĩum ab ipso adam usq; ad t̃mĩnũ sc̃li.
Accipe iuuencã trimã. & cet̃a. Per iuuencã sig̃cata est
plebs posita sub iugo legis. per capram eadẽ plebs pec
catrix futura. per arietẽ eadẽ plebs regnatura. Quę
animalia ideo trima dicunt'. q̃a cũ sit insignes
articuli eorũ corpũ. t̃a designãt tẽpa. uid̃t ab adã
usq; ad noe. a noe usq; ad moysen. a moyse usq;
ad xp̃m. Iunxit g̃ pharao currũ .i. diaboli — De transitu maris rubri.
quadrigas. quadriga diaboli unusq̃sq; peccator est
cũ gula & fornicatioẽ. & ira. & sup̃bia. Percussit
uirga moyses aquas. & transierũt filii isrl̃. Ru
brũ mare baptismũ est xp̃i sanguine consecratũ.
Virga aũ qua mare tangit sic sup̃dictũ ẽ crux
xp̃i est quã per baptismũ accepim'. consepulti enĩ
sum' cũ illo per baptismũ in mortẽ. Inimici sequen
tes cũ rege q' a t̃go moriunt'. p̃terita peccata st̃
q̃ diluunt'. & diabolus q' in spiritali lauacro .i. in

baptismo suffocat. Aque p quas filii isrl exierunt tres flet' sigcat. Fletu penitentie p mare rubru ut dr. beati q lugent. p mara fletu cpassiois ut apls dicit. onera ura portate. & p iordane fletu erga regnu celor. ut cupio dissolui. Maria au soror moysi ti panu tenes. ecctam sigcat. q e soror xpi ueri sacerdotis. Mulieres u omis ecctas cu choris & tipanis. i. cu ueteri & nouo testamto. Mittit lignu moyses in aquas & facte st dulces. Intellige amaras aquas occidntis littere. & legis habere figura. quib' si inmittit lignu. i. sacramtu ligni crucis. tc efficit aqua mire suauitatis. & amaritudo littere uertit in intelligentie dulcedine sensus spiritalis. Vt g possit bibi aqua amara. ostendit ds qd mittit in illa. ut q biberit n moriat. Salomon dicit. Lignu uite e omib' q apphenderit illa. hoc e lignu. i. sacramtu crucis xi missu e in aqua ueteris legis. & saluberrimu potu pbuit fideli pplo. q de hac aq bibere an n potuit. Due colune q pcedebat pplm di in aere fuerut int celu & tra. Nubes au in die uetere lege cu obscuritate littere sigcat. coluna u ignis lege noui testamti. ut ignita enim st eloqa di. & ignea lex in dextera illi'. i. xpc in dextera di patris. Alr. Dies in q nubes fuit. illuminatio diuine legis sigcat.

Mittit lignu moyses in aquas.

Coluna ignis & coluna nubis.

qđ diuine legis penetrabilia humilib' pateant. sup̄bis
claudant̄. Pleriq; scientia scripturarū n̄ ad dī glām s;
ad suā laudē utunt̄. dū ex ipsa scientia extollunt̄. & ibi
peccāt ubi peccata mundare debuerāt. Nūquā con
sequunt̄ legendo p̄fectā scientiā arrogantes. Nam
quāuis sapientes in sup̄ficie uideant̄. medullit' tn̄ ue
ritatis archana n̄ tangūt. q̄a sup̄bie nube p̄pediunt̄.
semp̄ enī sup̄bi legūt. querūt. & nūquā inueniūt.
Diuine legis penetrabilia humilib' ad dm̄ intrantib'
patēt. prauis aū atq; sup̄bis claudunt̄. Nā quāuis
diuina eloq̄a in lectioē arrogantib' sit apta. in myste
rio clausa atq; occulta sint. Dū sermo dī fidelib' lux fit.
rep̄bis aū ac sup̄bis q̄dām tenebrescit. & uñ illi illumi
nant̄ īn isti cecant̄. Loc' ubi petra p̄cussa ē uocat̄ — Moyses p̄cussit petrā.
teptatio. & in loco passiōis xp̄i orta ē magna teptatio.
q̄ndo discipli illi' omīs relicto eo fugerēt. Quinq̄gesima
die p' pactū pascha. data ē lex moysi. ita & q̄nquage
sima die p' passionē dn̄i dat' ē sp̄s scs̄ sup̄ centū. xx.
hoīes. in mosayce etatis numero ɔstitutos. In uocib'
aū & tonitruis clamor p̄dicatiōis intelligit̄. In lampa
dib' claritas miraculoꝝ. In sono aū bucine fortis p̄dica
tio scōꝝ. que omīa in aduentu xp̄i cōpleta sunt.
In archa testamēti erāt reposite tabule. q̄d obseruantiā ue — De archa testamenti.
teris legis ac noui testamēti in ecctā sigcat. De lignis

ĩputrescentib⁹ fabricat̃ archa. a scĩs mente & corpe
ędificat̃ ęccła. int⁹ & foris inaurata archa. sic ęccła
~~mte & corpe~~ quasi aurũ radiare debet. tã interius
uitę splendore quã exteri⁹ uitę claritate. Corona
aurea incircuitu unitas ęcclę est. Quatuor circuli
.iiii. eugłã. q̃ in unitate ęcclę pdicant̃. q̃b⁹ accin
cta p quatuor partes hui⁹ mundi dilatata tendit̃.
Uectes quoq; de lignis sethim fiunt. q̃ eisdẽ circulis in
serunt̃. quia fortes pseuerantesq; doctores uelud
ĩputribilia qrendi st̃. q̃ instructioẽ sacroꝝ scę ęcclę
unitatẽ denuncient. & quasi intromissis circulis
archã portent. q̃ iubent̃ quoq; auro opiri. ut cũ
sermone aliis insonuerint. ipsi etiã uitę splendore
fulgescant. Hęc archa habet in se duas tabulas.
& ęccła habet in se duo testamta. Uirga autẽ aaron ue
ri sacerdotis xp̃i ihũ sceptrũ est qđ scę ęcclę cõmisit.
Propiciatoriũ sup archã ipse xp̃c insinuat̃. q̃ int dm̃ &
hoĩem medi⁹ ppiciator intuenit. Cui⁹ a dextris & a
sinistris duo cherubin consistũt. qđ ẽ plenitudo sci
entię .i. dilectio dĩ & pximi. Altare autẽ illđ corp⁹
xp̃i sigñat. siue om̃s scõs in qb⁹ semp ardet ignis di
uin⁹. & semp consumit̃ caro. Mensa fides ẽ ęcclę t
scriptura in qua pascim̃ diuersis alimoniis. Cande
labrũ sp̃s scĩ gerebat imaginẽ. q̃ septiformi gratia

93

illustrat ecclam. alii idē candelabrū xpm intelli
gūt. Hoc candelabrū habuit emunctoria q̄ duo testa
mta sigcare possūt. q̄b9 uicia purgant. oleū aū de
arborib9 oliuarū sūptū eandē grām sps̄ sci sigcat.
uā in cordib9 nrīs lumē ueritatis accendit. Taber
naculū aū p allegoriā eccla est. q̄ in hui9 mundi he
remo constituta ē. Uariis aū speciēb9 construit tab
naculū. q̄a partī uilioribus partī speciosis. p qd̄ de
monstrat alios iustos alios eē impios. Columnę sci
apli st̄ q̄ uidebant columnę eē. hinc aū bases sūt
pphę & patarchę. caput columnarū aureū xpc̄ est.
tabulę deauratę doctores dilatati in pdicatione.
Pelles arietū qd̄ aliud q̄ duces & ppositi ecclarū
designant. q̄ cū deseruire curis tēporalib9 cogun
t. oportet ut uentos & pluuias tēptationū de
hui9 mundi contrarietatib9 portent. ut hi qui
intra ecclam spiritales quasi byssus & purpura.
& iacinctus fulget. q̄ interī resplendet dū recto
res illoꝝ contra pcellas foras hui9 mundi laborat.
Velū templi in medio sigcat. qd̄ pplis eccle ea quę
pxima st̄ usq; dū adueniant uidere n̄ licet.
Tentoria ansulis assuta. circulis suspensa. funib9 in
nexa. reliqua credentiū multitudo ppli intelligi
t. q̄ pendet in funib9 fidei. xxviii. cubiti in

De Tabna culo.

longitudine. & iiii. in latitudine. legē & euangeliū significat. Decē curtine decalogū significāt. q quinq̄ genus carnalis sibimet conectunt. qa omīs iusti p donū sp̄s sci karitatis uinculo sociant. P armillas q lacertos astringunt. ppositor ualde laborantiū opa monstrant. P inaures. subditor ~~obeditor~~ obedientia. P anulos. signaculū secretor. P dextralia. bona opa. Vasa aurea. intelligentia bonitatis. P iacinctū. spes celestium. P purpurā. tolerantia passionū. P bistinctū coccum. caritas dī & pximi. P bissū. scīmonię splendidissim⁹ candor ostendit. P pilos caprarū ex qb⁹ ciliciorū asperitas contexit. dura penitentię afflictio designatur. Ex tanta diuersitate opū unū oficit tabnaclm.

Porro ligna sethim iputribilia sūt scōr mentes. q carne sī incorrupti. Lapides pciosi apli sī & confessores & omīs sci. Vnguentū. crisma est q unguit omīs iusti.

De duob⁹ hircis.

Huc uidendū ē de duob⁹ hircis sup quos sors mittit. una dnō. & altera capro emissario.

Si esset scs omīs pplś dī. n̄ essent duę sortes sup hircis. s; sors una & hostia una. Dū aū multi sūt uocati pauci ū electi. pars hostię q a pplō offert dnō imolat. pars altera abicit. sors tn̄ cadit sup utrūq;. ut merito suo unq̄sq; t recipiat t piciat. Hirc⁹ ū ē q recipit & q dimittit. Omīs enī peccauerūt

& eget gr̄a dī. Q̄ aute in sorte dī uenit occidit̄. q̄a
ꝓpt illū mortificam̄ tota die. & mortui sum̄ & uita
nr̄a abscondita ē cū ipso. Q̄ u̇ in heremū mittit̄. fun
dunt̄ sup̄ illū p̄ces. ut peccata ꝓplī ferat in solitudinē.
q̄a sup̄ peccatores uenit om̄is sanḡs iustus. De ariete
aū q̄ cū hircis accipit̄. possūt sentiri illa q̄ de ariete
supi⁹ dicta sī. t de ih̄u & barraba hec dici possūt. q̄d alt̄
in sorte dn̄i ueniēs occisus ē. alt̄ maledict⁹ in desertū
missus iudeoꝝ. peccata ꝓplī portās clamantis. crucifige
crucifige eū. Homo aū q̄ hircū duxit pilatus ēē po
test. cui⁹ sententia dimissus ē q̄ lot⁹ dr̄. Accepta enī
aqua lauit man⁹ suas corā om̄i ꝓplō dicēs. innocēs ego
sū a sanguine iusti hui⁹. Vitulū offerim⁹. cū supbiā hu
militate uincim⁹. Ouē u̇ t arietē īmolam⁹. cū uerā inno
centiā ɔseruam⁹. Hedū aū offerim⁹. cū fetorē luxurię car
nis castigatioē & ɔtta cordis ɔpūctioē lauam⁹. Turturē
offerim⁹. cū hui⁹ exilij erūnas in solitudine m̄tis deplora
m⁹ dicendo cū psalmista. heu m̄ q̄a incolat⁹ m̄s ꝓlonga
t⁹ ē. Colūbā offerim⁹. cū simplicitatē colūbę imitam̄.
ut nulli machinem̄ dolos. Panes in clibano coctos offe
rim⁹. cū nullis t̄bulatioīb⁹ ab unitate ęcclę diuidim̄.
Panes azymos a sartagine dō offerim⁹. cū zelū iusticię
ex misc̄dię uiscerib⁹ moderam̄. Panē etiā in crati
cula coctū offerim⁹. cū zelo abstinentię ieiuniis &

De Sacrificiis.

De .vi. ciuitatib' intra repmissiois.

Josue.

oratioib' maceram' carnē nrām. Sūt & alię hostię multiplices. q̄ p diusis occasioib' offerunt. Sex refugij ciuitates q̄ st̄ in tra repmissiois. hoc ē iuxta bosor citra iordanē in solitudine q̄ intptat angusta cellula t modica. & optime t̄ cueniet. qa de sorte ruben ē. Ipse ē q̄ thorū pat̄s sui maculauit illicite. Est & ramoth de sorte gat. q̄ intptat excelsa mors. t uisio mortis. Vere enī excelsa mors penitēntia eē dicenda ē. cū mortificatis mēbris deducit hō ad excelsa celoꝝ. unde fuerat añ dilapsus. siue istā carnis mortē q̄ generalit̄ omī homini īminet, illa ad cōparationē ei' rationabilit̄ excelsa noīat. qa multū nobili' ē p penitētiā mori q̄ cōmuni hac morte dissolui. Si aū uisionē mortis intelligere uelim'. ita potest intelligi. qa cū sum' in penitētia constituti. & ante oculos ponim' gehennę inferni q; tormenta. uidem' ipsā speciē mortis. de qua penitentię beneficio liberem. Tantū memineris te in ancillę filij ciuitate agere penitentiā. qa omīs q̄ peccat seruus est peccati. & formā serui accipiens humilies te usq; ad mortē. Est gaulon in finib' manasse q̄ intptat uolutatio. Et tu memineris t̄ in cilicio & cinere uolutandū. & hoc in finib' manasse. qđ intptat obliuio. ut obliuiscēs ea q̄ añ gessisti. in priora te extendas. Hię ḡ inha-

bita . ut ꝑ angustias mortē & uolutationē & irā ꝑse
cutoris euadas . & spē salutis inuenias . Tu deinde
in his si aliqđ utilit̄ egeris . etiā ad cades in t͞rā repmis
sionis q̄ ē in galilea poteris puenire . q̄ intp̄tat̄ scā . ut
cū tribulatioē op⁹ corruptiōis abieceris . etiā ad scām ec
cl̄am tribuat̄ ascensus . & in neptali sorte q̄ dicit̄ uitis
remissa . ut de sacramēto dnici sanguinis participari
merearis . Sed nec chebron t̄ adit⁹ claudit̄ . q̄ int
p̄tat̄ coniunctio siue coniugiū . Reuertit̄ enī anima
tua ad uirū suū . i . ad scm̄ dm̄ a q̄ tēpore peccami
nū fuerat uiduata . sicq; etiā sextā ciuitatē sechē
quā ioseph nr̄ in hereditatē ↄsequit̄ . ppt̄ qđ ibi se
pult⁹ ē ualebis intrare q̄ intp̄tat̄ humer⁹ siue
labor . ut ostendas te ꝑ laborē penitentię ab errore
tuo xp̄i humeris reportatū . & adiunctū nonaginta
nouē ouib⁹ effectū . q̄a centesimā . q̄a sechē ab alieni — malachī
genis centū agnis scribit̄ ↄparata . IN LIB. REGV̄. — Archa dī capta est
Archa dī capta ab alienigenis . indicat testamtū dī
ad gentes transiturū . Vacce allophilorū archā gestan
tes . sigt̄at scōs sclō renunciantes . Vacce autē in dire
ctū ibāt uiā q̄ ducit bethsamis . Sic p̄dicatores scī
& fideles q̄q; in omī uita ad salutē subiectorū semet
ipsos exemplū monstrare debēt . Vacce gemuit . &
tū de uia n̄ declinat̄ . Sic debēt doctores int̄ scām

ecclam ↄstituti pximis omib' infirmantib' mugitū ↄ-
passiois p caritate xpi exhibere. & tm magnope caue-
De saul re. ne de uia dī p ↄpassionē exorbitet. Fili' uni' anni
erat saul cū regnare cepisset. & duob' annis regnauit.
Duob' annis ppt innocentiā & humilitatē. nā duob' an-
Vir spurius. nis regnū rite tenuit. Et egressus est uir spuri'. Mul-
ti hc spuriū ee putāt dictū eo qd sit fili' fornicatiois
de matre nobili & patre ignobili. ut noth' dr de nobili
patre matre ū ignobili. Sed certū ē eū spuriū dicere
ppt supfluā altitudinē staturę. sic uitulamina spu-
ria dicim' cū spurcula ultra modū crescūt. Philiste'
ḡ contra dauid ad pugnā egressus. sigcat diabolū q in-
t gentes pncipatū tenebat. contra xpm ad pliū pperan-
tē. Altitudo ei' supbiā diaboli demonstrat. Saul nisus
ē dauid configere lancea in parietē. sic iudei q magis
a xpo audierūt mysteria q latebāt in passioē carnis ei'.
eo magis ipsū in anima & carne interficere conabantur.
& quasi in uesaniā uersi ceperūt occidere uī amare
debuerāt. Misit ḡ saul satellites suos in domū dauid ut cu-
ut interficeret mane. stodiret eū. Sic iudei xpo in sepulchro posito custodes de-
putare legunt. ne corp' xpi a discipls raperet. Hoc de-
niq; est hic figuraliť xpm uoluisse interficere. qa uolebāt
iudei nom resurrectiois ei' mendacio extinguere. Mi-
chol q celauit dauid sigcat ecclām credentiū q xpm n a

96

iudeis infectū credit & p̄dicat. Umbra iuniperi in q̄ helyas obdormiuit significat delectationē peccati q̄d pungit. panis subcinericius quē surgēs inuenit ad caput & comedit. significat panē anglorum. q̄ factus hō peccata nr̄a portauit. quē comedit q̄ prius p̄ penitentiā surgit. Q̄ iterū dicit obdormisse s; n̄ in umbra iuniperi. significat delectationē illius cibi in q̄ hō quiescit. Q̄ surrexit & iterū comedit. & in fortitudine cibi illius usq; ad montē dī oreb p̄rexit. Significat aliā comestionē eiusdē cibi q̄ excitat hōiē & accingi facit ad laborē. p̄ aliorum utilitatē. donec p̄ueniat ad supni montis uisionē. q̄ dicitur mōs coagulatus mōs pinguis. Omnis lapis p̄ciosus opimentū tuū. hoc ē omīs angelici sp̄s t̄ subiecti. t̄ uenerationē exhibentes. & te quasi uestimentū p̄ciosū circū ornantes. Hic ergo lucifer q̄a in tanta dignitate se sublimatū uidit. ceteros angelicos sp̄s sup̄biendo contēpsit. dō creatori suo inuidendo ipsi parificari uoluit. sic de eo legitur in ysaia. Conscendā sup̄ astra celi. i. supra angelos exaltabor. ecce sup̄bia. Sedebo in monte testamenti in lateribus aq̄lonis & ero similis altissimo. ecce inuidia. dō enī de sua altitudine inuidebat. Verba q̄dē n̄ dixit. s; hec cogitando uoluit. Q̄a ergo & alios contēpsit. & creatori suo inuidia in eū p̄ deliberationē habita sup̄be parificari uoluit. irremissibiliter peccauit. & corruens infra se illius beatitudinis quā habiturus erat si p̄seue

Umbra iuniperi.

Omīs lapis p̄ciosus opimentū

rasset cū omīb⁹ sibi in hoc consentientib⁹ amisit.
Ubi paradisus sit in scripturis plane determinatū n̄ in-
uenit᷾. Dicit aūt scriptura locū esse amenissimū. plenū
esse suauitatis. in q̊ fontes & arbores diuersoꝝ fructuum
& animalia fuisse credim⁹. omīa aūt ad usus & obseq-
ū hominis. Dicūt tn̄ q̇dā paradysū in partib⁹ esse
orientis. in locis eminentiorib⁹ ad quē aquę diluuii n̄
ascenderīt. S Hieronim⁹ in ysaia. Didici a q̊dā frē ela-
mita q̇ de illis finib⁹ egrediens nc̄ ierosolimis uitā ex-
igit monachoꝝ. uenatioēs regis ēē in babylone. & omīs
gn̄is bestias muroꝝ ei⁹ tantū ambitu coherceri. Quā
tn̄ fuisse potentissimā & cāpestrib⁹ ꝑ quadrū sitā ab
angulo in angulū muri. xvi. milia tenuisse passuū.
.i. semel ꝑ girū Lxiiii. Idē refert herodot⁹ & mul-
ti alii q̇ grecas hystorias ꝯscripserīt. Arx aūt .i. capi-
toliū urbis ē turris. q̄ edificata p⁹ diluuiū in altitu-
dine. iiii. dicit᷾ tenēre passuū. paulatī de lato in
angustias coartata. ut pondus īminēs facili⁹ ab alti-
orib⁹ sustentet᷾. Describūt ibi tēpla marmorea. au-
reas statuas. plateas lapideas auro fulgentes. & plu-
ra q̄ incredibilia uideant᷾. S; exceptis muris cōtili-
b⁹ q̇ ꝑꝑ bestias concludendas p⁹ annos plurimos instau-
rant᷾. omē in medio spaciū solitudo ē. & uere cōple-
tū est in ea uaticiniū ysaię. scopabo eū in scopa te-

res. Quod hereo littere & more serpentis trā comedo
tuę ē uoluntatis. q historicā tantū intptationē au
dire uoluisti. Tu piect⁹ es de sepulchro tuo quasi
stirps inutilis. Narrant hebrei huiuscemodi fabulā.
Euilmarodach q patre nabuchodonosor uiuente p
vii. annos int bestias añ regnauerat. postquā resti
tut⁹ in regno est. usq; ad mortē patris cū ioachī re
ge in uinculis fuit. Quo mortuo cū rursus in reg
nū succederet. & ñ susciperetur a pricipib⁹ q metue
bāt ne uiueret q dicebatur extinct⁹. ut fidē mor
tui patris faceret aperuit sepulchrū. & cadauer eius
unco & funib⁹ traxit. Et est sensus. Sepultis omni
b⁹ a te interfectis. tu solus insepult⁹ iacebis. Qui nu
triti sunt in croceis. i. in deliciis. amplexantur sterco
ra. i. curā uentris. Opera danielis suse metropolis est — De Daniele.
elamitarū. in qua danihel sedm historiā iosephi turrī
extruxit excelsā & quadro ędificatā marmore. tan
te q magnitudinis & pulchritudinis. ut usq; in psens
noua esse uideatur. & in ea regū psarū atq; medorū con
duntur reliquię. & custos siue ędituus ac sacerdos eiusdē
loci iudeus est. Danihel interpretatur iudiciū di. siue qa
in presbiterorū iudiciū sententiā diuine examinati
onis exhibuit. dū repta eorū falsitate susannā ab inte
ritu liberauit. siue qđ uisiones & somnia quib⁹ p singla que

dā & enigmata futura monstrabant sagaci mte discer-
nēs aperuit. Siqͥdē & desideriorum uir appellat est. qͥa
panē desiderij n̄ manducauit. & uinū concupiscentię
n̄ bibit. Hic de xp̄o auctor manifestior pphārū in p-
phetia sua claro sermone regna orbis pnuntiat. &
temp aduent xp̄i manifestissima pdicatioē annotat.
Ego nabuchodonosor oculos meos leuaui. Nisi oculos
leuasset ad cęlū. sensū pstinū n̄ recepisset. Qd autē
dicit sensū sibi redditū. ostendit n̄ formā se amis-
se s; mtē. optimates & magistrat mei reqͥsierūt me.
iuxta eos qͥ hystorię contradicūt omīs angelicę forti-
tudines reqͥsiturę st diabolū. & in tantā crescet for-
titudinē qͥ quondā aduersus dm̄ supbierat. ut maior
futur sit quā fuit an̄ peccatū. Baltasar rex fec conui-
uiū grande. Sciendū ē n̄ esse hc̄ filiū nabuchodono-
sor ut uulgo legentes arbitrant. s; iuxta berosū qui
chaldeā scripsit hystoriā & iosephū qͥ berosū seqͥt. p
nabuchodonosor qͥ regnauit xl. annis & tb. successis-
se in regnū ei filiū qͥ uocabat evilmerodach. p hē
fili eius neglisar. p quē fili ei laborsordoch. qͥ mor-
tuo fili eius balthasar. Precepit ergo iā temulent ut
afferrent uasa. Joseph scribit in decimo antiqͥtatis
libro. obsessa babylonia a medis & psis dario & cyro.
in tantā uenisse baltasar regē babilonis obliuionē

sui . ut celeberrimū iniret conuiuiū . & obsessus uaca-
ret epulis . & ideo nocte eadē capt9 & iugulat9.
Quatuor uentos celi quatuor arbitror angelicas pote-
states . q'b9 p̄ncipalia regna cōmissa s̄t . sc̄dm illd . consti-
tuit t̄minos ppłoꝝ . Celi esse dicunt . qa un9q'sq; angl's fa-
cit p eo regno qd sibi creditū est . Euulse sūt alę eius
leenę . cetera regna sig̃at q'b9 p̄us imp̄abat . q' c.xx.
satrapis p̄fuerūt . aliı̇ tres reges p̄sarū p9 cyrū fuisse
autumāt . & q̄ illis sit noīa reticēt . Hos u̇ cū p9 cyrū
q' regnauit annis xxx . sciam9 apd p̄sas regnasse cā-
bisē filiū ei9 . & frēs magos . & deinceps dariū cuius
scdo anno edificari ceptū est tēplū in hierłm . q'ntū
xersen filiū dariı̇ . sextū artabanū . septimū artar-
xersen . octauū serxen . nonū sogdianū . decimū
dariū cognomīto nothon . undecimū artarxersē .
q' cognominat9 ē ochus . duodecimū aliū artarxersē .
xiii . arsē nochi filiū . xiiii . dariū arsami filiū . q'
ab alexandro macedonū rege sup̄at9 ē . Tres ordines
in ore regni p̄sarū t̄a regna debem9 accip̄e . Surge
comede carnes . p . illd tēp9 sig̃at quando sub assue-
ro aman agente una die om̄s iudei iussi s̄t trucida-
ri . n̄ aūt deuorauit eos . s; sic dicebat ei . ut conat9
tantū fuerit . Vndecimū cornu undecimū sur-
recturū esse sig̃at paruulū regē . i . antixp̄m . qui

tres reges de dece regib' supatur sit. rege egyptiorum. affrice. & ethiopie. Post hoc aspiciebam. & ecce aries quasi pardus & alas. Tertiu regnu macedonu pardo bestie uelocissime coparatur. q pceps fert. & saltu in morte ruit. Quatuor capita duces ei' q postea successores regni extiterut. ptolomeu. seleucu. philippu. antigonu. (egiptu, asia, siria, babiloniam)
Et ecce aries un' stabat. i. auunculus cyri. Postea uidi ariete cornib' uentilante contra oriente & contra meridie. n ipsu ariete cyru uidelicet t dariu s; dariu alteru q ultim' potentie psice rex fuit. que supauit alexander. Iste rex potentissim' fuit. & ditissim'. ut ta grece qua latine narrat hystorie. Hirc' capraru alexander fuit. duo confregit cornua medos atq; psas rex ipudens antyoch' epyphanes. Post alexandru antyoch' hierosolima & uniuersa uastasse. & in teplo posuisse statua iouis. Et stupeba ad uisione. Hos reges audierat. & coru noia nesciebat. Futura cognouerat. & q futura esset tepe dubi' fluctuabat. Daniel uir desideriorum. Oi's scs habes in se anime pulchritudine. amat adno. Princeps regni psaru. hoc e angls cui psis edita e. ne captiuoru omis ppls dimitteret;

Confortabit(ur) rex austri. Ptolomeum indicat la
gi filium qui primus regnauit in egypto. & uir pruden
tissimus fortissimusque ac ditissimus fuit. ac tante po
tentie. ut pirrum regem epirotarum expulsum restitu
eret in regnum. ciprumque obtineret. ac fenicem.
Secundus ptolomeus philadelfus filius ptolomei superio
ris. sub quo septuaginta interpretes alexandrie scriptu
ram sanctam in grecum dicuntur uertisse sermonem. qui &
eleazaro pontifici multa hierosolimam & in templi
donaria uasa transmisit. Et post finem annorum fi
lia regis austri ueniet ad regem. a. f. a. Primus syrie ut
ut diximus regnauit seleucus cognomento nicanor.
Secundus antiochus qui appellatur est sother. tercius ipse antyo
chus qui uocabatur theos id est deus. Iste aduersus ptolome
um philadelfum qui secundus imperabat egiptiis gessit bella
quam plurima. & totis babiloniis atque orientis
uiribus dimicauit. Uolensque ptolomeus philadelfus
post annos multos molestum finire certamen. filiam su
am nomine beronicem antiocho uxorem dedit. qui de
priore uxore nomine laodice habebat duos fili
os. seleuticum callimachum. & antiochum. antiochus
autem beronicem consortem regni habere se dicens. & lao
dicem in concubine loco. Post multum uero temporis

amore supat' laodicē cū liberis suis reduxit in regia.
Que metuens ambiguū viri animū · ne beronicē redu
ceret · uirū p ministros ueneno interfecit. & hoc ē
qd nc dicit. p' multos annos ptolomeus & antioch'
facient amicitias. Et n̄ p' multū tēpis filia aust
hoc ē ptolomei ueniet ad regē id ē antiochū · ut in
patrē ac maritū iungat amicitias. Et stabit de
germine radicū ei'. p. & cū ex. & i p. r. aq̄lonis.
Occisa beronice & mortuo ptolomeo philadelfo. fr
ei' ptolome' euergetes successit in regnū . & uenit
cū magno exercitu · & ingressus ē puinciā regis
aq̄lonis . id ē seleucij callimachi & abusus ē eis. &
obtinuit. & diripiens quadraginta milia talentoꝝ
argenti tulit & uasa pciosa · simulacra q; deoꝝ
duo milia q̄ngenta · Filij aū ei'. p. Post fugā &
mortē seleuci callimachi · duo filij ei' seleuc' &
antioch' magn' in ultionē parentis exercitu con
gregato aduersus ptolomeū philopatorē arma
corripiunt. Et puocat' rex austri. e. & p. Ptolo
meus philopator fili' euergetis adūsus antiochū
magnū inito certamine antioch' amisit exerci
tū & p deserta fugiens pene capt' ē. Deiciet mul
ta milia ptolome' s; n̄ pualebit. q̄a adūsari' fu

giet. & ꝯuertet͛ rex aq̇lonis. & p̄parabit multitudi-
nē. Antioch᷒ magn᷒ de sup̄iorib᷒ babilonis locis ex-
ercitū ꝯgregauit. & ptolomeo philopatre iā mor-
tuo aduersus filiū ei᷒ q̇ tūc q̄tuor annoꝝ erat dimi-
cauit. & uocabat͛ ptolome᷒ epifanes. Filii quoq;
p̄uaricatoꝝ p̄p̄li tui. ex. ut. u. In medio iudea po-
sita in contraria studia scindebant͛. aliis antiocho
aliis ptolomeo fauentib᷒. Deniq; onias sacerdos as-
sūptis iudeoꝝ plurimis fugit in egiptū. & a pto-
lomeo honorifice suscept᷒. accepit eā regionē que
heliopoleos uocabat͛. & ꝯcedente rege tēplū ex-
truxit ī egipto simile tēplo iudeoꝝ qđ p̄mansit
usq; ad ip̄m uespasiani. annis ducentis q̇nq̄ginta.
Et ueniet rex aq̇lonis & ꝯportabit. a. & ca. u. m.
Antioch᷒ magn᷒ uolens recupare iudeā & siriā ducē
ptolomei fugauit cū decē milib᷒. Et stabit ī t̄ra in-
t̄ra inclita. iudeā signat & hiet̄m ī q̇ honorifice
ē suscept᷒. Et ponet faciē suā ut ueniat ad tenen-
dū regnū uniuersū. & filiā feminarū dabit ei. Volens
antioch᷒ p̄uincias que ptolomei fuerāt possidere. fi-
liā suā cleopatrā t̄ciodecimo anno tradidit ei in
dolo. Et nō stabit nec illi᷒ erit. q̇a ptolome᷒ epipha-
nes & duces ei᷒ sentientes dolū cauti᷒ se egerūt.

Et stabit in loco ei⁹ uilissim⁹. seleucu̅ dicit cognomto
philopatore̅ filiu̅ antiochi magni. q̇ nichil dignu̅ pa-
tris gessit ĩpio. Stabit inquit in loco seleuci
frat̃ ei⁹ antioch⁹ epiphanes. cui p̃mu̅ ab his q̇ in
siria ptolomeo fauebat̃ n̄ dabit̃ honor regius.
s; postea simulatioe̅ obtinuit regnu̅ sirię. & bra-
chia pugnantis ptolomei. & uniu̇sa uastantis
expugnata sunt a facie antiochi atq; contrita. bra-
chia fortitudine̅ uocat exercit⁹. Et n̄ solu̅ ptolo-
meu̅ uicit ĩ fraudulentia. s; duce̅ fęderis hoc est
machabeu̅. Et brachia pugnantis p̄pli romani ex-
pugnet̃ ab eo. Null⁹ eni̅ iudeor̄ absq; antixp̄o
in toto unquā orbe regnauit. Et rex austri
puocabit̃ ad bellu̅ multis. a. & f. Rex austri du-
ces ptolomei philometoris uic̃ patre defuncto.
Duor̄ q̄q; regu̅ cor erit ut male. c. Nulli dubiu̅
ē q̇n antioch⁹ epiphanes pace̅ cu̅ ptolomeo fecerit
& inierit conuiuiu̅. & dolos machinat⁹ sit. Et ue-
niet sup eu̅ trieres & romani & pcutietur.
Et greca & romana narrat historia. p⁹q̄ reu̇sus
ē antioch⁹ expulsus ab egiptiis. uenisse eu̅ in iu-
deā & spoliasse te̅plu̅. & auru̅ tulisse quā pluri-
mu̅. Et reu̇tet̃ & indignabit̃ contra. & auferet

iuge sacrificiu͞. Iudei hoc nec de antixp͞o nec de antiocho epiphane. s; de romanis intelligi uolunt. Et uenient trires siue itali atq; romani & humiliabit᷑. Consurget rex uespasian⁹. surget brachia ei⁹ & semina. tit⁹ fili⁹ cu͞ exercitu. & polluet scu͞arium. auferet q; iuge sacrificiu͞. & te͞plu͞ etne desolationi. Cu͞q; corruerit subleuabunt᷑ auxilio paruo. Paruu͞ auxiliu͞ uocat. q̄a ~~mortu~~ ortus⁹ est mathathias. Et in te͞pe p̄finito p̄liabit᷑ adu͞sus eu͞ rex austri. Hęc porfiri⁹ ad antiochu͞ refert. quo͡z undecimo anno regni sui rursu͞ cont᷑ sororis suę filiu͞ ptolomeu͞ philometore͞ dimicauit.

Visio danielis p̄phę t͞tia. nabuchodonosor rex fecit statua͞. Visio danielis q͞rta. ego nabuchod᷑ q̄et⁹ era͞ in domo mea. Visio danielis q͞nta. barthasar rex fec͞ grande conuiuiu͞. Visio danielis sexta. placuit dario & constituit sup᷑. Visio danielis septima. anno p̄mo balthasar regis. Visio danielis octaua. in anno p̄mo darij filij assueri. Visio dan͞ nona. anno t͞tio ciri regis p̄sarum. Reędificent᷑ p̄ tropologias nominu͞ claustra portaru͞. p̄struat᷑ in p̄ncipio porta p̄batica. qua͞ nos esse suspicam᷑ auditu͞. p̄ que͞ utru͞ bona sit an mala. q̄ extinsec⁹

ad nos introeunt ꝯpbam⁹. q̇a fides ex auditu ē. Faci-
am⁹ qđ apls ait. si estis in fide ipsi uos ꝓbate. Restru-
at porta piscatoria. id ē uisuu nr̄oꝝ uaga semꝑ
natura. ꝑ semitas maris. hoc ē uias mundi istius.
Octoꝝ uelox ac fugitiu⁹ semꝑ aspect⁹ ē. q̇a ipse uis⁹
ꝑ sagena poterit estimari. quō q̇cq̇d aspexerit sta-
ti capit. & captū ad cordis cellaria interiora trāns-
mittat. Restruat porta in anathot. q̄ intp̄tat
respondēs signū. quā suspicam esse frontis pati-
bulū. ū signū nr̄ę salutis & dn̄icę scītatis accipim⁹.
q̄ ē & aurea lamina. ū pontifex nom̄ dn̄i manda-
t accipe. tetragrām̄aton. Vis scire q̇a n̄ incongrue
ꝑ portā hāc portę unguentarioꝝ loca sūt. q̄ ꝑ tro-
pologias nominū ab aliis uirtutib⁹ dicunt esse re-
structa. Vnguentarioꝝ aū loca q̄ sūt. n̄ illa q̄ cris-
matis scīficatiōe tangunt. Seq̇t post hęc porta
frugis. quā nos suspicam ēē oris. ac saporis officiū.
ꝑ qđ omiū seminū hoc ē ūboꝝ dī fruct⁹ egredit.
Restruat & porta stercoraria. q̄ nos suspicam ēē na-
riū siue odorat⁹ introitū. ꝑ quē nos tp̄is decepit
illecebra. & estimam⁹ ēē lucra q̄ erāt stercora.
Restruat & fortis porta. credo manuū nr̄ārū si-
ue tact⁹ officiū ē. q̇a n̄ fortit tenuim⁹ qđ teneba-

m9. & alt tulit coronā nrām. Restruant & muri
natathorie. id ē forma baptismi nri. & mistici fon
tis dirupta munimīta. q̄ st castitatis insignia. quia
soluto p luxuriā continentię pariete. uelud abruptis
obicib9. sac laticis fontis undā effudim9 atq; pdidim9.
Cui9 muri ppterea dicunt restrui. ut cognoscam9 tan
tā eē miscdiam dn̄i. ut etiā intrupte castitatis tē
pora possit restructa ad p̄ore similitudinē ɔtinen
tie uirtute reuocari. In Naū pphām hieronim9.
Qd cogitatis contra dn̄m. Cōsūmationē ipse faciet:
Non ɔsurget duplex tbulatio. LXX. N uindicabit
ds bis in idipsū. Simach9. Non sustinebt impetū an
gustię. Theodotion. N ɔsurget scda tbulatio. Loq
tur ppha tropologice adu̇sus hereticos. q bonū nescio
quē ɔfingentes dm̄. ipsū dicut ɔsūmationē mundi
esse facturū. & arguut legis dm̄ qsi crudelitatis. qd
multos puniat. & p peccatis irroget cruciat9. Qd q
ait contra dn̄m. Ipse q creauit. & ɔsūmationē eius
faciet. Qd si uob uidet crudelis & rigid9. & cruent9.
qd in diluuio gen9 deleuit humanū. sup sodamā &
gomorrā ignē pluit & sulphur. egiptios submersit
fluctib9. isrlitarū cadauera pstrauit in deserto. ui
dete eū ideo ad p̄sens reddidisse supplicia. ne ī ętnū

puniret. Certe aut uera st̄ q̄ locuti st̄ pph̄e aut falsa. Si uera st̄. q̄d de seueritate ei⁹ conant᷑ dicere. Ipsi dixerī. n̄ uindicabit d̄s bis ī idipsū in t᷑bulatioē. Sin aū falsa st̄. & falsū ē hoc q̄d d̄r. n̄ ɔsurget duplex t᷑bulatio. Est ḡ & crudelitas q̄ descripta ē. Q̄d siue rū ē & negare n̄ poterī. dicente pph̄a. n̄ uindicabit d̄s bis in idipsū in t᷑bulatioē. ḡ q̄ puniti st̄ p̄ea n̄ puniunt᷑. Si aū postea puniunt᷑. scriptura menti t᷑. q̄d dicē nefas ē. Receperūt ḡ & q̄ in diluuio perierūt. & sodomite. egiptii q; & isr̄lite ī solitudine in uita sua. Querat hic aliq̄s. Si q̄s fidelis de p̄hensus in adulterio decollet᷑. q̄d de eo postea fiet. Aut puniet᷑. & falsū ē q̄d d̄r. n̄ uindicabit d̄s bis in idipsū. aut n̄ puniet᷑. & optandū ē adulteris. ut in p̄sentiarū breui & cita pena cruciat⁹ frustrent᷑ etnū. Ad q̄d respondebim⁹. d̄m ut omīū rerū. ita suppliciorū q̄q; scire mīsuras. & n̄ ponere (ł punire) sententiā iudici (ł tis). nec illi in peccatorē exercende de hīc pene auferri potestatē. Potest & magnū peccatū magnis diutnis q; elui cruciatib⁹. Si q̄s aū punit᷑ sit ut ille in lege q̄ isr̄litā maledixit. & q̄ sabbato ligna collegerat. tales postea n̄ puniri. q̄a culpa leuis p̄senti supplicio cōpensata sit. Lerneū anguē

103

fabulę fert̄ multis ex medio capite pullulasse serpentib⁹. Et scillā siculi monstrū freti. facie q̇dē uirginali. s; succinctā canib⁹ miseroꝝ lace rasse naufragia. uicto in eodē littore syrenarū homerice mortifero carmine. Que ut uitaret ulixes. clausisse aures dr̄. & malū insupabile prudenti uitasse ꝯsilio. hoc ego cū cuperē facere. & hereticoꝝ rabiē declinare. iuxta ꝓphām obmutui & humiliat⁹ sū. Audiui lidde quendā de hebreis q̇ sapiens ~~de hebreis~~ apd eos & deuterote uocabat narrantē huiꝰmodi fabulā. Sedechias in q̇t a nabuchodonosor rege capt⁹. in reblatha antiochie. uariis q; irrisus modis duct⁹ ē in babilonē. Vbi quadā die nabuchodonosor cū conuiuii festa celebraret. iussit ei dari potionē. qua hausta uentr̄ potantis solueret in fluxū. ac subito introductū añ ora epulantiū cōpulsū q;. statī uentris pollutū stercore. Et hoc ē qd dicit hic scriptura. Ve q̇ potū dat amico suo mittes fel suū & inebrians. Qd scilicet q̇ rex potentissim⁹ erat. ad tale dedec⁹ sit adduct⁹. Vn̄ & cōminat eid̄s. q̇d & ipse bibiturus sit simile potionē. & passurus omiā eodē modo. Avē ora ex. intpt̄ib⁹.

Post mortem alexandri macedonis. comites eius cum regnum
illud amplissimum non pacifice inter se diuisisset. immo dissi-
passet. ptolomeos reges cepit egyptus habere. Quorum
primus lagi filius. multos ex iudea captiuos in egyptum tran-
stulit. Huic succedens alius ptolomeus philadelfus. omnes quos
ille adduxerat subiugatos. liberos redire permisit. pe-
tiuitque ab eleazaro tunc pontifice dari sibi scripturas.
quas profecto audierat fama predicante diuinas. et ideo
concupiuit habere in bibliotheca quam nobilissimam fecerat.
Has ei cum idem misisset pontifex hebreas. post ille etiam in-
terpretes postulauit. Et dati sunt ei. Lxx.ii. de singulis tri-
bubus seni homines. lingue utriusque doctissimi. hebree
scilicet atque grece. Quorum interpretatio ut septuaginta uo-
caretur. iam obtinuit consuetudo. Traditur sane ammirabi-
le ac stupendum. planeque diuinum. in eorum fuisse uerbis con-
sensum. ut cum ad hoc opus separati singuli sederent. ita enim
eorum fidem ptolomeo explorare placuit. in illo uerbo quod
idem significaret et tantundem ualeret. ut uerborum ordine.
alter ab altero discreparet. Sed tamquam si unus esset interpres
ita quod omnes interpretati sunt unum erat. quoniam reuera spiritus erat
unus in omnibus. et ideo tam mirabile munus dei acceperant. ut
illarum scripturarum non tamquam humanarum. sed sicut erant tan-
quam diuinarum etiam isto modo commendaretur auctoritas. creditu-

ris quandoq; gentib' pfutura. qđ iā uidem' effectum. Nā cū fuerit & alij intptes q ex hebrea lingua in grecā sacra eloqa transtulerīt. sic aqla. simach'. & theodocion. sic etiā illa ē intptatio cui' auctor n̄ apparet. & ob hoc sine nomine intptis qnta editio nuncupat. Hanc tn̄ q septuaginta ē tanq sola esset sic recipit ęcclā. eaq; utunt greci xpiani. quoꝝ pleriq; utrū alia sit aliq ignorat. Ex hac Lxx. intptatioē etiā in latinā linguā intptatū ē. qđ ęcclę latinę habet. Quāuis n̄ defuerit tēpib' nr̄is hieronim' pbr. hō doctissim'. & omniū triū linguarū perit'. q n̄ ex greco s; ex hebreo in latinū eloqū easdē scripturas ꝯuertit. Sed eius tā litteraturā translationē quāuis iudei fateant ueracē. Lxx. duos intptes in multis errasse contendat. tn̄ ęcclę xpi tot hoīū auctoritati ab eleazaro tūc pontifice ad hoc tantū op' electoꝝ. neminē iudicāt pferendū. qa & si in eis un' n̄ apparuisset sp̄s. sine dubio diuin'. s; int se u̅ba intptatiōis suę. Lxx. docti more hominū ꝯtulisset. ut qđ placuisset omnib' hoc maneret. null' eis un' intpres debuit anponi. Cū g tantū in eis signū diuinitatis apparuit. pfecto qsqs ali' illarū scptrarum ex hebrea in qualibet aliā linguā intpres ē uerax. aut ꝯgruit illis Lxx. intptib'. aut si n̄ congruere

uidetur. altitudo ibi prophetica esse credenda est. Spiritus enim
qui in prophetis erat quando illa dixerunt. idem ipse erat etiam
in Lxx. uiris. quando illa interpretati sunt. qui profecto aucto-
ritate diuina & aliud dicere potuit. tanquam propheta il-
le utrumque dixisset. quia utrumque idem spiritus diceret. & hoc
ipsum aliter. ut si non eadem uerba. idem tamen sensus bene intel-
ligentibus dilucesceret. & aliquid addere. ut etiam hic
ostenderetur. non humanam fuisse in illo opere seruitutem
quam uerbis dicebat interpres. sed diuinam potius ~~seruitutem~~
potestatem. quae mentem replebat & regebat interpretis.
Sic ergo oportet nichil aliud intueamur in scripturis illis. nisi
quod per homines dixerit spiritus dei. Quicquid est in hebreis codi-
cibus & non est in istis. per istos ea maluit quam per illos idem spiritus di-
cere. sic ostendens utrosque fuisse prophetas. Isto enim modo
alia per ysaiam. alia per hieremiam. alia per alium aliumque prophe-
tam. vt aliter eadem per hunc ac per illum dixit ut uoluit.
Quicquid porro apud utrosque inuenitur. per utrosque dicere uo-
luit unus atque idem spiritus. sed ita ut illi precederent prophe-
tando. sequerentur isti illos interpretando. quia sicut in il-
lis uera & concordia dicentibus unus spiritus pacis fuit.
sic & in istis non secum conferentibus & tamen tanquam ore uno
cuncta interpretantibus. idem profecto spiritus apparuit unus.
Nabuchodonosor significat diabolum. babilonia infer-

nū. milites ei⁹ malignos sp̄s. hierl̄m ecclām. celestē q;
patriā. Iudei uidt̄ quoꝝ alii electi st̄ alii repbati. sig-
nificāt electos & repbos. q̊s an̄ resurrectionē dn̄i oms̄
attraxerat diabolus ī suā babiloniā. id ē in infernū.
& dānauit opib⁹ duris. idest dānosis suppliciis. S; xp̄c
designat⁹ p ciru debellatis & suppressis p̄us regnis q̄
uicinis erāt. hoc est aeriis potestatib⁹ q̄ seducūt corda fi-
deliū. p mortē suā angelica uirtute potent triūphauit.
ipsūq; diabolū & infernū spoliauit. liberās oms̄ scōs
& electos q̊s secū pduxit ī etnā mansionē dī.

Sinagoga chore cū p ausus sui temeritate tre hiatu vi-
ua fuisset absorta. arule tn̄ eoꝝ in qb⁹ ignē accendebāt
alienū. a dn̄o circūdari iubent altario. ob hoc qa scīfi-
catę fuisse dicunt. Quas nos animas eoꝝ ēē sentim⁹.
in qb⁹ adulterinū flāmę calorē p̄sūpta libtate susce-
pāt. & idō uiui degluttiunt. arule ū eoꝝ pire phibent.

Sicut int̄ cantica omīa ueteris & noui testam̄ti canti-
cū salomonis p excellentiā canticū canticoꝝ appel-
lat. sic lamtatioēs hieremie int̄ oms̄. Fuerūt hę
lamtatioēs apd hebreos metr ratioē ɔposite. qd ī
translatioē seruari n̄ potuit. Habuerūt qq; in p̄nci-
pio singlarū sententiarū singlās alphabeti litte-
ras ordinatas. qd translator seruare n̄ potuit.

s; singla elemta singlis sententiis seorsu pposuit. q̄ȥ int̄ptatio ppis inerat sententiis. Salomon ille mirabilis q̄ meruit assistrici dei hoc ē sapientie copulari. in alienigenaru mulieru incurrit amplexus. & in uinculo libidinis laqueat⁹. etia sacilegii errore se polluit. quo simulacru chamos moabitido idolo fabricauit. S; qa p pphām culpā erroris agnouit. nuqd medicine celestis extorris ē. At forsitan dicas. Hus q̄ eu in canone lego penituisse & uenia ꝯsecutu. Audi fr. Penitutia ei⁹ q̄ n̄ scribit publicis legib⁹ fortasse aliq̄ ido acceptabile dicut. qa n̄ ad facie ppli. s; in secreto ꝯscientie dō teste penituit. Venia au ex hoc consecutu ee agnoscim⁹. qa cu solut⁹ fuisset a corpe. sepultu illu int̄ isrlitaru regu corpora scriptura ꝯmemorat. Q̄d tu alibi peccatorib⁹ regib⁹ abnegatu esse cognoscim⁹. q̄ usq; in fine uite sue ī pposita puisitate manserīt. Et ido, quia int̄ reges iustos meruit sepeliri. n̄ fuit alien⁹ a uenia. Venia au ipsa sine penitutia n̄ potuit pmereri.

Siras. Cantica. Copunctio aīe dm diu desiderantis q̄si osculu ē dni. osculat⁹ enī q̄tiens ei⁹ amore copungit. Puer n̄ du ꝯgruit amori. senex ab eo desiit. puer etenī n̄ studet. senex cepat sed declinauerat. curit adolescentule q̄ feruet amore.

Filii matis mee pugnauerit ꝯtra me. Benignitas di mat

ē hoīs. ido angls q̄ lapsus ē impugnat hominē. Posue
rūt me custodē ī uineis. u. m. n̄. c. id ē aīām meā custo
dire neglexi. q̄ t'renis inuoluta labit' a sua custodia. io
n̄ refulsit m̄ sol iusticię q̄a deuotionē n̄ seruaui. Vine
ā meā n̄. c. quę spinas n̄ uuā attulit. reddēs pecca
tū p fructu. Nigra sū s; formosa. Just' ↄfitet' qđ fu
it & qđ ē. & n̄ peccata celat. nec dona ingrat' negat.
Jō dič ęccła nigra sū ex me sič tab. c. id ē tenebrę gn̄ti
ū. formosa p gr̄ām sič pelles sal. i. q̄ mortificati obę
diuīt regi. Penitūtia afflicti pelles sīt salomonis.
Salomon pellib' tēplū opuit. q̄ signat obseq̄ū regis.
t anımę dō adherentis. Pelles fiunt salomonis. q̄ se ma
cerando ī obseq̄ū ueri pacifici redeunt. Nolite me ↄsi
derare qđ fusca sū. q. d. m. sol. Sol t'bulationis exercita
tio. t xp̄c p cui' amore h' patior. ipse ueniens decolora
uit me. pceptis ostūdēs q̄a in lege pulchra n̄ fui.
Sol quē arti' tangit decolorat. ita quē gr̄ā ampli' ui
sitat, & cui magis ppinquāt magis se nouit peccatorē.
Tota pulchra. Venit ęccłā de libano. i. de pncipio fidei.
uenit a latibulis leonū. & a montib' pardoꝝ. Jdō tota
pulchra dr'. q̄a cotidie p penitūtiā se mundat. dū
flendo abluit minima & a maiorib' se obseruat.
Et uestimīta hīt candida. q̄a & si peccet in fide. iustici

quia tamen seruat anima deo adherens. ortum mentis ingre-
ditur. in quo est abundantia uirtutum & flores ser-
monum. Comedi fauum. comedit nec saciabitur.
qui epulas sanctorum didicit. & iustorum exempla nouit. [scripture]
nec tamen uitam correxit. Bibit & non inebriabitur.
qui precepta uite letabundus audit. sed ad implendum pi-
ger remanet. Sermo suasorius dulcis ut mel. qui
peccatorem in ipsa suauitate conpungit. & est
sermo feruentior qui inebriat sicut uinum & cor ho-
minis letificat. Est etiam lactans sermo. purus
& candidus. Hos cibos sermonum epulandos spon-
sus dat proximis. dicens. comedite & inebriamini.
Surge aquilo. Aquilo frigidus qui constringit & torpere fa-
cit. est inmundus spiritus. quia quos possidet a bono opere
torpentes reddit. Auster calidus spiritus sanctus est. quia
torpore relaxatos feruere facit. ut bona cum
desiderio studeat operari. Surge aquilo. id est diabo-
lus ab ecclesia ut fidelis anima discedat. & auster
ueniat. id est spiritus sanctus ueniat. qui igne karitatis tor-
porem negligentie soluat. ut fluant aromata
id est odores uirtutum emittat. Anima ortus conclusus
dicitur. quia bona intentione se circumsepit. ne irruat ho-
stis qui interiora diripiat. Hic ortus muralis septus

spū claudit². in q̊ uitis redolet. flagrat oleū. rosa
renidet. in uite religio. in oleo pax. in rosa pudor
uirginitatis inolescit. Arbores balsami q̄ in en
gadi crescūt uineas uocat. q̄a in modū uineę ponun
t². Sponsus ğ in uineis engadi intrat. q̄a ueniens
spm̄ dedit p̄ unctionē crismatis. in q̊ balsamū
oleo solet misceri. Vinea floret cū nouit̄ conuer
sus ad fructū spūalē p̄parat². Mala punicāt quan
do p̄fecti p̄ximos edificāt aut ūbo aut ope. Vinea
fideles sūt. q̄ florēt dū p̄ficiūt in xp̄i nouitate.
S; timendū ne heretici deprauēt. q̄a teneri ᵍ adhuc
in flore facile seduci possūt & perire. & q̄ ad p̄fe
ctionē exercitatio n̄ dū conualuerūt cito euanescūt.
Lilia adustis mēbris medent². sic sc̄i p̄ximis flāma
uicioꝝ exustis adhibēt refrigeriū consolationis.
Non ē ociosus q̄ ūbo dī tantū studet. nec pluris est
q̄ opat² q̄ q̄ cognoscende diuinitati inheret.
& aūfert² maria marthe. q̄a uerbū cognoscere
mai⁹ op⁹ ē q̄ ministrare. Op⁹ est iusticia. tēpantia.
fortitudo. sapientia. Sic areole multa hnt̄ pi
gmēta. sic xp̄c uirtutes multas. Lignū engadi
unguentū emittit. hic ē fruct⁹ ligni. Si ū incī
dat² n̄ ita fraglat. incisū lacrimā distillat.

sic xp̄c ligno cfixus ppl̄m illacrimabat. Lectulus q̄-
est ocii ē q̄ xp̄m singlarit amat. q̄ quantū potest a
mundo uacat & uirtutes int cumulat ētu tēpo-
ralia spnit. lectū sibi cū sponso in pace facit. in
q̄ q̄nto q̄eti pausat. flores ampli inuenit. qb sc
decorū sponso ostēdit. Pax otii q̄es. Sicut liliū.
N multū laudabile ē bonū cū bonis ēē. s; bonū int
malos existere. Ille uere ē bon. q̄ in bonitate psi-
stit etiā int malos posit. Sub umbra illi sedi.
Vmbra fit ex lumine & corpore. sic refrigeriū ex
corpe x̄ & deitate ē. Spāle manna .i. pluuia
spālis sapientie q̄ de celo infusa mētes pior irro-
rat. fauces obdulcat. Q hoc intelligit delectat.
nec aliū cibū q̄rit n̄ i solo pane. Fulcite me flor.
incipientes l pfecti bn operando sitis m recreatio.
ut ētu sponsū n̄ ualeo ɔtēplari. q̄escā i opib uris.
Que ē ista q̄ ascendit. de uirtute in uirtutē oms
partes mundi pdicando p totū mundū occupās.
q̄ ueri luminis ortū demonstrat. Th ē oratio.
q̄ bn agit semp orat. desiderio intētioē. & opere.
festinās ad uera bona p qb facit omia. Nardus
redolens & calens designat karitatē. cro-
c aurei coloris diuinā sapientiā. cipr aromati-

ca arbor semine candido & odoro · qd in oleo coqt
& inde fit unguentu qd cipr dr. sic bndictio gre in
karitate suscipit. cipr celestis gre bndictio.
¶ Symon obediens · andreas uirilis · iacob supplanta De Euglus.
tor · iohes gra di in latinu sonat. Q b · iiii · nomini bonu nuncius
b in agmen dni coniungim · obedientia ut audiam
uirilitate ut pugnem · supplantatioe ut pseuere
m · gra ut oseruem. Que quatuor uirtutes cardi
nales dicunt. P prudntia obedim · p iusticia uiri
lit agim · p tepantia serpente calcam · p forti
tudine gram di merem. ¶ Video hoies uelud ar
bores · ide omis hoies estimat sibi supiores uera
humilitas. Iteru posuit man sup oclos eius
ut uideret clare omia · ide p opa uisibilia inui
sibilia intelligeret. Capharnau · uilla consolati
onis. ¶ Homo pastinauit uinea · homo ds dr. ·i· plantauit.
pat humano affectu · uinea dom isrl e · sepis
e custodia anglor. lac lex e · turris teplu · agco
le sacerdotes · pegnatio di libtas nri arbitrii.
serui missi pphe · fruct uinee obedientia · de
pphis alii cesi · alii uulnerati · fili carissim uni
genit e. ¶ Apphendet vii · mulier uiru unu ·
ide vii · eccle qs dns un amat arguit & casti

gat. adorat̄ eū una fide. Septē affect⁹ in psalmis
inuenim⁹. ut ē illd. p̄m⁹ concepit dolorē & p. i.
sc̄d̄s pueri ī maturitate & cl. t̄ti⁹. incerta & occul-
ta. quart⁹. inimici mei aīām meā c. q̄nt⁹. obliuioni
dat⁹ sū tanq̄ m. a. c. sext⁹. quō lūbi mei. septim⁹.
delicta iuuentutis m. Q⁹s affect⁹ sp̄s septiformis
emundat & illuminat. Vn⁹q̄sq; quadrantē po-
test offerre. hoc ē torta panis in leuitico q̄ est
uoluntas p̄mpta. Quę cur quadrās dr̄. q̄a ex
tb⁹ ɔsistit. cogitatu. ūbo. facto. Quatuor qua-
litates sī de quib⁹ scā eugla ɔtexunt. p̄cepta.
mandata. testimonia. exempla. In p̄ceptis
iusticia. ī mandatis karitas. ī testimoniis fides.
in exemplis pfectio ɔsistat. ut sī hec. p̄cepta.
ut ihc p̄cepit xii. discipłis suis. in uiā gētiū ne
abieritis. & reliq. hoc ē diuite a malo. Mandata
aū h sī. q̄b⁹ dr̄ mandatū nouū do uob. u. d. v.
hoc ē facere bonū & karitatē īplere. Testimonia
sī q̄ in ore duoꝝ t tū testiū stant. ut ē illd. iohs
p̄hibet de me testimoniū. s; habeo testimoniū
mai⁹ iohe. pat̄ q̄ ī me manet testim. p̄h. de me.
& ipsa opa q̄ ego facio. testim. p. Exempla ū
sī. q̄ ihm imitant dicentē. discite a me q̄a mi-

tis sũ 7.h.c. & reliq. & estote pfecti sic̃ & pat ur̃ pfect' ẽ. Ysaias de iohe pphauit. Ego uox. c. in q̃ uerbũ sonat. i. pphia. & ostensio & lucerna u bi p̃sentis. Vox ẽ int̃pres animi. anim' aũ. i. intel lect' omĩu ẽ fili' di. Johes ũ uox & int̃pres animi hui'. q̃a p̃mũ mundo eũ demonstrauit. ecce agn' di. Rabbi qñ huc u. Ecce p̃sens ẽ eis q̃s fugerat ne re gẽ faceret. Iterũ p̃sens loq̃t eis. ut quoꝝ saciauit uentres. eoꝝ saciet & mẽtes doceñs eos q̃s doctores instituit. fugere laudẽ. & t̃renũ ĩpiũ. s; tantũ insistere p̃dicatioĩ. Sic accepta ɔtumelia bon' fit melior. ita mali de b̃nficio peiores.

Mistice mulier in adulterio dep̃hensa sig̃at ec cl̃am gentiũ. q̃ relinquẽs creatorẽ fornicata e rat cũ demonib'. quã inde accusat qđ ad xp̃m accedat. & quasi nouũ gen' idolat̃e reputat. Hic neutra calũnia capit' pharisẽoꝝ. s; seruata man suetudine respondet. qđ ẽ uere iusticie. q̃ sine. p. ẽ urm̃. p. ĩ. e. l. m. H aũ stati iudicat. s; inclinãs se digito scribebat ĩ t̃ra. Digito di lex sc̃pta fu it in lapide p duricia illi' ppli. nc̃ iã inclinat' ĩ hoĩe ipse custos legis ẽ. & lator legis scribens ĩ t̃ra q̃ fructũ reddat. Docet aũ nos auditis ali

cau malis n̄ temere iudicare. s; prius digito disc-
tionis nos ipsos int discutere. sic̄ & illis dic̄. q sine
peccato ē urm̄. quasi prius sitis iusti. ut p rea pu-
niatis. Si eni lex iubet puniri reos. n̄ tm̄ a simi-
lit puniendis. Ecce plena iusticia. ut iust mala
puniat. Illi g reā dimittāt. t cū ea penā subeat.
Hic aū inclināns se. de sede patris in mundū. ad decli-
nanda peccata humani gnis. digito scripsit in
tra peccata eoz. Digit dī ē sps scs. Vn̄. Si in di-
gito dī eicio. d. r. ī spū scō. Qt inclināns scpsit. ere-
ct salua misedia iusticiā indicat. erigit se ut e-
rigat illos q peccatis curuabant. Data sententia
iusticie qua illi consci maloz pcussi st. iterū scribit
in tra. ex more uultū alio uertens. ut illis sit liberū
exire qs pudebat cū exituros q plura introga-
turos. Docet aū nos sic̄ & an correctionē alteri
ita & p nos ipsos humilit inuestigare. ne idem
t aliud simile ī nobis sit. Auso uultu n̄ dedig-
nat cadentes respicere. Remanet solus ihc cū
muliere ī domo. i. cū eccla in mundo. Erectus
prius in iudicio iusticie. iterū erect dat senten-
tiā misedie. qa hoc utrūq; facere. ē diuine po-
tentie. Hic apte innuit a similī ēminus ac-

cusatione n̄ recipe. S; q̄a poterat timere ne
iste q̄ sine peccato ē puniret eā. dic̄ ei ut mise-
ricors p̄terita dimittēs. nec ego te condēnabo.
ut iust⁹ ne ampli⁹ peccet intēdicēs. Vade & am .i. n. p.
Due s̄t bethanie. una transiordanē. altera citra
n̄ longe ab ierlm̄ ubi lazar⁹ suscitat⁹ ē. Illa q̄ est trans-
iordanē siḡat humanā naturā sub lege naturali
an̄ fluenta gr̄e. Illa q̄ ē citra iordanē eand̄ huma-
nā naturā obedientē sub lege gr̄e. q̄ ē pxima ie-
rusalē .i. uisioī pacis p̄ karitatē. i q̄ xp̄c mortu-
u suscitat q̄a a peccato liberat. Nich aliud ē
iudiciū n̄ etn̄a dānatio. n̄ cognoscē & n̄ credere
i filiū dī. sic̄ nich aliud ē beatitudo & uita n̄ cre-
dere & cognoscere filiū dī. Omīs q̄ male ag̃ .o. l.
q̄ ē initiatioē mali. & cui placet malū. n̄ con-
iungit̄ luci s; fugat eā. Erāt opa eoꝝ mala.
Opa .i. ipietas & incredulitas & odiū etn̄e lucis. 7
nolle eā aspicere. 7 uelle in tenebris peccatorū
remanere. Sychar .i. ɔclusio t ram⁹ .i. genti-
lis ppl̄s ɔclusus sub peccato. q̄ ē ram⁹ de oleastro
excisus. & bone oliue insert⁹. iuxta pdiū .i. iuxta
agrū. Vade & lauare in natatoria syloe. Siloa
fōs ē ad radicē montis syon. q̄ n̄ iugib⁹ aq̄s s; inc-

Jol̄s eu̅a̅.

tis horis ebullit p concaua terrarum. ubi cecus lota facie lumen recipit. quia cecitas iudeorum t quorumcumque fidelium non potest sanari nisi doctrina aquarum .x. que sine strepitu & clamore uborum leniter fluit. Vnde ysaias. Aque syloe que uadunt cum silentio. monet bonos & terrens malos.] Facta sunt encenia. Cenon .i. nouum. inde encenare innouare t initiare. encenia erant festa dedicationis templi que facta fuerant a iuda tempore hiemis. Hiemis significat iudeos frigidos. qui non accedunt ad ignem .i. non credunt in xpm. Porticus salomonis. ubi salomon stare solebat ad orandum.] Eamus & nos ut moriamur cum illo. ait thomas. Ecce uerus amantium affectus cum illo uiuere t mori. Mistice quatuor dies sunt mortis. Nascitur homo cum originali peccato. ecce unus dies mortis. Postquam uenit ad rationales annos. naturalem legem que dicit in corde. quod tibi non uis fieri. alii ne feceris. transgreditur. ecce secundus dies mortis. Data est etiam lex scripta prohibens mala que etiam ipsa contemnitur. ecce tertius dies mortis. Additur euangelium. predicatur xpc. uita que eterna. & econtra gehenna. sed contemnunt homines. ecce quartus dies mortis. in qua putet homo. sed nec tales relinquit misericordia. In bethaniam uenit ihc. ut resuscitatio lazari artius memorie omnium traderetur.

& inexcusabiles iudei confunderentur tractantes
de morte tanti suscitatoris. Bethania .i. dom' obe-
dientiae. ipse obediens docet ecclam obedientiā.
q̄ ē in monte oliueti .i. misēdie. nec abscondi po-
test. in q̄ suscitat sepultos a grauib' peccatis. ibi fit
cena in fide & deuotioē iustoꝝ. Martha ministrat.
dū qlibet fidelis opa deuotioīs dnō īpendit. Libra
unguenti .i. pfectio iustoꝝ. Vnguentū. qa bon' odor
sum' dō. Caput unguit. q alta de dō pdicat. pe-
des. q infirma ueneratur. Capillis tgit. q suis sup-
fluis paupes q in tra iacet reficit. Dom' odore
.i. mund' bona fama repletur. De nardo fit pcio-
sū unguentū. & maxime de spicis. hic aū dr pi-
stici a loco unde erat. & inptatur fidele .i. n̄ alia
admixtioē corrupti. Mulier cū oleastro. ē eccla
cū fide q dic. nard' mea dedit odorē suū. Pistic' nar-
dus dr .i. mistic' & pciosus. Dom' īpleta odore. ce-
lū & tra ē. Fractū oleastrū ē carnale desideriū qd
frangitur ad caput ex q ome corp' cpaginatū est.
Ite ī ciuitatē. Ciuitas ē eccla. q muro fidei cingitur.
ho occurrēs ipsis pmitiu' ē. amphora aq. lex littē.
Sequimini eū q ducit in altū. ubi ē refectio xpi. unde ra-
ab meretrix exploratorib' mandat. ut n̄ irēt per

De Sãsone.

ima s; p excelsa pgeret. Cenaclm grande eccla ma
gna ē q̄ narrat nom̄ dn̄i strata uarietate. in q parat
dn̄o pascha. Dn̄s dom⁹ petr⁹ apls ē. cui dn̄s sua credidit.
ut sit una fides sub uno pastore. Samson .i. sol eorz
q̄b⁹ occubuit sol in meridie. Dalila situla inẗptat. q̄ ē
sinagoga. q̄ situle more limpidū liq̄rē n̄ tenet. sed
q̄sq̄lia imunda colligit. Samson nr̄ maxilla uerbi
sui innumeras catuas iudeorz & demonū strauit. &
fontē phennis uite sicientib⁹ nobis id est corpori suo
apit. Egressus ē ihc cū discipl̄is. s. tn̄s torr̄. ced.
u. e. ort⁹. Transit de iudeis ad gentes. n̄ an̄ s; finitis
istis. n̄ q̄d in ortū mox introierit. s; q̄a bibit de tor
rente hui⁹ scli. Iam aptis in ag̃ culto & fructuoso
ope p assiduā pdicatione ꝯstitutis. tēpore passiōis
in ortū paradisi introducit. u fruct⁹ abundantior.
& q̄ in deserto tēptat⁹ uicerat. in orto suos coronat.
V n̄ dic latroni. Am̄ dico t. hodie. m. e. in pa. In orto
capit. ut deleret peccatū cōmissū in orto deliciarū.
Q̄d in orto capit misteriū. q̄d in deserto tēptat miste
riū. oīa facta. & dicta & loca etiā plena st̄ misteri
is & doctrinis. Sciebat aū iudas. u ipse lup⁹ int̄
oues locū pnotauerat. Nox enī erat in q̄ ido ue
nerūt. q̄a pplm timuerūt. Iudas scariothis. i. me

genuit memeliā. que genuit beatū Seruatiū tun
grensiū epm. q̄ traiectis humat⁹ est.

Scām ciuitatē dī q̄ ex omīb⁹ electis constat q̄ ab inicio — Apokal.
usq; ad finē tendit. si diligent̄ inspicias in vii partes
diuisā inuenies. Prima ḡ pars ei⁹ st̄ electi. q̄ ab inicio
usq; ad diluuiū fuer̄. Scda patarche fuerūt & ceteri
iusti usq; ad datā legē. Tercia hi q̄ sub lege fuerūt. Qr̄
ta pphe. Qnta apli & q̄ ex iudeis crediderūt. Sexta
gentiū multitudo q̄ ad fidē uenit. Septima electi
q̄ in fine nascentur contra antixpm st̄ pugnaturi.
Hę ḡ partes q̄m̄ in uestitu dnī figurent̄ dissera. Pode
ris tunica talaris iustos q̄ an̄ diluuiū fuer̄ designat.
Quę cui⁹ fuerit coloris n̄ dr̄. eo qđ illi nullā naturalē
legē habuerūt. Naturalis aū lex est creatorē suū dili
gere. & qđ sibi n̄ uult fieri. alteri n̄ facē. Hāc legē nul
lus q̄ ratioē suffult⁹ ē ignorare pmittit̄. Zonā aū
patarchę & ceteri iusti q̄ an̄ legē fuer̄ designant. q̄
aurea dr̄. q̄a multis tribulatioīb⁹ sic̄ auru in fornace
multis coctioīb⁹ pbati esse noscunt̄. sic̄ abrahā q̄ de
igne chaldeoꝝ erut⁹ ē sic̄ loth quē sodomite afflixe
rt̄. sic̄ iob q̄ amissione rerū dirā q̄ ptulit passionē.
Eodē m̄ & ceteros q̄s scptura n̄ cōmemorat debem⁹
intelligere. Que zona mamillas constrinḡ. P ma

millas naq; duo pcepta karitatis designant. p q
scos patres do placuisse certu e. Caput u ei & capil
li erat candidi tamq lana alba. & tamq nix. p caput
lex. p capillos u q ex parte nascunt. multitudi
nes designat eor q p lege salui facti sut. Q capil
li tamq lana alba. & tamq nix ee dicunt. qa
uidt ille ipse a tenebris lucior emundat est.
Oculi au uelud flama ignis; oculi cuncta q circa
se st longe lateq; pspiciut. p oculos q pphe desi
gnant. qa ea q uentura erat longe an puidere
meruert. Q sic flama ignis esse dicunt. qa
spu sco illuminati misteria celestia cotemplati
st. Et pedes ei similes auricalco. sic in camino
ignis ardentis. p pedes apli designant. q ex iu
deis crediderit. De istis pedib loqt ppha dices.
Q pulchri speciosi pedes. sup m. eu. p. Q similes auri
calco dnr. Es naq; in fornace qb da medicami
nib admixtis ta diu oflat usq; du colore auri
accipiat. & dr auricalcu. p es q qd sonoru est
& cito in nigredine uertit. iudei designant.
q scdm litteram sonare uidebant. s; caligine ni
gredinis mite obtecti. Sps sapie e trreno
ru obliuio. atq; celestiu cogitatio. Sps in

tellect⁹. pecuniā dandi recusatio his q̄ n̄ indigent
hoc ē diuitib⁹. s; paupib⁹. Sp̄s ɔsilij ē mundanarū
rerū depositio. & diuinę ɔtēplatiōis adhesio.
Sp̄s fortitudinis est exeq̄ndi bonū ꝓpositū ꝑseuerando.
Sp̄s pietatis ē in se & in alijs peccatoꝝ pollutiōis
purgatio. Sp̄s scientię ē ad honorē dī & hominū
t̄renoꝝ bonoꝝ ɔgregatio. Sp̄s timoris dn̄i ē. ne
praua suggestioē ad uomitū redeat. Art⁹ siḡat
diuinas scripturas q̄b⁹ & ptegit suos & ledit inimi-
cos. Mors a morsu p̄mi hōis. Exību iuda. Iuda ɔ-
fitēs t laudās dr̄. hoc nom̄ sufficit eis q̄ opib⁹ exequun-
t̄. Finitū numerū ponit signatoꝝ q̄do ē finit⁹. licet
nob sit infinit⁹. Iudas inĩp̄tat̄ ɔfessio & laus. quę
de p̄tītis agit. & a laude creatoris n̄ cessat. & q̄a
in iuda p̄cessit iniciū ɔfessiōis. in ruben succedit
meremta uirtutū. q̄ dn̄s filiū inĩp̄tat̄. i. op⁹ bo-
nū. q̄ si p̄m⁹ poneret̄. ordo natiuitatis eccle ɔfun-
deret̄. Prius enī recedim⁹ a malis p ɔfessionē. dein
pficim⁹ subseq̄ndo opa pietatis. Quia ū bn̄ opantes
solet pbare tēptatio. & q̄a sci ɔt̄ tēptatiōes accin-
gunt̄. recte gat accinct⁹ dr̄. Et q̄a bona opa sua
fauorib⁹ hōiū subtrahunt̄. recte latruncul⁹ dr̄. & q̄a
tēptatio pbatos coronat. iō ɔgrue p⁹ gat asser

ponit. q̄ beatꝰ dr̄. Vn̄ beatꝰ uir q̇ suffert .t. Et q̇a beati n̄ tantū patientia s; & amplitudine karitatis dilatan t. bn̄ pꝰ asser neptali ponit. q̇ latitudo dr̄. ꝑ illud enī mandatū currit. Vn̄ latū mand .t.n. Et q̇a ꝑlatū mandatū karitatis gradientes. q̄ retro st̄ obliuiscunt. & in ante se extn̄dt. se q; ꝑegnos & medicos ꝓfiten t. iure pꝰ neptali manasses ponit. q̇ oblitꝰ t necessitas dr̄. Bn̄ pꝰ manassen locat simeon. q̇ audiens tristicia intptat. q̇a desidiū postulantiū dissolui ut possit eē cū xp̄o sepe differt n̄ tn̄ aufert. Vn̄ & nomi habitacli dr̄. q̇a q̇ meruerīt in tabnacło corruptionis gaudere debēt de palatio ętnę glorię. Dr̄ etiā exauditio. q̇a q̇ penitꝰ trena obliuiscunt. & ad celestia tm̄ anhelāt. ꝯueniēs ē & indubitabile. ut orō eoꝝ exaudiat. Seq̇t leui q̇ intptat mercator. q̇a q̇ ad dn̄m anhelat. & cū xp̄o uiuē festināt. necesse ē eos etiam tēporalibꝰ bonis q̄ possidēt uitā illā mercari. Vn̄ redeptio aīę ꝓprię diuitię. Vn̄ leui addit. t assūptꝰ dr̄. qđ ꝯuenit illis q̇ uolt pie uiuē ī xp̄o. ut addant & assumant in adoptionē filioꝝ dī. Q̇a u̇ mercatoribꝰ merces debet. ið subdit. ysachar q̇ merces dr̄. & q̇a tales contra adūsa st̄ fortes. seq̇t zabulon. q̇ tabnaclm̄ fortitudinis dr̄. Q̇a u̇ hi in u̇bo & exemplo

Intptacões

nominū

xii.

lucentes ad fide alios exhortantes augmtu luc de ac
cepta pecunia refert. seqr ioseph q augmtu intp
tat. Q a g omis iusti ad ultimu dextere regis st ag — paTa
ggandi. beniamin ad ultimu ponit. q fili dextere — rcharz
intptat. Dan in cathalogo filioz isrt n ponit int
fis. qa de eo nascitur erat antix. s; p eo ponit ma
nasses. Manasses .i. oblit. p que sigeat gentilis ppls
q oblit idoloz do adheret. Judei oriens dr. a qb or
tus e sol iusticie. & in his porte tres qa his pmu fides
sce tnitatis nunciata e. Aqlo frigide gentes q post
iudeos cediderit. Auster ardentes martyres illos si
geat q i nouissimis tpib credituri st p pdicati
one helie & enoch. Accipe libru & deuora
illu .i. disce. reconde. in uentre memorie tracta
diligent inqrendo. & para opando qd graue est
carni implere diuina pcepta. Mulier amicta
sole .i. eccta. q sic mulier parit & nutr. ita eccta
parit hoies in luce 7 fide. & nutrit eos ubo diui
no. cruciat & multa mala patit. ut n sit infructu
osa. Capita vii. omis neq pncipes septiformi spu
neqtie ibutos. t vii. pncipalib uiciis subiacentes.
In fronte & in manu caractere hnt bestie .i. fide
sine opib ut falsi xpiani q ofitent se nosse dm. fa

chrs aū negat. Septē plagas. hoc ē noticiā omniū
scripturarū. q͞a scripture uocant plage. q͞a illis uulne
rant corda fideliū ad salutē. Corda ū ipiorū ad p͞ni
ciē. Calcul⁹ ē lapis solid⁹ & lucid⁹. p͞ quē sigēat sermo
diuin⁹ q͞ dr̄ lucid⁹ q̄ntū ad ūitatē. solid⁹ q͞a infringi
n̄ pot̄. Vt p͞ calculū corp⁹ humanū solidū cont̄ uicia.
lucidū multiplicitate ūtutū. Nicolaus fuit un⁹
de vii. diaconib⁹. q͞ q͞a redibat ad uxorē suā repbat⁹.
p̄dicauit ɔmunicandas mulieres & ɔmestiōes idolorū
Nicolaus stult⁹ p̄sb̄s intp̄t̄. Berill⁹ urit manū tenentis
q͞a q͞ scō iungit. ei⁹ ɔu͞satioē accendit. Topazi⁹ q̄nto ra
rior tanto p̄ciosior. bicolor ex auro & etherea clarita
te. maxime luces cū solis splendore tangit. supans oīū
gēmarū claritates. ī aspicitum suū singl̄arit̄ p͞uocās
aspicientes. quē si polis obscuras. si nature relinq̄s cla
rior ē. 7 nich̄ ē eo cari⁹ regib⁹ int̄ diuicias. ɔtēplatiuā
uitā sigēat. q͞ sc̄i reges opū diuicijs & gēmis ūtutū
p̄fert̄. & ī eā maxime mentes dirigt̄. & tanto ampli⁹ q̄nto
frequēti⁹ diuina grā illustrat. ex intna karitate
aure⁹ color. ex dulcedine ɔtēplacioīs ethere⁹. q̄ a cu
ris scl̄i sepe uilescit. Vix enī pot̄ aliq̄s simul dolo
rib⁹ agi. & tranq̄lla mēte gaudia celi intueri.
Crisoprassus uiridis auree q; mixture. q̄dā 7 purpu
reus cū guttis aureis. 7 nascit in india. sigēat eos q͞

q̄ uirore ēt̃ne pat̃e karitate merent̃. 7 aliis pur
purā martyrii ostendit. & q̄a exemplū dn̄i secunt̃. na
ti ī india. i. p̄pe ortū solis. Iacinct⁹ cū aere mutatur.
ī sereno p̄spicu⁹. nubilo marcescit. indicat doctores
ad alta leuatos. s; p̄p infirmos ꝯdescendentes. Ametist⁹
ē purpure⁹ mixto colore uiole & rose. leuit̃ quasdā
flāmas fundēs. purpure⁹ decor celestis regni habit⁹.
Viola scōꝝ uerecundiā. rosa sigcat p̄ciosā mortē.
Allā n̄ ē uox alicui⁹ lingue. s; ē uox anglica. n̄
hr̄ p̄p̄ā int̄p̄tacionē in aliq̄ lingua. & sigcat trini
tatē. p alle. patrē. p lu. filiū. p ia. spm̄ scm̄.
Prim⁹ herodes edituus t̄epli apollinis ī ascbalone. ex
patre idumeo matre arabica. Sc̄ds herodes fili⁹ an
tipatris filii herodis eiꝰdē editui. sub hoc herode nat⁹
ē xp̄c. 7 hic occid' pueros ī bethleē. Terti⁹ herodes rex he
rodis regis fili⁹. q̄ iohēm occid'. & sub q̄ passus ē xp̄c. qr
t⁹ ē herodes rex fili⁹ aristoboli q̄ occid' iacobū frēm io
hannis 7 petrū icarcerauī. Dn̄s pet⁹. amas. amas. a
mas. pasce. pasce. pasce. doctrina. uita t exemplo. o
roē. Vita t exemplo. cont' ꝯcupiscentiā carnis. u'bo
cont' ꝯcupiscentiā carnis. oroē cont' ambitionē scli.
Transit petr⁹ p̄mā & scdām custodiā. Prima custodia
ē ꝯcupiscentia mundi. scda ꝯcupiscentia carnis. q̄ dif
ficili⁹ relinqm⁹. q̄a facili⁹ sclm̄ relinqm⁹ q̄ desidia
carnis utem⁹. Porta ferrea. i. uana glā 7 supbia sps.

ferrea. quia grauis et difficilis nec facilem exitum suis uiato-
ribus prebet. Sin ultimo dicitur aprili. quia cum precedentes custodias fi-
delis anima transierit. hanc sibi quasi ultro ipsa gratia aperit. que multo
abundantior est in ista quam in ceteris. et dignum est ut qui labora-
uit per gratiam in hac ultima magis dominum propitium inueniat
et merito dicat. Hec scio uere. Si quibus causis religio-
si possint loca professionis sue mutare. Prima est causa nimia
paupertas. secunda nimia persecutio. tercia irreligiositas.
Nam stabilitas in loco non permutatur non propter regulam seruandam
que non constat preceptis ut multi existimant sed institutionibus.
aliter enim transgressores essent. quicumque per omnia regulam non ser-
uarent. nec de preceptis in arbitrio abbatis poneret. Insti-
tutiones uero mutari et fieri possunt. si magis utiles sint ad pu-
ritatem mentis que magis querenda est a deo. et per quam sola laboran-
dum est. nec curandum est de exteriori habitu qualis sit. sed quod
scandalum tamen non faciat. Fortitudo dicitur prius alicuius rei
inceptio. uel periculorum. uel susceptio laborum indefessa perpessio.
Audacia seu temeritas econtrario dicitur inpulsa alicuius rei
inceptio et laborum perpessio. Prophetia est aspiratio di-
uina. que euentus rerum aut per facta aut per dicta quo-
rundam inmobili ueritate pronunciat. Nomen eius
Antemos. quod conuenit antichristo. sed hoc quod christo contrarium est. ex
litteris nominis. A. unum significat. n. quinquaginta. t. trecen-
tos. e. quinque. m. quadraginta. o. septuaginta. s. du-
centos. Ut arnoyme. i. nego. quia christum negat dominum.

in quo nomine idem numerus est. A. unum. R. centum. N. quinquaginta. O. LXX. Y. CCCC. M. XL. E. quinque. Sunt alia multa nomina. scilicet ex singulis colligitur eadem summa. scilicet DC. LX. VI. Sex qui primus perfectus est significat illos minus perfectos qui coniugati sunt. et per matrimonium suo custodiunt precepta domini. LX. qui numerus fit ex sex et decem. significat mediocriter perfectos. DC. tercius numerus significat perfectissimos. qui mentis et corporis integritatem servant.

Puer cum nascitur vagit. per quod indicat dolorem anime quia in vita initiat ad miserias carnis. quem dolorem obliviscitur postea consueta illecebris carnis. Sit omnis homo velox. a. prius admonet aurem accomodare docenti. postea sero aperire ad docendum. quia stultum est quod homo non didicit aliis predicare. Nemo temere sine causa irascatur vel contra subditos peccantes. vel contra quoslibet fratres. vel contra felicitatem malorum. quia maturitas sapientie non in tranquilla mente percipitur. et qui iratus iudicat. etiam si iusticiam iudicat. non divini examinis iusticiam in qua perturbatio non cadit non potest imitari. Ieronimus in annalibus hebreorum de XV signis XV dierum ante diem iudicii. Signum prime diei. Maria omnia in altitudine exaltabuntur XV cubitorum super montes excelsos. orbem terre non affligentia. sed sicut muri equora stabunt. Signum II diei. Equora prosternentur in imum profundi. ita ut vix etiam humanis obtutibus conspici. Signum III diei. Maria omnia redigentur in antiquum statum. quater ab exordio

creata fuerint. Signum. iiii. diei. Bestie omnes et omnia
que mouentur in aquis marinis congregabuntur et leuabun
tur super pelagus more contentionis inuicem mugientes
et rugientes. nescientes homines quid cantent uel quid co
gitent. sed tantum deus scit cui omnia uiuunt officio ge
rendi. Hec quatuor pelagi sunt. et tria sequentia sig
na aeris et etheris sunt. S. v. diei. Omnia uolatilia ce
li congregabuntur in campis. unumquodque genus in ordine
suo. et de uolucres inuicem colloquentes et plorantes
erunt. non gustantes non bibentes quicquam. aduentum iudi
cis timentes. S. vi. diei. Flumina uel fulmina ig
nea ab occasu solis surgent contra faciem firmamenti
usque ad ortum concurrentia. S. vii. d. Erratica si
dera et stationaria omnia ex se sparget igneas comas. qua
lis in cometis apparet. Signum orbis cum suis habita
toribus. S. viii. d. Terremotus magnus erit ita ut
nullus homo stare possit aut ullum animal. sed solo ster
nentur omnia. S. viiii. d. Omnes lapides tam magni quam
parui scindentur in iiii. partes. unaqueque pars
allidetur ad alteram partem. nesciet homo sonum illum nisi so
lus deus. S. x. d. Omnia ligna siluarum et olera herba
rum sanguineum fundent rorem. S. xi. d. Omnes montes
et colles et omnia edificia humana arte constructa
in puluerem redigentur. S. xii. d. Omnia animalia terre de

siluis & montib' ueniet ad campos rugientia & mugien
tia n̄ gustantia & n̄ bibentia. S. xiii. d. Om̄a sepul
chra ab ortu sol' usq; ad occasū patebunt. cadauerib' sur
gentib' e sepulchris. S. xiiii. d. Oē humanū gen' qđ
inuentū fuerit de locis & de habitaculis suis in qb' erit
ueloci͡t descendet. n̄ intelligentes neq; loquentes.
s; discurret ut amentes. S. xv. d. Viui hoīes morien
t ut resurgant cū mortuis longe an̄ defunctis. Finis
idē dies iudicii. Prima resurrectio aīe ē. qn̄ a vi
ciis ad uirtutes resurgim'. scđa in die iudicii qn̄ fe
liciter resurgunt illi in carne q̄ i hac uita a mortis sue
nocte resurrexerint. Seducet antixp̄s g͡ts n̄ tā p se
q̄ p ministros suos scit gog. i. p illos q̄ latint seducent.
7 p magog. i. p illos q̄ apte seducent. Gog interptat te
ctū. magog de tectū. In omi claustro quatuor illa
gna monachoz eē pbant. q̄ descibit beat' bndictus.
Sunt enī cenobite i cmuni monasterii regla 7 cmuni
uita obedientie maioz deseruientes. Sī anacho
rite de q̄b' dr i iob. q edificant s; solitudines q̄a in
comuni uita firmi positi. laudabilit tū uacant
puate contēplationi. Sī & girouagi carnales. q̄ cor
pore tm̄ int septa monasterii inclusi. corde &
ling totū mundū circueunt. Sī 7 girouagi spūa
les. q̄ de lectione ad orōnē. de orōe ad laborē p sui

De p'ma 7 scđa resurr.

Gog. 7 ma gog.

De. iiii. gnib' monach.

cordis leuitate feruntur. in nullo operis fructum stabi
li constantia & perseueranti deuotione prestolantes.
sed per accidia mentis sue nec hoc nec illud melius putantes.
omnia incipientes. nil perficientes. Sunt & sarabaite.
qui se ipsos amantes. que sua sunt querentes. in congregatione
bini aut terni aut quini contra commune monasterii
regulam sententias nouas & priuatas siue adinuentiones
fingentes. partes & scismata faciunt. seque inuicem
& heresum suarum scismata defendentes. gregem
domini turbare non desinunt. Augustinus in libro de summo bono
Secundum catholicam fidem et sanam doctrinam. nec nature dei
nocere potest quisquam. nec natura dei iniuste nocet cuiquam.
nec nocere inpune patitur quemquam. Qui enim nocet ait
apostolus recipiet id quod nocuit. Deus non labiis tantum sed ue
ritate et rebus honorandus est. quia ipse non querit labiorum
multitudinem sed cordis puritatem. Quod etiam in euan
gelio manifestatur cum dicitur. Cum orauitis nolite mul
tum loqui sicut ethnici. putant enim se in multiloquio
exaudiri. Est ergo melior .vii. psalmorum decan
tatio cum cordis puritate ac serenitate. quam to
tius psalterii decursio cum anxietate et tristicia.
Et cum pro centum animabus unus psalmus uel una missa dicitur.
non minus quam si pro unoquoque diceretur accipitur. Audi
at qui necessaria corpori subtrahit quod per penitentiam dicitur.

Ego dn̄s odio h̄ns rapinā in holocausto. De rapina
ħ holocaustū offert. q̄ ł nimia egestate mandu
candi ł somni penuria corp⁹ sup̄ modū affligit.
Paul⁹ dic̄ antix̄ āñ discessionē ñ uentūm ñ pri⁹
discesserīt oīā regna a romano īpio q̄ p̄us ipsi e
rāt subdita. Doctores ū q̄dā tradūt q̄a un⁹ ex
francoꝝ regib⁹ romanū īpiū tenebit ex integro.
q̄ erit oīū nouissim⁹ 7 maxim⁹. Hic p̄q̄ regnū su
ū feliciť obtinebit & gubnauīt. ierosolimā ue
niet. & in monte oliueti coronā 7 sceptrū de
ponet. Hic erit finis īpij romanoꝝ. Statī iux
ta ap̄lm antix̄ aderit. reges 7 p̄ncipes p̄mo ad
se ɔūtet & ceťos p̄ illos. 7 loca ī q̄b⁹ dn̄s ābūlauit
destruet. 7 p̄ totū orbē nuncios p̄dicare mit
tet. Signa faciet multa. magna 7 inaudita.
ignē faciet de celo descendē. arbores subito flo
rere. 7 arescē. mare t̄bari moxq; tṙqllari.
naturā diūso m̄ mutari. aquarū cursus ɔū
ti. aerē uentis 7 ɔmutatioīb⁹ agitari. Videntes
aū signa stupenda dubitabt. an ipse sit xp̄c
ī fine mundi uentur⁹ s̄ scpturas. Excitabit
p̄secutioēs sub oī celo ɔtra x̄p̄ianos 7 electos. eri
get se t̄b⁹ modis ɔt fideles. munerib⁹. miraculis.
terorib⁹. Dab; eni in se c̄dentib⁹ multa munera.

Tunc erit tribulatio talis qualis super non fuit antea super terram.
Tunc qui in agro sunt fugient in montes. et qui super tectum non descen
det in domum suam aliquid tollere. quia omnis christianus aut dominum nega
bit. aut in fide permanens crudeliter interibit. Sed ne subito
veniat antichristus. et totum genus humanum decipiat. ante
eius exortum duo magni prophete mittentur enoch et helias.
qui contra impetum antichristi fideles premuniant et instruen
tes ad bella conforment. tribus annis et dimidio. Filios autem
israel qui tunc inventi fuerint. hi duo prophete ad fidei gratiam
convertent. Cum ergo annos iii et dimidium predicatione sua com
pleverint. antichristi predicatio incandescet. eosque inter
ieron ficiet. Sin non sunt honorande reliquie martyrum. quomodo
legimus preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Si ossa eorum polluunt
contingentes. quomodo heliseus mortuus mortuum suscitavit
et dedit vitam quod iuxta vigilantium iacebat inmun
dum. Ergo omnia castra israhelitici exercitus et populi dei fue
re inmunda. quia ioseph et patriarcharum corpora portabant
in solitudine. et ad sanctam terram inmundos cineres retulerunt.
Ioseph quoque qui in typo precessit domini salvatoris. scelera
tus fuit. quia tanta ambitione iacob in hebron ossa
portavit. ut inmundum patrem avo et atavo socia
ret inmundis. et mortuum mortuis copularet. Pre
cidenda lingua a medicis. immo insanum curandum
caput. ut quod loqui nescit. discat aliquando reticere.

Vide. Ita se nata ħt. ut amara sit ueritas. blanda uicia estimentur. Isaias in exemplum captiuitatis futuræ nudus non erubuit incedere. Ieremias de media Ierusalem ad eufraten fluuium mosopotamie mittitur. ut inter inimicas gentes ubi est assyrius & castra sunt chaldeorum ponat perizoma corrumpendum. Ezechiel stercore primum humano deinde bubali panem de omni semine conspersum edere iubetur. & uxoris interitum siccis oculis uidet. Amos de samaria pellitur. cur quaeso? nempe ideo pellitur. quia chyrurgici spiritales secantes uicia peccatorum ad penitentiam cohortabantur. Paulus apostolus inimicus inquit factus sum uera dicens uobis. & quia saluatoris dura uidentur eloquia. plurimi abierunt retrorsum. Obsecro te ne amicum quem tam diu quaesitus inuenit. quem difficile seruatur. paruum cum oculis meis amittat. Fulgeat quilibet auro & pompaticis ferculis coruscet. sarcinis metalla radient. karitas non potest comparari. dilectio precium numquam ħt. Amicitia que desinere potest. uera numquam fuit. Sponsa Christi arca est testamenti extrinsecus & intrinsecus deaurata. custos legis domini. sicut in illa aliud non fuit nisi tabule testamenti ita & in te nullus sit extrinsecus cogitatus superbus. Super hoc propiciatorium quasi super cherubim sedere uult deus. mittit discipulos suos. quatinus te curis secularibus soluens. ut in te sicut in pullo asine sedeat. & ut paleas & lateres egipti derelinquens moysen sequaris in heremo. & terram repromissionis introeas.

eas. & nemo sit q̇ phibeat. n̄ mat̄. n̄ soror. n̄ cogna
ta. dn̄s en̄ te necessariā h̄t. Q̄d si uoluerit īpedire.
timeat flagella pharaonis. q̇ ppl̄m dī ad colendū
nō es dimittere. passus ē illa q̄ scripta sr̄. Ort⁹ ɔclusus
soror. m. sponsa. or. ɔcl. f. s. Caue ne domū exeas. ut
uelis uide filias regionis aliene. Q̄uis frēs habeas pa
triarchas. ꝛ isrl̄ parente leteris. dina egssa corrūpit̄.
Nolo te sponsū q̄re p plateas. nolo te circuire angu
los ciuitatis. dicas licet. surgā ꝛ circuibo ꝛ ī foro ꝛ ī pla
teis q̄rā quē dilexit aīā mea. nemo respondē t̄ di
gnabit̄. Sponsus ī plateis n̄ pot̄ inueniri. arta & an
gusta ē uia q̄ duc̄ ad uitā. n̄ te cognouis ꝛ oī custo
dia seruauis cor tuū. ppl̄s mā̄ int̄ cubiclm̄ tuum.
claude ostiū tuū. abscondē pusillū donec ptrāse
at ira dn̄i. foris uagent̄ uirgines stulte. tu int⁹ se
ē esto cū sponso. Que si ostiū clauseris ꝛ s̄ euglīj
pceptū in occulto oraueris patrē tuū. ueniet & pul
sabit ꝛ dicet. Ecce ego sto ad ianuā ꝛ pulsabo. si
q̇s m̄ ap. ia. intrabo ad illū. ꝛ ce. c. c. ꝛ ip. m. Et tu
statī respondebis sollicita. Vox fratruelis mei pul
santis. Api m̄ soror. m. spon. pxima. m. co. m. ne
cesse ē aū ut dicas. despoliaui me tu. m. q̄m in.
il. laui pedes. m. q̊. iq̇. illos. Idē. Cleric⁹ q̇ x̄ser
uit eccle. interptet̄ pimo uocabulū suū. ꝛ nois dif

finitione plata . mitat ee qd dr. Sic enim cleros g
ce lat sors appellat. pptea uocanti clerici . t qa de
sorte dni st. t qa dns ipse sors id e pars clericorum
e. Q aut ipse pars dni e t dnm partem ht . talem
se exhibere debet ut ipse possideat dnm . 7 ipse
possideat a dno . Q possidet dnm . & cu ppha dicit .
pars mea dns . nich ext dnm habe pot . qd si qspiam
aliud habuerit pret dnm . pars ei n erit dns . Ubi
gra . si aurum . si argentum . si possessiones . si uaria supel
lectile . cu istis partib dns pars ei fieri n dignat .
Si aut ego pars dni sum 7 funicls hereditatis ei . nec ac
cipio partem int ceteras trib . s; qsi leuita 7 sacdos ui
uo de decimis . 7 altari seruiens . hnis uictum 7 ue
stitum his stent ero . 7 nuda cruce nud sequar.

De Sibilla

Sibille gnalit oms femine dicunt pphetantes . que
ob diuina uoluntate hoib interptari & uentura pnun
ciare solebant . Tradt naq; auctores doctissimi dece fu
isse sibillas . Quaru pma de psis . scda libica . tcia del
fica . q an bella tiana uaticinata e . qrta cumera i
italia . qnta erithrea ab insula . in q ei dictata st
carmina . sexta samia a samo uocata . vii . almite
a t cumea . viii . hellespontiaca . viiii . frigica .
x . tiburtina gce albunea latine uocat . ex cui car
minib multa de xpo scripta ee stinent . Fuit
g sibilla priami regis filia ex matre hecuba pro

creata ē. Hec circuiens diuisas partes orientis p̄dicauit. asiā. macedoniā. galgudeā. ciliciā. pāphiliā. galaciā. Cū q; has mundi partes uaticinacioē sua replesset. in̄ ueñ ethiopiā. gabadā. 7 babiloniam. africā. libiā. pentapolī. mauritaniā. 7 palermū. omīs has puincias p̄dicauī. 7 spū pphecie repleta. pphetauī bona bonis. 7 mala malis. & q̄ ī nouissimis erāt uentura p̄dix̄. Audientes ḡ famā ei⁹ p̄ncipes romanoꝝ. statī nunciauerīt īpatori. Q̄ missis legatis suis. fecit eā cū maximo honore pducere romā. Centū ḡ uiri ī senatu romano sommū unū in una nocte uiderīt singillatī. Viderīt in uisu q̄si viiii. soles eē ī celo. q̄ singillatī diuisi diuisas in se figuras h̄ebāt. Prim⁹ erat splendid⁹ 7 fulgēs. sc̄ds splendidior & magn⁹ etthereā h̄ns claritatē. Terci⁹ sangneo colore flāmigerās. igneus 7 tīribilis. ac demū splendid⁹ satis. Q̄rt⁹ rubicund⁹ ut sangs̄. 7 iiii. erāt ex eo itinera meridie radiancia. Q̄nt⁹ erat tenebrosus. & sangne⁹. 7 latitās sic̄ in tonitruo tenebroso. Sextus erat tenebrosu⁹ nimis. & h̄ebat aculeū sic̄ stimul⁹ scorpionis. Septim⁹ ū tenebrosus atq; tīribilis. 7 sangne⁹ erat tenēs h̄ns in medio gladiū. Octau⁹. effus⁹ 7 sangne⁹ ī medio. Non⁹ aū erat nimis tenebrosus. unū tm̄ h̄ns radiū fulgentē. Cū q; romā ingssa eēt. uidentes eā romani ammirabant p nimia pulchritudine ei⁹. erat

enim venustu vultu. aspectu decora. eloqns i ubis. atq;
oi pulchritudine satis oposita. suis auditorib; dulce p
bebat alloqu. Venientes au 7 viri q somnia vidant. dicunt
ei. Magistra 7 dna. qm magni decoris es valde. corp
tuu quale nuq in feminis pte vidim. pcami te. ut
somniu qd in una nocte vidim. qd futurum pmonstret apias.
Respondes sibilla dix ad illos. Non e equu i loco ster
corib; pleno & diuisis ptaminatoib; polluto sacmtu hu
ius visiois detegere. s; venite ascendam i monte auenti
nu. 7 ibi pnunciabo vob q ventura st civib; romanis.
Et fecert ut dix. Q's au intrrogasset visione q vidant.
narrauert ei. At illa dix. Noue soles q's vidistis. os
futuras gnatioes psignat. Q d u dissimiles eos vidi
stis. dissimilis vita erit i filiis hoim. Prim; sol pma ge
natio e. Ert hoies siplices 7 clari. amantes libtate.
veraces. mansueti. benignissimi. amantes psolatio
ne paupu. 7 satis sapientes. Scds au scda gnatio e.
Ert hoies splendide viventes 7 crescentes. multu q;
dm colentes. sn malicia ptusantes in tra.
Terci; sol tcia gnatio e. Et exurget ges ptra gente.
& ert pugne multe i tra. Qrt; sol qrta gnatio e.
Ert hoies qd veru e abnegantes. 7 in dieb; illis exur
get mulier de stirpe hebreo noie maria hns
sponsu noie ioseph. 7 pcabit ex ea sn pmixtione

uirili de spū scō filiū dī noīe ihm . 7 ipsa erit uir-
go añ partū . uirgo ī partu . 7 uirgo p partū . Q'g
ex ea nasceť erit uer' ds & hō uer' sic oś pphe pdicauer-
it . & adimplebit legē hebreoꝝ . 7 adiunget sua ppa insi-
mul . & pmanebit regnū ei' in scła scloꝝ . Nascente
aū eo exercit' angloꝝ a dextͥs 7 a sinistͥs erit dicentes .
Gła in excelsis dō . 7 ret . Veniet aū uox desup dicens .
Hic est fili' mš dilect' . 7 ret . Erañ aū ibi de sacdotib' he-
breoꝝ . q audientes hec ūba . īdignati dixerit ad eā .
Ista ūba tribilia st . sileat h regina . Respondes sibil-
la dix eis . O iudei necesse ē ista fieri . s; uos ñ credi-
tis in eū . Nos inqunt ñ credim' . qa ūbu & testam-
tū dedit ds patb' nrīs . 7 ñ auferet ds manū suā
a nob . Respondit eis . Ds celi s genitur' ē filium
ut sēptū ē . q similis erit pat suo . & postea ut in-
fans p etates cresceť . & insurgēt reges in eū et
pncipes tre . In dieb' illis erit cesari augusto cele-
bre nom . 7 regnabit ī roma . 7 subicieť ei omne tra.
Post h quenimit sacdotes hebreoꝝ ct ihm . qd mul-
ta signa faciet . 7 ophendēt eū . 7 dabt ei alapas
manib' incestis . 7 in uultu sac [illegible] expuent ue-
nenata sputa . Dabit g ad ūba simplicit dorsū
scm . 7 colaphos accipies tacebit . Ad cibū autē
fel . ad sitī acetū dabt . 7 suspendēt eū ī ligno.

& occidet. & nich ualebit eis. qa tcia die resurget.
& ostendet se discipulis & ipsis uidentib' ascendet in
celu. & regni ei' n erit finis. Et dix pncipib' roma
noz. Quint' sol qnta gnatio e. 7 eliget s ihc duos pis
catores de galilea. 7 lege ppa doceb eos dicens.
Ite 7 doctina ppa q didicistis a me docete os gentes.
7 p lxx. 7 duas linguas subicient ei os nationes.
Sext' sol. sexta gnatio e. 7 expugnabt ista ciuita
te annos tres 7 mses. vi. Septim' sol. vii. gnatio
e. 7 exurget. 7 multas psecutioes faciet in tra he
breoz pp dm. Octau' sol. viii. gnatio e. 7 i deser
tatioe erit roma. 7 pregnantes ululabt in tbula
tioib' 7 dolorib' dicentes. Putas ne patiem. Non'
au sol. viiii. gnatio. 7 exurget pncipes rome i pdi
tioe multoz. Te exurget duo reges de siria. 7
exercit' eoz inumerabilis sic arena maris. 7 ob
tinebt ciuitates 7 regioes romanoz usq; ad calce
donia. 7 te multa erit sangnis effusio. Omia h cu
hoz remniscent ciuitates 7 gentes 7 tremiscent
in eis. 7 dispget orientes. Et p h surget duo reges
de egipto 7 expugnabt. iiii. reges 7 occidet eos &
omne exercitu eoz. 7 regnabt annos tres 7 mses. vi.
Et p hos surget ali' rex. noie. C. potes in plio. qui
regnab annos xxx. 7 edificab teplu do 7 lege ad
ipleb. 7 faciet iusticia pp dm i tra. Et p eu sur

get ali⁹ rex q̄ regnab̄ pauco tēpe. & expugnabit & occi
dent eū. Post hēc u̇ erit rex noīe. B. 7 de. B. pcedet rex au
don. 7 de audon egdiet̄. A. 7 de. A. pcedet. A. & de hoc ge
nabit̄. A. & de ipso. A. nascet̄ rex. R. & de. R. nascet̄. L.
& potestatē hebit sup. xviii. reges. & p⁹ hos surget rex
salic⁹ de francia. K. noīe. Ipse erit magn⁹ 7 piissim⁹ 7 po
tēs. 7 misericors. 7 faciet iudiciū 7 iustiā paupib⁹. Tan
ta nāq; erit in eo uirtutis grā. ut p uiā gradiens. arbo
riū contra eū inclinent̄ cacumina. Aqua etiā ī occur
sū ei⁹ minime tardab̄. Similis aū ī īpio romano rex
an̄ eū nec p⁹ eū futur⁹ erit. Et ueniet p⁹ eū rex. L. no
mine. 7 p⁹ hēc regnab̄. B. 7 p⁹. B. xxiii. B. & de. B. egdi
et̄. A. 7 ipse erit nimis bellicosus 7 fortis in plio. & dū
multū ierit p aquā siue p t̄rā. n̄ dabit̄ ī man⁹ inimi
coꝝ. 7 mouet̄ exul ult̄ t̄rā. 7 aiā ei⁹ ī manu dī. Tēc ex
urget ali⁹. p. V. noīe. ex una parte salic⁹. 7 ex alia lan
gobard⁹. 7 ipse habeb̄ in t̄ra potestatē cont̄ se pugnā
tes. 7 ɔtra oms inimicos. Et in dieb⁹ illis pcedet rex
. O. noīe. 7 erit potentissim⁹. 7 fortis. 7 bon⁹. 7 faciet
iustiā paupib⁹. 7 recte iudicab̄. 7 de ipso pcedet ali⁹
. O. potentissim⁹. 7 erit̄ sub eo pugne int̄ paganos 7 xpi
anos. 7 sangs eoꝝ effundet̄. 7 cor ei⁹ in manu dī. 7 reg
nab̄ annos. vii. 7 ex ipsi⁹ muliere nascet̄ rex. O. noīe.
Hic erit sangnari⁹ 7 facinorosus. 7 sine fide 7 ueritate.
7 p ipsū multa erit malitia. 7 multa sanguis effu

sio. atq; destructe erīt eccle ĩ ipsi tpr̄e. in aliis aū re-
gioib tbulatioēs erūt multe & plia. Tūc exurget
gēs adūsus gentē in capadocia. 7 pāphiliā captiuabit
in ipsi tpr̄e. eo qđ ñ intierit postuū in ouile. Hic aū
regnabit p annos .iii. Et p' eū surget rex. h. noīe. 7
in dieb ei pugne multę erīt. syriā expugnabit. 7 pen-
tapolī captiuabit. Ipse rex erit ex gene langobardo-
rū. Tc̄ exurget rex salic. C. noīe. 7 expugnabit
langobardos. 7 erīt plia 7 pugne. Ipse aū salic erit
fortis 7 potēs. 7 paucis tēpib erit regnū ei. Tc̄ exur-
gēt agareni 7 tyranni 7 captiuabit tarentū & bar-
io. 7 multas ciuitates captiuabit. 7 uolentes romam
uenire. 7 ñ erit q eis resistat. ñ si ds̄ doz 7 dn̄s dnoz.
Tc̄ uenientes iudei. psidia dispdet ita ut ñ recupen-
t ciuitates. qs depdabit. 7 accurrentes ipsi ponēt fos-
sam iuxta orientē 7 expugnabit romanos. 7 obtine-
bit pacē aliqntū tēpis 7 intbit uir belligerator rex
grecoz in ierapolī. & destruet tēpla idoloz. Et ueni-
ent locuste. 7 comedēt omīs arbores & fruct capadocie.
7 cilicie, ac fame cruciant. postea ñ erit ampli.
Et surget ali salic uir fortis 7 belligerator. 7 indigna-
bunt cōtra eū multi uicini 7 parentes. In dieb illis
tradet fr frēm in mortē. 7 pat filiū. 7 fr cū sorore
cōmiscebit. & multa nefanda hoīū erīt facta. Senes
cū uirginib cubabit. 7 sacdotes mali cū deceptis pu-

ellis. Epi malefactorum sectatores erunt. & fiet effusio san
guinis in terra. & templa scorum polluent. & erunt in po
pulo fornicationes. inuidie. sodomiticum scelus. ita ut vi
Nota sio eorum in contumeliam illis appareat. & erunt homines contume
liosi. raptores. odientes iusticiam. & amantes falsitatem.
& iudices romani inmutabuntur. Si hodie ad iudicium
duo admittuntur. alia die inmutabuntur per pecuniam
accipiendam. & non iudicabit rectum sed falsum. Et erunt
in diebus illis homines rapaces. periuri. & amantes munera
falsitatis. & destruetur lex & ueritas. & insularum ciuita
tes & regiones dimergentur. Et erunt per loca pestilentie
hominum. & terra ab inimicis desolabitur. & non dabit solatium
eis uanitas deorum. Post hec surget rex. B. nomine. & erit
sub illo bella. & duobus annis regnabit. & post hec surget
rex. A. & ueniens obtinebit regnum aliquanto tempore.
& ueniet romam & captiuabit eam. & non mortificabitur
animam eius in manu inimicorum eius. in diebus uite sue se
debit bonus & magnus. & faciet iusticiam pauperibus. & vi
uet longo tempore. Post hec surget alius rex. B. nomine.
& de ipso procedet. xii. B. & erit gente langobardus. & re
gnabit per annos. c. Et post eum surget rex. P. B. nomine
salicus. tunc inicium dolorum erit. quales non fuerunt ab inicio mun
di. Et erunt in diebus ipsius pugne multe. & tribulationes
multorum. & sanguinis effusio. & terremotus per ciuitates &
regiones. & terre multe captiuabuntur. & non erit qui inimi

eis resistat. qa dns tc irat erit in tra. Roma in p
secutione 7 gladio expugnabit. 7 erit dephensa in
manu ipsi regis. 7 erunt hoies rapaces. cupidi. tyranni.
odientes paupes. oppmentes insontes. 7 saluantes
noxios. erunt q; iniusti & neqssimi. & dnatores ext
minij captiuabunt. 7 n e in tra q eis resistat. aut
eruat eos pp malicias eoz 7 cupiditates. Et tunc sur
get rex grecoz cui nom constas. 7 ipse erit rex g
coz 7 romanoz. Hic erit statura grandis. atq; p sin
gla mbroz liniamta decent copositus. 7 ipsius regnu
.cx. annis tminabit. In illis g dieb erunt diuitie ma
gne. 7 tra abundant dab fructu suu. ita ut trici
modiu denario uno uenundet. modiu uini de
nario uno. modiu olei denario uno. Et ipse rex
scriptura hebit an oclos dicente. Rex grecoz omne
regnu uendicet s xpianoz. Omis g insulas 7 ciuita
tes paganoz deuastab. 7 uniusa idoloz tepla de
struet. 7 omis paganos ad baptismu conuocabit. 7 p
omnia tepla xpi crux eriget. Tc naq; puenient egypt
7 ethiopia manus dare do. Qui u n adorabit cruce xpi
gladio punietur. 7 cu copleti fuerint. c. x. anni. iu
dei cuertent ad dnm. 7 erit sepulchru eius ab omnib
gloriose uenatu. In dieb illis saluabit iuda. 7 isrl
habitab cfident. Illo in tpre surget pnceps iniq
tatis de tbu dan. q uocabit antixs. Hic erit fili

pdictiōis. 7 caput sup̄bie. & magister erroris. 7 plenitudo ma
litie. q̄ subūtet orbē. 7 faciet pdigia 7 signa magna p fal
sas simulatiões. Deludet aū multos p arte magicā. ita ut
ignē de celo mittē uideat. 7 minuent anni sic menses. 7
mēses sic septimana. 7 septimane sic dies. 7 dies sic hore.
Et exurget ab aq̄lone spurcissime gentes. q̄s alexander rex
inclusit. gog uidt 7 magog. Hec s̄t. xx ii. regna. quoꝝ nu
mūs ē sic arena maris. Cū aū audierit rex romanoꝝ. con
uocato exercitu debellabit eos. atq; psternet usq; ad interni
tionē. Et postea ueniet in ierłm. 7 ibi deposito diadema
te 7 omī habitu regali. relinquet regnū dō patri 7 ihu xpo
filio ei9. Regnante aū eo. egdient duo uiri clarissimi heli
as 7 enoch ad annuntiandū aduentū dn̄i. antixpc u int̄fi
ciet eos. 7 p9 tres dies a dn̄o resurget. Et erit psecutio ma
gna. q̄lis n̄ fuit antea. nec p̄ea subsequet. Abbreuiab aū dn̄s
dies p electos. 7 occidet uirtute dn̄i antixpc in monte oliue
ti a michaele archanglō. Cūq; hec sibilla 7 alia multa ro
manis futura p̄diceret. q̄b9 etiā signis ad iudicandū dn̄s uen
tur9 est uaticinando intonuit dicēs. Iudicii signū.
Uir q̄ stat sup murū adamantinū. q̄ magis teptatiōib9 cedi
t. eo pl9 fortior fit. 7 p noīe saluatoris int̄ flagella letatur.
Cūq; a nullo supari queat. solo mortifere libidinis calore
dissoluit. Hec enī sanguis hircini 7 ipsi9 hirci dr̄ esse na
tura. ut sit ad libidinē calidissim9. 7 eo ignis edomare ne
queat. solus illi9 cruor dissoluit. Quare quita feria

usq; ad sabbatu scm altaria sit nuda. Ido qa altare xpm.
uestimenta scos x sigeat. Altare uestimtis denudat. qa fu
gientib aplis xpc sol remansit. Qd. iiii. lectioes in sabbo
sn suo auctore pnunciant. 7 n dr. lectio lib genesis. ido
fit ut nob ignorancia cordis eoz ad memoria reducat.
Catecumin audiens t instruct dr. Neophiti dnr .i. no
uit loti. Iacob ditissimi pats fili solus 7 nud in baculo suo
pgit mesopotamia. iacet lassus in itine. 7 q delicatissime a re
becca matre fuerat educat. lapide p puluillo ad caput init.
uidet scala de tra usq; ad celu. 7 ascendntes sup ea anglos 7
descendntes. 7 desup innitnte dnm. ut lassis manu porriget.
7 ascendentes suo ad labore puocaret aspectu. Vn uocat lo
c ille bethel .i. dom di. in qua cotidie ascendit 7 descenditur.
Sa eccli currit. s; si fuerit necligentes 7 peccatores pstinu re
cipiunt gdu. si sordes fletib lauerit. Hoc ido dico. ut tem de
treant descendntes. s; ut puocet ascendentes. Nuqua exem
plu a malis sumit. etia i scli reb semp a meliore parte inci
tamta uirtutu sut. Difficile imo ipossibile e. ut 7 psentib
7 futuris qs fruat bonis. ut uentre hic. 7 ibi mente ipleat.
ut de delicijs tnseat ad delicias. ut in utroq; sclo pm sit. ut 7
in tra 7 in celo appareat glosus. Non quero inqes honore.
sufficit m osciencia mea. neq; cnis qrebat. qppe q ne a tur
bis rex ostitueret aufugit. S; ubi honor n e. ibi otept est.
Ubi otept. ibi frequnt iniuria. Ubi iniuria. ibi 7 indigna
tio. Ubi indignatio. ibi qes nulla. ibi mes a pposito sepe

deducit. Ubi autem per inquietudinem aliquid aufert ex studio. minus fit ab eo quod tollit. et unde minus est. perfectum dici non potest. Ex hac supputatione noscitur monachum perfectum esse non posse in patria sua. Perfectum autem esse nolle. delinquere est.

De uera penitentia. Penitentia uera est. penitenda non admittere, et admissa deflere. Satisfactio penitentie est causas peccatorum excidere. nec earum suggestionibus aditum indulgere. Nullum credimus ad salutem nisi deo inuitante uenire. nullum inuitatum salutem suam nisi deo auxiliante operari. nullum nisi orantem auxilium promereri. nullum uoluntate dei perire. sed permissu per electionem arbitrii. ne ingenuitas potestatis semel homini attributa ad seruilem cogatur uenire necessitatem. Patientia dei qua parcit contemptoribus. parcit negantibus. et mauult uitam peccatoris quam mortem. eruditio est penitudinis et oblatio correctionis. nec ulla ipsius opera uacant a misericordia. quando homini et indulgentia consulit et flagello. Diuina bonitas ideo maxime irascitur ne irascatur. et misericorditer adhibet temporalem seueritatem ne eternam inferat ultionem. Vera confessio est penitentis. cum idem est et oris et cordis. Bene autem loquitur et male uiuere. nichil aliud est quam sua se uoce dampnare.

Dilectio dei et proximi propria et specialis uirtus est piorum atque sanctorum. cum cetere uirtutes et bonis et malis possint esse communes. Quisquis bene cogitat quid deo uoueat. et que uota persoluat. se ipsum uoueat et reddat. hoc exigit. hoc debet

bet. Imago cesaris reddat cesari. imago di reddat
do. Xpi nom a crismate .i. unctione dictu e. qa i eo
ois xpian sctificat. ut intelligat se n solu sacdotalis
7 regie dignitatis ee consorte. s; etia contra diabolu fie
ri luctatore. Sequam xpm lum ueru. ne ambulem
i tenebris. Tenebre au metuende st mor n oculor.
7 si oculor n exterior. un discernit n albu 7 nigru.
s; iustu 7 iniustu. Potest ho inuit amitte bona te
palia. nunq u n uoles pdit etna. Melior e tristicia
iniq patientis. q letitia iniq facientis. Peccata siue
parua siue magna. ipunita ee n possut. qa aut
hoie penitente aut do iudicante plectunt. Vigor
fidi xiane tb tepib incitat. uespe. mane. meridie.
Vespe enim dnis in cruce. mane in resurrectione. meridie
in ascensione. Vnu ad patientia occisi. aliud ad uita re
suscitati. tciu ad glam ptinet maiestatis in patris
dextera csidentis. Non cqueratr ho qui in his que
iuste lit patit aliqs aduersitates. p amaritudine eni
inferior docet amare meliora. ne uiator tendes ad
patria. stabulu p domo diligat. Bene currit ad remis
sione peccator q displicet sibi. apd iudice eni iustu
7 misedem qui se accusat excusat. Sci tanq scintil
le in arundineto discurret. du scis doctrinis suis mini
strantes ut flama ignis arundines uento agitatas in
cendit. qs greci cherubin dicut. Septe uicys ho de

fieri solet. uidelicet negligencia sui. curiositate exteriorum. experiencia. concupiscentia. consuetudine. contemptu. consummata malicia. quibus vii. dona sancti spiritus hoc ordine opponenda sunt. ut singula per ordinem ponantur. Donum primum ut basim ponimus. sine quo certum esse non possit in homine. hoc est timor domini. qui negligencie opponitur. qui enim timet. non negligit. Spiritus pietatis vel latrie ut homo sui ipsius misereatur et pudeat sibi. destruit curiositatem. Spiritus sciencie experienciam. Spiritus fortitudinis concupiscenciam. Spiritus consilii consuetudinem. Spiritus intellectus contemptum. Spiritus sapientie qui diligit quia bonum est. consummatam maliciam. que nulla delectatione vel commodo sed tantum quia malum est diligit. Et hec est sapientia dei que attingit a fine usque ad finem. ac negligencia usque ad consummatam maliciam. et a timore qui est initium sapientie usque ad sapientiam. disponens fortiter nolentes et declinantes. suauiter eos qui tollerant iugum super se. Cui et reddit iumentum suum .i. corpus. cuius dominatione eum prauauerat. quia spiritus suo superiori noluit subesse. Hic est enim consolationis ordo. ut primum spiritus qui primo dominum deseruit recognoscat dominum. et uelle quod apostolus dixit sibi adiacere concipiat. deinde deus ex quo uidet quod uoluntate redeat ad eum. et iam fixum uidet illum habere relicti. reddit ei corpus quod antea inobediens esse permiserat. ut quod prius licet nolens agebat freniis et legibus. reuersus fortiter disponat suauiter.

De ORDINATIONE LOCORUM QUE SUNT IN IERUSALEM.

Omnis homo qui audire uoluerit quomodo ordinatum sit ipsum sepulchrum domini. ipse ecclesie ordinem audiat. In primis inueniet ecclesiam sancti Iohannis euuangeliste ubi requiescunt oratores et peregrini. Deinde uadit ad aliam ecclesiam sancti Iohannis baptiste. deinde exit ad paradi

sũ ũ pendet lucerna erea. 7 ibi dr̄ mund⁹ medi⁹ ee̅. Deinde
a parte sinistra intrat ecclãm ad sepulchrũ scm̄. 7 ipsa ec
clã pulcherrima ē. 7 tota munda. Colũnas hr̄t marmoreas
xiii. fabricatas xvi. 7 ipsũ scm̄ sepulchrũ stare ĩ medio
ecclẽ uidet̄. Et p giru colũnas hr̄t. viiii. cũ marmore stantes.
& sup ipsas columnas p girũ arc⁹ fabricatos miri opis. 7 introi
tũ ab oriente. & ipsũ scm̄ sepulchrũ rotundũ ē. Et ũ corp⁹ dñi
cũ iacuit ē longũ ppedes vii. 7 semisse. 7 in latitudine ali
os tres. & reliq̊ pauimto eminenci⁹. 7 tante altitudinis. ut q̊
in medio stat manu vix culm̄ tangẽ possit. Et ipse lapis quẽ
reuoluit angłs 7 sedebat sup eũ intro iacet añ ostiũ sepul
chri sinistrã ingredientib⁹. 7 intro ecclãm ē altare añ sepul
chrũ. De illo lapide dr̄ ĩ euglo. Vidit maria duos anglõs in
albis se. unũ ad cap̄ 7 unũ ad. p. ũ po. f. corp⁹ ihu. Et ipsa
eccłã hr̄t ianuas ereas iunctas a parte paradysi. Hoc aũ sig
nũ 7 magnũ miraclm ĩ unoq̊q; anno expectat̄ omis q̊ ibidẽ
sũt. Nã p totũ diẽ sabbtm scm̄ ē omis ppłs xan⁹ in oratioẽ
posit⁹ uidt ĩ eccłã scĩ ↄstantini. 7 expectat̄ mirabilia dñi
nr̄i ihu x̄. Et ad horã nonã apparet̄ tres colũbe misse a
dño. q̊ sr̄ tres angłi. 7 accendit lucnã que ē in dnuco sepul
chro. 7 aliã candelã q̄ ē in caluarie loco. Et omis q̊ uident
hoc magnũ miraclm. in dõ grãs dicũt 7 flectũt genua sua.
7 dicũt kyrieleyson. Et tũ fit magnũ gaudiũ omib⁹ x̄
anis. q̊a si hoc signũ ñ fecisset dñs. nulł⁹ xanoꝝ ausus fuis
set pgẽ illuc. q̊a a sarracenis occidet̄. Cũ aũ gentiles hoc

uidet. aliquantulū pacē tribuunt. dicentes ad huc uiuit ds
xp̄ianoꝝ. Et in alia parte ē mons caluarie ubi fuit dn̄s cru
cifixus. 7 sub caluarie loco ē petra maxima. sub qua iacet adā
ut quidā dicunt. 7 sup montē ipsū eccl̄a ē. ubi ē ydria in qua
dn̄s uinū de aqua fec̄. Inde descendit ad carcerē. ubi fuit dn̄s
inclusus. Et inde descendit ad scm̄ constantinū. 7 ipsa eccl̄a
est magna nimis. ibi ē locus ubi inuenta ē scā crux. Et inde
ascendit ad samariā ubi sunt uestimenta dn̄i. 7 capsa eius. Et inde
pergit ad domū ioachī. & ibi ē probatica piscina. 7 ibi nata
ē scā dī genitrix uirgo maria. Que cū esset nata surrexit
& quasi passus sex ambulauit. 7 ibi ē porta orientalis. Et
inde it in gethsemani. 7 in ipso loco sepulchrū ē scē marie
simile sepulchro dn̄i. de illo loco assūpta ē in celū. In illa
eccl̄a sunt lapides preciosi. 7 ante ipsū sepulchrū scē marie est
cripta 7 domus cū .iiii. incensis. ubi dn̄s cenauit cū discipulis
suis. ubi pedes eoꝝ lauit. 7 ipsa ē uallis iosaphat. Et inde de
scendet per gradus marmoreos. qui sunt septingenti octoginta
duo. Et ante portā orientalē ē eccl̄a sci stephani ubi dn̄s cu
rauit leprosū. ibique sunt languidi simul 7 leprosi curati. Et inde
ascendet in montē oliueti. ibique in medio monte orauit dn̄s
ad patrē. Et rursū in medio monte alia ē eccl̄a scē ma
rie. ubi docuit dn̄s discipulos suos orare. pater noster. Et in cul
mine montis ē eccl̄a saluatoris. unde dn̄s ascendit in celos.
7 ipsā ecclām non permisit dn̄s cooperire. Et ab alia parte
montis huius descendit in bethaniā. ubi dn̄s suscitauit lazarū.

Et inde rediens rex inueniet sepulchrum sancti Jacobi
apostoli fratris domini in ipso monte oliueti. Et inde descendet
per uallem iosaphat. et inueniet locum nimis fetidum et an
gustum ubi habitant miseri et tepidi iudei. Et inde ascendet
super piscinam syloe et inueniet agrum figuli. qui est traditus
in sepulturam peregrinorum. Deinde ascendet ad ecclesiam sancti petri.
ubi dixit ei dominus ter me negabis. et ibi recordatus fleuit ama
re. Deinde ascendet ad montem syon. In quo monte con
structa est ecclesia mire magnitudinis et diuersis labo
ribus que dicitur sancta syon. et est mirabilis ualde. Et in eadem
ecclesia est locus ubi dominus discipulis ianuis clausis apparuit.
eisque dixit. pax uobis. Et in ipsa ecclesia est cenaculum et
mensa ubi dominus cenauit cum discipulis suis. Et in medio
eiusdem ecclesie est columna ubi fuit dominus flagellatus.
et in eadem columna sculpta est imago domini ihesu. Et in ea
dem ecclesia est altare dedicatum. ubi sancta dei genitrix migra
uit de hoc seculo. quod altare in eiusdem nomine est dedicatum.
foras prope sanctam syon est ecclesia sanctorum cosme et damiani.
et ibi est lapis magnus ubi dominus manus suas imposuit. et ubi fuit
expoliatus. super quem milites sortiti sunt uestimenta domini.
Et ibi est caput sancti cosme et turris inmanissima quam edi
ficauit dauid cum syon. Et ibi foras iuxta portam ciuitatis
est ecclesia sancte mamille ubi requiescunt multa corpora sanctorum.
que usque hodie incarnata sunt. Et ante ipsam ecclesiam est cister
na maxima. in qua decollata iactauerunt corpora sanctorum.

Et p eandē portā uad in bethleħē miliaria septē. ibiq; fuit antiq
ciuitas iebus in q habitauit melchisedech. In ipso itinē sepulchrū ra
chelis ē. 7 i bethleħē psepiū in q nat ē puer ihc. Ibiq; descendet ad
gdū ū se reclinauit virgo maria qndo pepit dnm. Que petra
ū dorsū posuit scā maria tale adhuc signū expssū ht. 7 ibi interfe
cti st ab herode infantes. Et a bethleħē usq; ad locū ū sci pastores
eē dicunt. st miliaria duo. & ibi apparuit angls annuncians eis
xpm natū. Et in ipsa uia ē illd qd i euglo legit. ho qda descende
bat ab ierlm i iericho & incid i latrones. Et i eod loco usq; ho
die morant latrnes. Deīn uad ab iericho ad arborē sycomorū
in q ascend zacheus ut uidet dnm. 7 in ipsa ciuitate ē multi
tudo palmarū. DE CORPORE 7 SANGUINE DNI.

Tollimi e medio fatis urgentib oms. Et trahimi q nos uita pacta uocat.
Hi nuqm. hi semp. alij plectunt ad horā. Purgatisq; dat transit ad regē.
Hac illis altare sacrū. t eminus expers Vita. t obseqis empt amice erunt.
Pfectos ualdeq; malos nil uota suoz. Nil ipensa pciū nil holocausta iuuāt.
Nā nec iust eget. nec pessim ista meret. In medio ē uenā cui sac mīst parat.
Ipsā in uiuos autē calle uagantes Vt redeat saltē sero iuuare solet.
In fit ut qties sacs accedunt aris. Cedat particulis hostia fracta trib.
Pars intincta mero. p uiuis orat. op q; Sanguis 7 carnis expiat ipsa caro.
P bn defunctis quoz purgatior uni hoc in uentu ñ eget. alt eget.
Offerim t xpe duas. s; ppt eosdē Oblate parit ñ opantur ideo.
Nā pars p scis pars ē p iustificandis. Illa refert gtes. supplicat ista dō.
Hostia p iustis laus ē p iustificandis. Mentio p reliqs causā agit alteri.
Fit cib hic ex pane caro. ds ex elemto. Misterio simplex. utilitate triplex.

Fit cib⁹ hic ouis ī ligno. leo fortis in urna. Mēsa ad alt' uotās. rex sup alt' sedes.
Ne ue putes illi tumulū ue crucē ue deesse. Ipse calix tumulū deuotat. ara crucē
Utq; fides assit. t'ror q; recedat 7 horror. Fit cib⁹ ipse caro. panis imago manet.
Aq paritur sangui ɔmiscet'. q'a utrūq; simul ī cruce de latē saluatoris emanauit.
Sangs uidt redēptiois. 7 unda baptismatis. p q' eccla figuratur.
In miscet aq' uino. q'a sigeam Hos q' saluificis alimtis uiuificamur.
Sigeat aq' ppli q's grā munit. Q's q'si mbra suo capiti xpi cruor unit.
Porro si uinū dnō sn̄ fonte litat'. Passio q'd x̄ fuerit p gente negatur.
Nā si q'd redimi deberet plasma deesset. Cur effect⁹ ho ds. aut ē mortuus esset.
Econt' si fons fuerit uini sine mixto. Monstrat' quō gēs sola manet sn̄ xpo.
Sn̄ fonte sac' uinū nich hic opat'. Hec fons saluific⁹ sn̄ sangne ppiciatur.
Sic utrūq; sac' fluxit de uulnē x̄. Sic 7 utrūq; simul decet ī libamine sisti.
Vitis uera ds. fons uite xpc habet'. Fōs de fonte. cruor de uite uenire uidet'.
Quare n̄ aliud alio sine sac'ficat'. Dū sic ad plenū sac' passio cōmemoratur.
In Cōfectiōe dn̄ici calicis aq' uino mixtā n̄ legim⁹. s; ut in hoc sac'm̄to nich
ad ɔmemorationē passiōis dn̄ice deesset. apli p'mo dū ita fieri decreuerūt.
Hoc ī natali calicis n̄ ē celebrū. Quando pascha nouū uet⁹ ē p⁹ pascha dicatū.
Nā panē tm̄ dn̄s uiniq; liq'rē In ppa mutās carnē sacrū q; cruorē.
Discipłis legit' cenantib⁹ attribuisse. Utq; sui memores faciant idē docuisse.
Mira di uit⁹. Que cenat cena fit idē. Cenās cotidie nob cū sic ibidē.
Q'm latis de uulnē sangs 7 unda Effluxere simul. ablutio nr̄a secta.
Decreuit patrū ueterū censura modesta. Ut sit illa duo simul ad paschalia festa.
Ut q'd ī altari factū crucis ēē uidet'. Hoc in honore crucis nc̄ a nob iterat'. Sangs
In plet' mysteriū sacrū t'a. fōs. caro. sangs. Que t'a nos redimūt. 7 ab his t'b intūt
Nūc de t'b his q' sacre subt'hit arē. N̄ digne potit sn̄ causa sac'ficare.

SQd bibit uinu 7 aq an [con]secratione typice misceant. p[ro]p[ter] n[on] sangs bibit. qa aq in
sanguine ueniat ut ipse q aq figurat. i[n] meli[us] t[ra]nsmutatu se intelligat.
Sed uinu [illegible] ta [con]secrant Muna. st tn duo p q sacrificantur.
Est aq mixta pri[us] [illegible] s[ed] qd sacratur. H n[on] sangs erit. q sps int[er] [illegible].
Mistica res data. q [illegible] ebibit illu [illegible] transfert [illegible] in sua mb famili
Transfert qm suu p corp[us] ei sociat. f q fide tango capiti noua mb camur.
Transfert 7 p de cu [con]s[ummatis] unctio sac. Hos ipsos fac ee nouos in fonte lauac.
S; lauac fonte fe[cit] uulnus iste figurat. Et p uti uq; de [illegible] uulna cuin.
STyatire. e ciuitas lidie q e p[ro]uincia asye. Lictores st hoies
q marturizare positi st. Beroea e ciuitas macedonie.
Ariopagon. atheniensiu curia nomi a marte trahens. arios. n.
gce mars. pag[us] uilla. Italia regio 7 p[at]ria romano[rum] ab
italo rege. Siria q hebraice aran dr e regio int flumi
eufraten 7 mare magnu usq; ad [illegible] egyptu p[er]tingens.
Chencris e port[us] corinthi. ubi naue ascensur[us] paul[us] caput ex
uoto totondit. Achaia ab acheo rege dicta e 7 urbs [et]
p[ro]uincia. hec pene insula e. Assor e ciuitas asye mariti
ma. eade apollonia dicta. Militene insula contra asya.
Samu insula cont asya. Chio insula cont bithinia. cui[us]
nom syra lingua mastic[en] designat. eo qd ibi mastis
gignit. Samos insula in mari egeo. Asya regio cuius
p[ro]uincie st frigia. pamphilia. cilicia. licaonia. galacia.
7 alie multe. s; specialit u ephesus e ciuitas asya uo
cat. Patara ciuitas licie p[ro]uincie in asya. Ptolomais
ciuitas fenicis maritima p[ro]pe monte carmelum.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

BUCHBINDEWERKSTATT
HEINZ

TIFFEN Gray Scale
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
R G B W G K C Y M
© The Tiffen Company, 2007
Inches
Centimetres
TIFFEN Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

BUCHBINDEWERKSTATT
HEINZ PETERSEN
RESTAURATOR
DÜSSELDORF-KAISERSWERTH